

CUMHURİYETİMİZ 75

TÜRK-İŞ ekmek, barış, özgürlük mücadelesinde 46 YAŞINDA

TÜRK-İŞ insan hakları, çoğulcu ve özgürlükçü demokrasi kuralları, Atatürk ilkeleri, milli, demokratik, laik ve sosyal hukuk devlet anlayışı çerçevesinde çalışanların hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek amacını taşır.

ONURLU GEÇMİŞİMİZLE GURUR DUYUYORUZ

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL
Genel Başkan

Şemsi DENİZER
Genel Sekreter

Sabri ÖZDEŞ
Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ
Genel Eğitim Sekreteri

Tamer ERALAN
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ ADINA
Genel Başkan
BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
ENİS BAĞDADIOĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR
HASAN TAHSİN BENLİ
ÖZCAN KARABULUT

FOTOĞRAFLAR
NECDET UZMAN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sk. No: 10
Yenişehir / ANKARA
Tel : 433 31 25 (4 Hat) (Santral)
Fax : 433 68 09 - 433 85 80
Basın Bürosu : 433 38 24

Dergimizde yayınlanan yazılar yazarların düşüncesini yansıtır.

ABONE

Yurtiçi 6 aylık 40.000.- TL., Yıllık 80.000.- TL.
Yurtdışı 6 aylık 60.000.- TL., Yıllık 120.000.- TL.

**DERGİMİZ BASIN AHLAK
YASALARINA UYAR**

Dizgi - Baskı :

DEMİRCİOĞLU MATBAACILIK

Tel: 433 36 38 - Telefax: 434 14 71 • ANKARA

AYIN İÇİNDEN

Özgürlük ve Dayanışma Partisi Genel Başkanı Ufuk Uras 14.8.1998 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek başlatılan Gökkuşuğu projesi için destek istedi.

Danimarka Ticaret ve Büro İşçileri Sendikası'ndan bir heyet 23.6.1998 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ile görüştüler.

Azerbaycan Çalışma Bakanlığı yetkilileri 17.7.1998 günü TÜRK-İŞ'i ziyaret ederek Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ile görüştüler.

BASKI TARİHİ : 14.09.1998

Arka Kapak Fotoğrafı : Ankara'da ilk defa kurulan İmalat-ı Harbiye İşçi Sendikası açılış töreni.

Türkiye'de son yıllarda hızla yaygınlaşan ve hem Devletimiz, hem de işçi sınıfımız açısından çok büyük sakıncalar taşıyan bir uygulama, kaçak işçiliktir.

Kaçak işçilik, kayıt-dışı ekonominin en önemli unsurudur. Kaçak işçilik, yürürlükteki İş Yasası'ndan kaynaklanan hakların, sendikal hak ve özgürlüklerin kullanılması engellemektedir. Özel sektör işyerlerinde hızla yaygınlaşan kaçak işçilik, sendikaların üye sayısının azalmasındaki en önemli nedenlerden biridir.

TÜRK-İŞ yıllardır kaçak işçilik konusunu gündeme getirmektedir. Başkanlar Kurulumuz 31 Ağustos 1996 günü yaptığı toplantısında, kaçak işçilikle mücadele kampanyası açılması kararını almıştı. Ancak kamu kurum ve kuruluşlarından bu konuda gereken destek sağlanamayınca, istenilen sonuç alınamamıştı.

TÜRK-İŞ, Hükümet yetkilileri ve Sayın Bakanlarla yaptığı tüm toplantılarda, kaçak işçiliği önlemede en önemli aracın sendikalaşma olduğunu savunmuştur.

Kaçak işçilikle mücadelede, kaçak işçi çalıştırmanın yaptırımlarının artırılması ve denetimlerin yaygınlaştırılarak etkili hale getirilmesi önemlidir; ancak kendi başına yeterli değildir. Bu konuda, sendikaların desteği de sağlanmadan, kaçak işçilikle mücadelede sonuç almak mümkün değildir.

Devletimiz bugün bir borç batağına saplanmıştır. Bu borcun bütçe üzerindeki faiz yükü, toplu iş sözleşmelerimizde başarılarımızı daha da zorlaştırmaktadır. Bu borcu ve dolayısıyla faiz yükünü azaltabilmenin yolu, kayıt-dışı ekonominin kayıt altına alınmasından geçmektedir. Bunun da yolu, sendikalarla işbirliği halinde

kaçak işçiliğin önlenmesidir. Kaçak işçilik önlendikçe, kayıt-dışı ekonomi kayıt altına alınacaktır. Milyonlarca sendika üyesi, milyonlarca vergi denetçisi gibi çalışacaktır.

Kaçak işçiliğin önlenmesi, SSK'nın finansman açığı sorununu da çözecektir. 1997 yılında SSK'nın açığı 385 trilyon lira iken, sayılan 4,5 milyona ulaşan kaçak işçilerin asgari ücret üzerinden sigortalınamaları durumunda yaratılacak ek kaynak 690 trilyon liradır. SSK'nın sorunlarının köklü bir biçimde çözümünün yolu IMF'nin talimatları doğrultusunda mezarda emeklilikten değil, sendikalarla işbirliği içinde kaçak işçilikle mücadelede geçmektedir.

TÜRK-İŞ'in aylar süren çabaları sonucunda, vergi reformuna ilişkin yasa kabul edilirken, Türkiye tarihinde ilk defa, sendikalaşmanın işverene somut bazı yararlar sağladığı bir düzenleme getirildi. Bildiğimiz kadarıyla günümüzde dünyanın hiçbir ülkesinde bulunmayan bu düzenleme, sendikalarımızın önünü açacaktır.

Bu yasayla, kayıt-dışı işyerleri ve işçiler kayıt altına alınırken işverenlere sağlanan bazı avantajların kullanılması, işçilerin sendikal olma koşuluna bağlanmaktadır. Türkiye tarihinde ilk defa gerçekleştirilen bu düzenlemeyle, Sendikalarımızın gereken çabayı göstermeleri durumunda, milyonlarca işçinin kayıt altına alınarak yürürlükteki yasalardan yararlanmaları, sendikalaşarak güçlerini ve gücümüzü artırmaları, bağtlayacakları toplu iş sözleşmeleri ile yeni haklar elde etmeleri sağlanacaktır.

TÜRK-İŞ, kaçak işçilikle mücadelede son derece önemli olan bu düzenlemeyle gücünü ve ağırlığını bir kez daha kanıtlamıştır.

KAÇAK İŞÇİLİKLE MÜCADELE

ONURLU GEÇMİŞİMİZLE GURUR DUYUYORUZ TÜRK-İŞ 46 YAŞINDA

B. Meral :

**"TÜRK-İŞ ve Türk işçisi
varlığını, onurunu, umudunu
Türkiye Cumhuriyeti'ne
borçludur.**

Sayın Cumhurbaşkanım,
Sayın Başbakanım,
Siyasi Partilerimizin Değerli Genel Başkanları ve Yöneticileri,
Değerli Bakanlarımız ve Milletvekillerimiz,
TÜRK-İŞ'in bugünlere gelmesinde büyük emeği geçen değerli Sendi-
kacı Büyüklerimiz,
Basınınızın ve Televizyon Kanallarının Değerli Çalışanları,
Değerli Meslektaşlarım ve Saygıdeğer Konuklar,
Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. ve TÜRK-İŞ'in 46. kuruluş yıldönümü
nedeniyle TÜRK-İŞ tarafından düzenlenen toplantıya hoşgeldiniz.
Hepinizi, TÜRK-İŞ adına en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyo-
rum.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Son derece yoğun programınızda bize yer ayırdınız, TÜRK-İŞ'i ve
toplantımızı onurlandırdınız.

- **TÜRK-İŞ'in kuruluşunun 46. Yıldönümü ve Cumhuriyetimizin kuruluşunun 75. Yıldönümü nedeniyle törenle kutlandı.**

- **Törene başta Cumhurbaşkanı Demirel olmak üzere siyasiler, bürokratlar, öğretim üyeleri, eski ve yeni sendikacılar katıldı.**

TÜRK-İŞ'in kuruluşunun

46. yılı, Cumhuriyet'in kuruluşunun 75. yıldönümü nedeniyle Ankara Dedeman Oteli'nde düzenlenen "Cumhuriyet'in 75. Yılında Türk Sendikal Hareketi ve 46. Yılında TÜRK-İŞ" konulu sempozyum ile kutlandı.

Sempozyumu onurlandıran Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel TÜRK-İŞ'in demokratik Cumhuriyetin eseri olduğunu ve ülkede çoğulcu demokrasi ile özdeşleştiğini söyledi.

Demirel konuşmasında, "Çok partili demokrasiye geçilmemiş olsaydı hür

Demirel : "TÜRK-İŞ ülkenin bölünmez bütünlüğüne çok iyi sahip çıktı"

Devletimizin başı olarak, ülkemizin tüm kurum ve kuruluşlarının Zat-ı Alinize duyduğu büyük saygı ve sevgiyi aynen karşılık verdiğiniz ve herkese eşit davrandığınızı gayet iyi biliyoruz.

Ancak, siyasi hayata ilk atıldığınız günlerden beri gönlünüzde ve aklınızda TÜRK-İŞ'e özel bir yer ayırdığınızı bilmenin mutluluğunu yaşadığımızı arzetmek isterim.

Sayın Cumhurbaşkanım,

TÜRK-İŞ ve Türk işçisi, işçi haklarını ve sendikal hak ve özgürlükleri, Türkiye Cumhuriyeti'nin varlığına, bütünlüğüne ve bağımsızlığına borçlu olduğunu bilerek, dünyada emperyalizme karşı ilk başarılı başkaldırı olan Milli Kurtuluş Savaşımızı zaferle sonuçlandıranları ve bizleri Cumhuriyete, özgürlüğe ve bağımsızlığa kavuşturanları saygı, sevgi ve rahmetle anmaktadır.

TÜRK-İŞ, Cumhuriyet öncesinde büyük bir çöküntü ve umutsuzluk içine düşmüş, yokolmayı kabullenmiş bir ummetten, çağdaş bir milliyetçilik anlayışı temelinde Türk ulusunu yaratan ve gerçekleştirdiği ekonomik, sosyal ve siyasal atılımlarla dünyaya örnek olan Cumhuriyet Yöneticilerini her zaman minnetle anmaktadır.

TÜRK-İŞ, halkımızın kurtarıcısı ve çağdaş Türk ulusunun yaratıcısı Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ilkelerini, temsil ettiği aydınlanma ve çağdaşlaşma ülküsünü ve Cumhuriyetin kazanımlarını tüm gücüyle savunmaktadır ve savunmaya devam edecektir.

TÜRK-İŞ ve Türk işçisi, varlığını, onurunu, umudunu Türkiye Cumhuriyeti'ne borçludur.

TÜRK-İŞ, bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğünün ve bağımsızlığının, Atatürk ilkelerinin ve aydınlanmasının, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin, insan haklarının, parlamenter demokratik düzenin yılmaz savunucusudur.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Ülkemizin ve halkımızın bugün hâlâ bazı sorunları vardır.

Ancak, 1923 yılından 1998 yılına kadar alınan mesafe, göğsümüzü gururla kabartmaktadır.

İşçi sınıfı olarak işçi haklarını ve sendikal hak ve özgürlüklerimizi yeterli bulmuyoruz.

Çalışanların sorunlarının çözümünde siyasilerimizin daha etkili bir uğraşı içine girmelerini istiyoruz.

Özellikle, memurların yasal sorunlarının çözümünde kolaylık sağlayacağını düşündüğümüz, işçi-memur ayrımına, uluslararası uygulamalar ve geçmiş düzenlemeler çerçevesinde, kalıcı bir çözüm getirilmesidir.

Bazı eksikliklere rağmen, çalışanların hemen hemen hiçbir yasal hakkının bulunmadığı Cumhuriyet öncesi dönemlerle kıyasladığımızda, Cumhuriyetin bize sağladığı büyük imkanların farkındayız.

Bu nedenle, Cumhuriyeti kuranlara ve koruyanlara şükran duygularıyla doluyoruz.

Birilerinin kulu değil, Cumhuriyetin eşit haklara sahip vatandaşları olduğumuzu biliyoruz.

sendikacılıktan bahsetmek söz konusu olmazdı. Hür sendikacılık demokrasinin olmazsa olmaz koşuludur" dedi.

Demirel TÜRK-İŞ'in her zaman meşru zeminlerde hak aradığını, hak ararken haksız duruma düşmediğini belirterek "TÜRK-İŞ ülkenin bölünmez bütünlüğüne ve Cumhuriyetin temel niteliklerine çok iyi sahip çıkmıştır" dedi.

Törende bir konuşma yapan DSP Genel Başkanı, Başbakan Yardımcısı ve Devlet Bakanı Bülent Ecevit 12 Eylül ile birlikte işçi haklarında bir gerileme yaşandığını ve Anayasa değişikliklerine rağmen işçi haklarındaki kısıtlamaların devam ettiğini söyledi.

Ecevit, "Sendikaların siyasi partilerle ilişkilerine

yasaklar getiren Anayasa'nın 82. maddesinin TÜRK-İŞ'in desteği ile değiştirileceğiz. Sendikalar siyasetin içinde olmalılar." dedi.

Fazilet Partisi Genel Başkanı Recai Kutan ise zümreler ve bölgeler arasındaki ekonomik çarpıklığa ve

gelir dengesizliğine işaret ederek rantçıların ve mutlu azınlığın ülkenin kaynaklarından yararlandıklarını kaydetti. İşçi ve memurlara yapılan maaş artışlarında IMF'nin etkili olduğunu vurgulayan Kutan "huzursuzlukların kaynağı ideolojik değil, ekonomiktir" dedi.

Törende bir konuşma yapan Cumhuriyet Halk

Hak ve özgürlüklerimizi daha da geliştirebilmek için meşru ve demokratik mücadele araçlarına sahip olduğumuzun bilincindeyiz.

Her gelecek günün daha da güzel olabileceğine inanıyoruz ve bu uğurda meşru ve demokratik yollardan mücadeleyi ediyoruz.

Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşları ve çalışanlar olarak, ülkemizin ve halkımızın büyük potansiyelinin siyasi istikrar içinde daha başarılı bir biçimde hayata geçirileceğine, sorunlarımızın parlamenter demokratik düzen içinde çözüleceğine inanıyoruz.

Türk işçisi, Türkiye'nin daha mutlu, daha huzurlu, daha güçlü geleceğine inandığı içindir ki, alınteri ve göznuşuyla çalışıyor, gözünün bebeği evladını vatan savunmasına dünyanın hiçbir ülkesinde örneği görülmeven kutlamalarla gönderiyor, gazisiyle ve şehidiyle onur ve gurur duyuyor, vatani için gereken her fedakarlığı yapıyor.

Türk işçisi, bugünkü varlığını Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğüne ve bağımsızlığına borçlu olduğunu bilerek, Cumhuriyetimizin 75. kuruluş yıldönümünün, Zat-ı Devletlerinin de katılımıyla, coşkulu bir şekilde kutlanmasına öncülük etmektedir.

TÜRK-İŞ bu nedenle, Sayın Cumhurbaşkanımızın da önerilerini dikkate alarak, kuruluşunun 46. yıldönümünde, Cumhuriyetimizin 75. kuruluş yıldönümünün, Zat-ı Devletlerinin de katılımıyla, coşkulu bir şekilde kutlanmasına öncülük etmektedir.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Türk işçisi, Türkiye Cumhuriyeti'nin yücelerek bugün-

lere gelmesinde üzerine düşen her hizmeti iftiharla yerine getirmiştir.

İşçimiz zaman olmuş işsiz kalmış, zaman olmuş büyük sıkıntı yaşamıştır; ama vatani için herşeyi göze almış, namusuyla vergisini vermiş, umudunu hep Türkiye'nin daha mutlu ve daha huzurlu geleceğine bağlamıştır.

Bu işçinin meşru ve demokratik örgütü olan sendikalarımız ve onların ilk ve en büyük konfederasyonu olan TÜRK-İŞ, her zaman ve attığı her adımda, vatanının ve ulusunun çıkarlarını herşeyin üstünde tutmuştur, dar ve sabit gelirli tüm kesimlerin çıkarlarını savunmuştur.

Ülkemize karşı içte ve dışta yapılmış ve yapılacak her türlü saldırıya karşı, TÜRK-İŞ ve onun temsil ettiği toplum, halkımızla birlikte göğsünü siper etmiştir.

Kıbrıs Barış Harekati sırasındaki tavrımız, bunun en açık örneğidir.

TÜRK-İŞ, bölücülüğe, teröre, çetelere ve irticaya karşı her zaman kararlı bir tavır almış; Cumhuriyetimizin temel niteliklerine daima sahip çıkmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti'nin meşru haklarını uluslararası alanda savunan ulusal güçlerimizin arasında en ön safta TÜRK-İŞ de vardır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne tam üyeliğinin gerçekleşmesine en büyük çabayı gösteren kuruluşlardan biri, TÜRK-İŞ'tir.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin "laik ve demokratik sosyal hukuk devleti" kimliğine sahip çıkılmasını temel görev kabul etmiştir ve etmektedir.

Partisi Genel Başkanı Deniz Baykal TÜRK-İŞ'in bir sendikacılık okulu olduğunu söyledi. Konuşmasında ekonomik sorunlara ağırlık veren Baykal hükümetin enflasyonla mücadele programının çalışanları ezmeye başladığını belirterek "enflasyon savaşını kaybettikten sonra gelir dağılımı ve toplu sözleşme savaşını kazanamazsınız" dedi.

Demokrat Türkiye Partisi Genel Başkanı Hüsamettin Cindoruk ise konuşmasında rejim sorunlarına değinerek "ortada bir rejim sorunu var. Türkiye Cumhuriyeti 1924'den buyana sivil bir anayasa yapmamıştır. Sivil anayasası olmayan bir toplum sivil değildir" dedi.

Anavatan Partisi adına konuşan Devlet Bakanı

Burhan Kara konuşmasında Hükümet icraatlarını anlatarak çalışma yaşamında getirmeyi düşündükleri yenilikleri anlattı. Doğru Yol Partisi adına konuşan İzmir Milletvekili Ufuk Söylemez ise Hükümetin ekonomik ve sosyal alandaki icraatlarını eleştirdi.

ESKİ SENDİKACILARA DEMİREL'DEN ÖVGÜ

TÜRK-İŞ'in 46. kuruluş yıl dönümü nedeniyle TÜRK-İŞ'te Genel Başkanlık yapmış olan sendikacılara ve TÜRK-İŞ eğitimlerine bugüne kadar katılmış tüm hocalara birer şükran plaketi verildi.

Törene katılan TÜRK-İŞ eski genel başkanlarından Halil Tunç ve Şevket Yılmaz'a ödülleri Cumhurbaş-

TÜRK-İŞ, insan haklarına ve Anayasamızın 24. maddesindeki esaslar dahilinde din ve vicdan özgürlüğüne büyük önem vermektedir ve bu konuda gösterilen saygının ve özenin ısrarla korunmasını savunmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Halkımızın en öncelikli sorunu, işe ve aşı olan ihtiyacıdır.

Bu ihtiyacı gidermek için istihdam yaratıcı kurum ve kuruluşlara, TÜRK-İŞ olarak, her zaman destek olunmuştur ve yeni yatırımlar takdirle karşılanmıştır.

Ancak bugün, Devletimizin birikimlerinin bir kısmının çok az sayıdaki kişi ve kuruluşa sunulduğunu ve böylece bir kısım işçi ve çalışanın işinden ve aşından edildiğini görmekten duyduğumuz rahatsızlığı ifade etmenin de doğal bir hakkımız olduğuna inanıyoruz.

Türk işçisi ve halkı, demokrasinin ve hak ve özgürlüklerin en gelişmişine layıktır.

Halkımızın, Batı ülkelerinin halklarından eksik hiçbir yanı yoktur; aksine, binlerce yıllık Anadolu kültürünün mirasıdır.

Batı ülkelerin, insan hakları savunucusu görünümü altında ülkemizi eleştirmesine son verebilmek için, demokrasinin önünde 1982 Anayasası ve yürürlükteki mevzuattan kaynaklanan engellerin bir an önce kaldırılması gerektiğine inanıyoruz.

Türk halkı, her açıdan, bugün ulaşılan düzeyin çok daha ötesine layıktır.

TÜRK-İŞ, daha iyisine, daha güzeline ulaşabilmek için, elbirliğinden, gönüllülüğünden yanadır.

TÜRK-İŞ hiçbir zaman sorun yaratmamış; başkalarının yarattığı sorunları öncelikle masa başında ve diyalog yoluyla çözmeye çalışmıştır.

Böylece iş barışının kurulması ve korunmasına ve iş yerlerinde verimin artırılmasına büyük katkılar sağlamıştır.

Ancak, yeri geldiğinde, demokratik tepkisini de göstermiştir.

TÜRK-İŞ bugün ulusal ve uluslararası düzeyde sözü dinlenen, itibarlı bir kuruluştur.

Bu itibar, yıllar boyunca, haklı taleplerin demokratik yollardan ortaya konulması sayesinde kazanılmıştır.

TÜRK-İŞ, yüzbinlerce kişiyi meydanlara toplamış olmanın; onları, en ufak bir olay olmaksızın ve kimsenin burnu bile kanamaksızın, evlerine geri gönderebilmiş olmanın haklı gururunu yaşamaktadır.

TÜRK-İŞ, ülkemizin geleceğinde işçi sınıfının daha da ağırlıklı bir rol oynayacağına inanmakta ve bu amaçla barışçıl çalışmalarını sürdürmektedir.

TÜRK-İŞ'in bugünlere gelmesinde binlerce sendika yöneticisinin ve milyonlarca üyemizin büyük katkıları olmuştur.

TÜRK-İŞ'i bugünlere getiren büyüklerimizin bir bölümü bugün aramızdadır.

kanı Süleyman Demirel tarafından verildi. Demirel Tunç ve Yılmaz'ın demok-rası ve işçi hakları için bü-yük mücadeleler verdiklerini söyledi. TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral de Cumhurbaşkanı Demirel'e törene katılması nedeniyle bir şükran plaketi sundu.

Törene katılamayan es-ki genel başkanlardan İsmail İnönü ve Nuri Beşer'in

plaketleri ile aramızdan ayrılan Ömer Akçakanat, Naci Kurt, Seyfi Demirsoy ve İbrahim Denizci'nin pla-ketleri törene katılanlarca yakınlarına verildi.

TÜRK-İŞ'in kuruluşunun 46. kuruluş yıldönümü ne-deniyile, kurulduğundan bugüne kadar TÜRK-İŞ eği-timlerine katılmış tüm eği-timcilere birer şükran pla-keti sunuldu.

Sempozyumun öğleden sonraki bölümünde ise "Geçmişten Geleceğe TÜRK-İŞ" konulu bir panel yapıldı. Sağlık-İş Genel Baş-kanı Mustafa Başoğlu'nun yönettiği panelde Prof. Dr. Toker Dereli, Prof. Dr. Al-paslan Işıklı, Prof. Dr. Fevzi Demir ve Emekli Sendikacı-lar Derneği Başkanı Vahap Güvenç katıldı.

TÜRK-İŞ'in bugünlere gelmesini sağlayan ve bizi bu ortak mutlu günümüzde yalnız bırakmayan sendikacı ağabeylerimize özel olarak "hoşgeldiniz" diyorum, onlara TÜRK-İŞ'in saygılarını ve şükranlarını sunuyorum.

Bugün aramızda bulunamayan eski sendikacılardan hayatta olanlarını saygı ve sevgiyle, vefat etmiş olanlarını da rahmetle anıyorum.

TÜRK-İŞ'in bugünkü gücüne ulaşmasında çok büyük katkıları bulunan eski genel başkanlarımızdan Ömer Akçakanat, Naci Kurt, Seyfi Demirsoy ve İbrahim Denizci-er, Hakkın rahmetine kavuşmuşlardır.

Onları rahmetle anıyoruz.

Bugün onlar adına evlatları aramızdadır.

TÜRK-İŞ'i TÜRK-İŞ yapan, onun sorumluluğunu en zor dönemlerde yıllarca büyük bir şerefle taşıyan İsmail İnönü, Nuri Beşer, Halil Tunç ve Şevket Yılmaz Ağabeyle-rimiz bugün hayattadır; kendilerine saygılarımızı ve şük-ranlarımızı sunuyor ve daha nice uzun ve sağlıklı yıllar diliyoruz.

Sayın Genel Başkanlarımızın şahsında, 46 yıllık tari-himiz boyunca işçi sınıfımıza ve halkımıza hizmet eden binlerce TÜRK-İŞ ve bağlı Sendikalarımızın Genel Mer-kez ve Şube Yöneticisini, yüzbinlerce işyeri sendika tem-silci ve baştemsilcisini ve milyonlarca sendika üyesini de en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Sayın Cumhurbaşkanım,

Bütün dünya devletlerinde olduğu gibi, ülkemizin de bazı sorunları ve sıkıntıları vardır.

En önemli ve birçok başka sıkıntının kaynaklandığı sorunumuz, siyasi istikrarsızlıktır.

Ülkemiz ve halkımız bu sorunu da aştıktan sonra, ina-nıyorum ki, tüm alanlarda sıkıntılarını aşılmasını sağla-yacak daha da verimli hizmetler üretilecek; ülkemiz, ge-lişmiş dünya devletleri arasında hak ettiği yerini alacak-tır.

Bunun önşartı, halkımızın 1919'daki birlik ve müca-dele ruhuna ve coşkusuna yeniden kavuşturulmasıdır.

Bunda en önemli görev de siyasilerimize düşmektedir.

Böyle bir birliktelik, Türkiye'nin gelecekteki daha da aydınlık günlerine giden yolu açacaktır.

1919'un ruhu ve coşkusu, ülkemizin birliğini ve bü-tünlüğünü daha da pekiştirecek, halkımızın huzurunu ve mutluluğunu daha da artıracaktır.

Buna yürekten inanıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti, Anayasamızın 2. maddesinde yer alan temel nitelikleriyle ilelebet yaşayacaktır.

TÜRK-İŞ bu şemsiye altında daha da güçlenecek, ül-kemizin, halkımızın ve temsil ettiği toplumun hizmetinde olacaktır.

Bu inançla, hepinizi en derin saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

BAŞKANLAR KURULU TOPLANDI

MERAL :

"Ulusötesi sermaye, özelleştirme aracılığıyla ulusal devleti zayıflatıyor"

TEMİZEL :

"Vergi yasasını sendikaların büyük desteği ile çıkardık"

**TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu
30 Temmuz 1998 günü
Ankara'da toplanarak çalışma
yaşamı gündeminde bulunan
sorunları görüştü.**

**Toplantıya Maliye Bakanı
Zekeriya Temizel de katılarak
Vergi Yasası ile ilgili bilgi
sundu.**

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu 30 Temmuz 1998 günü Ankara'da toplanarak çalışma yaşamının gündeminde yer alan önemli konuları görüştü.

Toplantıya Maliye Bakanı Zekeriya Temizel de katılarak Vergi Yasası hakkında Başkanlar Kurulu'na bilgi verdi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral toplantının açılışında yaptığı konuşmada şu sözlerle yer verdi:

"Maliye Bakanımız Sayın Zekeriya Temizel'e, vergi reformuna ilişkin yasa çalış-

maları sırasında gösterdiği örnek çaba ve bugün Başkanlar Kurulu toplantımızı onurlandırdığı için teşekkür ediyorum.

TÜRK-İŞ kuruluşunun 46. yıldönümü yakın büyük bir toplantıyla kutlayacaktır. Konfederasyonumuz bugün de, 46 yıl önceki sendikacıların coşkusu ve fedakarlığıyla ülkemize, halkımıza ve işçi sınıfımıza hizmet etmeye çalışmaktadır. Bu 46 yıl boyunca TÜRK-İŞ'i yaratan ve yüceltenleri saygı ve sevgiyle ve bugün aramızda bulunmayanları da rahmetle anıyoruz.

46 yıl öncesiyle karşılaştırıldığında, işçi hakları ve sendikal hak ve özgürlükler açısından çok daha ilerde bir noktadayız. Ancak birçok açıdan sorunlarımız sürüyor. 55. Hükümetin attığı adımlar, bu sorunlarımızın köklü bir biçimde çözümünü doğrultusunda yeterli olmaktan uzaktır. Vergi reformu, ülkemizin birçok temel sorununun çözümü açısından önemli bir adımdır. Ancak, bu reformla, herkesten geliri ve serveti ile orantılı bir vergi alınması sağlanamayacaktır. İşçilerin ve memurların sırtındaki ağır vergi yükü de,

yalnızca bir parça hafifletilmektedir. Ancak bu eksikliklerine rağmen, vergi reformunu olumlu hükümler içeren bir düzenleme olarak kabul ediyoruz. Özellikle geçici maddelerde, kayıt-dışı sektörü kayıt içine alabilmek amacıyla getirilen ve işverenlere bazı önemli teşvikler sağlayan düzenlemenin işçilerin sendikacı olma koşuluna bağlanmasını da son derece önemli bir adım olarak görüyoruz. TÜRK-İŞ Yönetiminin aylar süren çabaları sonucunda yasalaşan bu hüküm, Sendikalarımız tarafından etkili bir biçimde kullanıldığı takdirde, Türk sendikacılık hareketinde bir dönüm noktası olacak kadar önemlidir. Bu düzenlemenin yasalaşmasında, Sivil inisiyatif içinde Türkiye'ye sahip çıkılmasını birlikte savunduğumuz kuruluşlardan TOBB Başkanı Sayın Fuat Miras'ın ve Maliye Bakanı Sayın Zekeriya Temizel'in büyük katkıları olmuştur. Kendilerine huzur-

larnızda teşekkür ediyorum.

Bu olumlu adıma karşılık, özelleştirmeler konusundaki olumsuzluklar sürmektedir. Sosyal devlet anlayışı kenara atılmakta, hukuk devleti anlayışı ayaklar altına alınmaktadır. "Sat, kapat, kurtul" mantığıyla yağma ve talan devam etmektedir. Ulusal ekonomimizin ve ulusal savunmamızın temel direği kuruluşlar, Devletimizin denetiminden çıkmaktadır. Ulusötesi sermaye, özelleştirme aracılığıyla ulusal devletleri zayıflatmaya çalışmaktadır.

Ülkemize hiçbir yarar getirmeyen özelleştirme uygulamaları, işsizlere yeni işsizler katmaktadır. Halkımız, gün gelecek, bu zararlı politikaları uygulayanların mezarını taşıyacaktır. Ulusal çıkarlarımıza aykırı bu uygulamalara son verilmelidir.

Enflasyon, işsizlik, iç göç, gelir dağılımı adaletsizliği

sürmektedir. Demokratikleşme konusunda somut adım atılmamıştır. Siyasal Partiler Yasası ve Seçim Yasası demokratikleştirilmeden yapılacak erken seçimlerin, halkımızın iradesinin Meclis'e yansımaları sonucunu doğuracağı kuşkuludur. Çalışma mevzuatımız onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmemiştir. İş güvencesi konusunda hazırlandığı söylenen yasa taslağı, aylardır Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nda oylanmaktadır. İşsizlik sigortası yasa tasarısı Meclis gündemine girmemiştir. İşçiler memur ayrımına ilişkin kargaşa sürmekte ve birçok huzursuzluğa yol açmaktadır. Kamu çalışanlarına onaylanmış ILO Sözleşmeleri uyarınca sendikalar hakları hâlâ tanınmamıştır. Memurlar, emekliler, dul ve yetimler için öngörülen zamlar oranları, gelir dağılımı adaletsizliğini azaltacak ve insanca yaşama koşullarını sağlayacak bir düzeyde olmaktan uzaktır. SSK'ya ilişkin sorunlar sürmektedir. SSK'nın dispensarlerinin ve işyeri hekimliği kurumunun güçlendirilmesi yerine ayakta tedavilerde özel sağlık tesislerine başvurulması, SSK'nın sorunlarının daha da artmasına yol açacaktır. Zorunlu tasarruf fonu ve konut edindirme yardımı fonunda biriken para, hâlâ, ilgili yasalar açıkça ihlal edilerek, geçerli faiz oranlarının çok altında bir oranda nemalandırılmakta, çalışanların pa-

rasına haksız bir biçimde el konulmaktadır. 1997 yılında Refahiyol Hükümeti döneminde kamu kesimi toplu iş sözleşmelerinde işçilerin elinden alınan miktar, tüm vadelere rağmen, 55. Hükümet tarafından telafi edilmemiştir. Ormanlarımız yanarken, orman yangın işçilerinin büyük bir bölümü hâlâ işbaşı yaptırılmamıştır. Mahalli İdareler Reformu çerçevesinde il özel idarelerine aktarılan bazı görevlerle, kamu hizmetleri altüst edilmek istenmektedir. Birçok bölgede belediye işçilerinin alacaklarının ödenmesinde ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Kaçak işçi istihdamını engellemede yaptırımların artırılacağı ve denetimlerin etkili hale getirileceği yolundaki sözler tutulmamıştır.

Hükümet, 26 Haziran 1998 günü IMF'ye verdiği mektupta, ülkemizin ve halkımızın çıkarlarıyla kesinlikle bağdaşmayacak taahhütlerde bulunmuştur. TÜRK-İŞ 24 Ocak ve 5 Nisan benzeri ve IMF patentli istikrar programlarına temelden karşıdır. Özellikle mezarda emeklilik ve geleceğe ilişkin enflasyon tahminine dayalı ücret zammı gibi önerilerin, anı kovanına çomak sokmak olduğu, herkesçe gayet iyi bilinmelidir.

TÜRK-İŞ'in talepleri haklıdır ve meşrudur. Türkiye Cumhuriyeti'nin bütünlüğünün ve bağımsızlığının özenle korunmasını, laik ve

demokratik sosyal hukuk devleti anlayışına sahip çıkılmasını, özelleştirme uygulamalarına son verilmesini talep ediyoruz. Enflasyonun kontrol altına alınmasını, göçün ve işsizliğin önlenmesini, tarım ve hayvancılığın desteklenmesini, istihdam yaratıcı yatırımlar yapılmasını istiyoruz. Demokratikleşme talep ediyoruz. Çalışma mevzuatımızın, onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesini, iş güvencesi sağlanmasını, işsizlik sigortasının çıkarılmasını istiyoruz. İşçi-memur ayrımında yaşanan kargaşaya, uluslararası deneyim ve 12 Eylül öncesinin düzenlemeleri de gözönüne alınarak, köklü bir çözüm getirilmesini istiyoruz. IMF'ye değil, halkımıza kulak verilmesini talep ediyoruz.

TÜRK-İŞ, bu haklı ve meşru taleplerinin ve siyasisilerin taahhütlerinin yerine getirilmesini sağlamak amacıyla, demokratik mücadelesini kararlı bir biçimde sürdürmektedir. Bu konuda sahip olduğumuz en büyük güç, birlik ve beraberliğimizdir. Ancak, bu birlik ve beraberliğimize gereken saygıyı göstermeyen, TÜRK-İŞ Anatüzüğü uynınca Konfederasyonu muza karşı yükümlülüklerini yerine getirmeyen ve yetkili organlarımızın aldığı kararlara uymayanların yaratmak istedikleri kargaşa ortamı, Sendikamızın sağduyulu davranışları sayesinde, Teşkilatımıza fazla

bir zarar vermeden demokratik yollardan önlenebilmiştir. TÜRK-İŞ kervanı içten ve dıştan gelen engelleme çabalarına rağmen yürümektedir ve onurlu yürüyüşünü sürdürecektir.

TÜRK-İŞ, Türk Harb-İş Sendikamızın Amerikan iş yerlerinde başlattığı grevi tüm gücüyle desteklemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, bugünkü toplantısında, başta özelleştirme ve vergi reformu olmak üzere, ülkemizdeki gelişmeleri değerlendirecek ve TÜRK-İŞ Yönetimine yolgesterici değerlendirmeler yapacaktır.

Hayırlı ve uğurlu olması dileğiyle, Başkanlar Kurulumuzun toplantısını açıyor, hepinize en derin saygı ve sevgilerimi sunuyorum."

Maliye Bakanı Zekeriya Temizel de yaptığı konuşmada Vergi Yasası'nın çıkmasında Sendikaların büyük katkılarını gördüklerini söyledi. Temizel Türkiye'nin iç borç faizleri nedeniyle kılmıdayamaz hale geldini ve ülkenin bu iç borç faizlerinden kurtulması gerektiğini söyledi. Sivil toplum örgütlerinin desteği ile çıkarılan vergi reformu yasasının somut sonuçlarının ileri günlerde görüleceğini anlatan Temizel mevcut vergi sistemi ile sorunların çözümünün ve bütçe açıklarını kapatmanın mümkün olmadığını belirtti.

TÜRK-İŞ BAŞKANLAR KURULU BİLDİRİSİ

(Ankara, 31 Temmuz 1998)

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, ülkemizin, halkımızın ve işçi sınıfımızın çıkarları aleyhinde işleyen, sosyal devleti yoketmeyi amaçlayan, ulusal ekonomimizin ve ulusal savunmamızın temel dayanaklarına büyük zarar veren, ülkemizin bütünlüğü ve bağımsızlığı açısından büyük sakıncalar taşıyan, üretimde ve istihdamda azalmalara neden olan, kamu eğitim ve sağlık hizmetlerini ve SSK'yı çökerten, kamu mallarını uluslararası ve yerli sermayeye ve mafyaya yağmalatan, taşeronlaşmaya, kaçak işçiliğin yaygınlaşmasına ve sendikasızmaya yol açan özelleştirme uygulamalarına karşı, TÜRK-İŞ Genel Sekreteri'nin başkanlığında ve Petrol-İş, Selülöz-İş, Tes-İş, Hava-İş ve Liman-İş Sendikalarımızın Genel Başkanlarından oluşan ve TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'na karşı sorumlu bir "Özelleştirmeye Karşı Sosyal Devleti Koruma Komisyonu" kurmuştur. Bu Komisyon, TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu ve Başkanlar Kurulu'nun alacağı kararlar uyarınca, KİGEM'le de işbirliği içinde, gerekli teknik çalışmayı yaptıracak, kamuoyunun bu konuda daha doğru bir biçimde bilgilendirilmesini sağlayacak, bu konuda tavır birliği içinde olunulan kişi ve kuruluşlarla işbirliği ve güçbirliğini geliştirecek ve Sendikalarımızın bu alandaki çalışmalarını arasında koordinasyon sağlayacaktır.

Başkanlar Kurulumuz, vergi reformu çerçevesinde kayıt-dışı sektörün kayıt içine alınmasında işverenlere sağlanan teşvikin işçilerin sendikalı olma koşuluna bağlanmasını önemli bir kazanım olarak değerlendirmektedir.

TÜRK-İŞ siyasi partilerden bağımsızdır. TÜRK-İŞ, yukarıda belirtilen zararlarına rağmen özelleştirmeyi savunan, taleplerimize kulaklarını tıkayan ve IMF'nin taleplerine öncelik verenlere karşı, seçimlerde aktif bir siyasi tavır içinde olacaktır. Başkanlar Kurulumuz TÜRK-İŞ ve bağlı Sendikalarımızın seçimlerde izleyeceği somut tavrı ve atacağı ortak adımları belirlemek amacıyla, özel gündemle ayrı bir toplantı yapacaktır.

Başkanlar Kurulumuz, işçi-memur ayrımı konusundaki kargaşaya son verilmesini, uluslararası uygulamalara, Anayasaya, 1897 sayılı Yasa'ya, 28 Kasım 1976 günlü Resmi Gazete'de yayınlanan Komisyon Raporu'na ve işin verimli olarak sürdürülmesinin temel ilkelerine aykırı bir biçimde memur ve sözleşmeli personel statüsünde istihdam edilen kişilerin, "işçi" statüsüne geçirilmesini talep etmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, Tuzla'da halen yıllardır faaliyet göstermekte olan işyerlerinin bulunduğu alanın serbest bölge ilan edilmesi ve 1964 yılından beri toplu iş sözleşmelerinden yararlanan 3 bin dolayındaki Deri-İş üyesinin en temel sendikal haklarından mahrum bırakılmak istenmesi girişimlerini protesto etmekte; işçi haklarının ve sendikal hak ve özgürlüklerinin gaspedildiği serbest bölge uygulamasına karşı çıkmaktadır.

Başkanlar Kurulumuz, SSK'nın veya sunduğu hizmetlerin çeşitli biçimlerde özelleştirilmesine karşı çıkmakta, SSK'nın sorunlarının işçi-işveren hükümet görüşmeleri temelinde çözülme kavuşturulmasını talep etmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, özelleştirilmelerinin iptaline veya bu konudaki yürütmenin durdurulmasına ilişkin yargı kararlarının, hukuk devleti anlayışının gereği olarak, uygulanmasını istemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, kaçak işçilikle mücadelede yaptırımların artırılmasını ve denetimin etkili hale getirilmesini; bu konuda kamu yetkililerinin Sendikalarımızla yakın bir işbirliği gerçekleştirmelerini istemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, demokratikleşmenin sağlanmasını, yürürlükteki mevzuatın onaylanmış ILO Sözleşmeleri ile uyumlu hale getirilmesini, iş güvencesinin sağlanmasını, işsizlik sigortasının çıkarılmasını, zorunlu tasarruf fonunun Sayın Cumhurbaşkanımızın 11 Eylül 1996 tarihli uyarısı temelinde tasfiye edilmesini ve konut edindirme yardımı hesabındaki birikimlerin zorunlu tasarruf geri ödemeleriyle birlikte hak sahiplerine iade edilmesini talep etmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, Türk Harb-İş Sendikamızın Amerikan askeri üslerindeki haklı ve meşru mücadelesini ve grevini desteklemekte ve Amerikan üslerinde, yürürlükteki mevzuatımız açıkça ihlal edilerek Amerikalıların kaçak olarak çalıştırılmasının engellenmesini talep etmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, Tekgıda-İş Sendikamızın Eskişehir'deki Eti Tam Gıda işyerinde ve diğer Sendikalarımızın işyerlerinde uygulanan grevleri ve tüm işyerlerinde sendikaların, işçilerin ve memurların meşru ve demokratik mücadelesini desteklemektedir. Başkanlar Kurulumuz, Eti Gıda Sanayii işyerinde haksız yere işten çıkarılan 530 işçinin işe alınmasını talep etmekte; mağdur edilen bu üyelerimizin en kısa

sürede işe alınmaması durumunda Türkiye çapında Eti mamullerinin boykot edilmesi için yaygın kampanyalar açılacağını bildirmektedir.

Başkanlar Kurulumuz, ülkemizin birçok bölgesindeki belediye işçilerinin 4 trilyon lirayı bulan ücret ve diğer alacaklarının aylardır ödenmemesini protesto etmekte, bu paranın derhal ödenmesini talep etmekte ve Belediye-İş Sendikamızın bu konudaki çabalarını yürekten desteklemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, ormanlarımızın yangınlarla göz göre göre yokolmasını üzüntüyle karşılamakta, ormanlarda yangınla mücadele işçilerinin derhal işbaşı yaptırılmasını ve gereken süre çalıştırılmalarını istemektedir.

Başkanlar Kurulumuz, bugünkü toplamtımıza katılarak vergi reformu konusunda bilgi veren Maliye Bakanı Sayın Zekeriya Temizel'e teşekkür etmekte ve katılımcı demokrasi açısından son derece yararlı olan bu gibi uygulamaların çeşitli konularda ve tasarı ve uygulama safhalarında tekrarlanmasının yararına inanmaktadır.

TÜRK-İŞ demokratik bir kitle kuruluşudur. Bu demokratik niteliği gereği ortaya çıkan veya varolan farklı görüş ve eğilimler, demokratik bir yapı içinde özgürce tartışılır ve karar ağırlanır. TÜRK-İŞ bütün hükümetler ve işverenler karşısında, temsil ettiği toplumun ve halkımızın çıkarlarını tam bir birlik ve bütünlük içinde korumuştur ve bundan sonra da korumaya aynı kararlılıkla devam edecektir. Başkanlar Kurulumuz, TÜRK-İŞ'in tam bir birlik ve bütünlük anlayışı içinde işçi sınıfımıza, halkımıza ve ülkemize hizmet etmeye devam ettiğini açıklamaktadır.

Başbakan Yardımcısı ECEVİT TÜRK-İŞ'te

- Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Bülent Ecevit 21 Ağustos 1998 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ne gelerek Genel Başkan Bayram Meral ve Yönetim Kurulu üyeleriyle görüştü.

Beraberinde Devlet Bakanı Hüsamettin Özkan ile birlikte TÜRK-İŞ'e gelen Ecevit, işçi haklarını kısıtlayıcı hükümlerin değiştirilmesi için çaba harcadıklarını söyledi. 12 Eylül döneminde getirilen işçi haklarını kısıtlayıcı hükümlerin bir türlü değiştirilemediğine dikkat çeken Ecevit, DSP olarak bu hükümleri değiştirebilmek için çaba harcadıklarını kaydetti. Anayasanın 82. maddesinin dünyada hiçbir demokratik ülkede, hatta demokratik olmayan ülkelerde bile görül-meyen kısıtlamalar getirdiğini anlatan Ecevit, bu maddeyle sivil toplum örgütleri yöneticilerinin TBMM'de temsilinin olanaksız hale getirildiğine işaret etti. Ecevit, "Bazı toplumsal sorunların demokratik süreç içinde çö-

zülmesi de maalesef çok güçleşmektedir. Meslek odalarının, sendikaların Mecliste temsilinin sakıncalar doğuracağı yönündeki kaygıların gerçekte ilgisi yoktur" diye konuştu.

Kayıt dışı ekonominin ulusal ekonominin yaklaşık yarısını kapsar hale geldiğini söyleyen Ecevit, Vergi Yasası'yla birlikte önümüzdeki günlerde kayıt dışı ekonomi sorunun çözüleceğini belirtti. SSK'nin hükümetten önceki dönemde sürüklendiği durumun bütçede en ağır yükü oluşturduğunu kaydeden Ecevit, bu sorunun da en kısa zamanda çözümlenebileceğini söyledi.

TÜRK-İŞ Başkanı Bayram

Meral, Harb-İş'in İncirlik'teki grevinin sürdüğünü belirterek, burada Türk işçisi ile Türk askerinin karşı karşıya geldiğini söyledi. En önemli sorunun kaçak işçi çalıştırılmasından kaynaklandığını, ABD'den işçi getirildiğini, işyeri merkezinin de ABD'de olması nedeniyle sorun yaşandığını anlatan Meral, Ecevit'ten sorunun çözümü için destek istedi. Bülent Ecevit de "Şu günlerde Amerikalıların başında başka sorunlar var, ama çözmeye çalışacağız" dedi.

Meral, daha sonra, çalışanlara katkılarından dolayı Ecevit'e "ülkenin geleceğinin aydınlık olması dileğiyle" gümüş bir tabak armağan etti.

AĞAÇ-İŞ GENEL KURULU YAPILDI

- Ağaç-İş Sendikası'nın 8-9 Ağustos günlerinde yapılan 14. Genel Kurulu'nda Genel Başkanlığa Mürsel Taşçı seçildi.

TÜRK-İŞ'e bağlı Ağaç-İş Sendikası'nın 8-9 Ağustos günlerinde 14. Olağan Genel Kurulu yapıldı.

Divan Başkanlığını TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer, Başkan Yardımcılığını BASS Genel Başkanı Turgut Yılmaz ve GİMİS Genel Başkan Yardımcısı Rahmi Yaman'ın yaptığı Genel Kurulda Genel Başkan Gürat Erçakır'ın aday olmaması üzerine seçimlere tek aday olarak giren Mürsel Taşçı Genel Başkan seçildi.

Yönetim Kurulu üyelerinin altıdan üçe düşürüldüğü Genel Kurulda Kazım Yıldırım Genel

Sekreter, Kemal Esin ise Genel Mali Sekreter oldu.

Genel Kurulda bir konuşma yapan Genel Başkan Mürsel Taşçı, özelleştirme uygulamaları ile birlikte üye kaybının %

80'lere ulaştığını Ağaç-İş'in büyük güç kaybettiğini, bundan sonraki hedeflerinin Ağaç-İş'te büyük bir örgütlenme atağı başlatarak Sendikayı tekrar güçlü bir konuma getireceklerini söyledi.

İŞÇİ - MEMUR AYRIMI

TÜRK-İŞ BAŞBAKANA BAŞVURDU

TÜRK-İŞ, ülkemizde yıllardır çözüme kavuşturulamayan sorunlardan biri olan kamu işyerlerinde işçi-memur ayrımının çözüme kavuşturulması amacıyla 10 Temmuz 1998 günü Başbakan Mesut Yılmaz'a başvurdu.

TÜRK-İŞ tarafından, Genel Sekreter Şemsi Denizer ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç imzasıyla Başbakan Mesut Yılmaz'a gönderilen başvuru yazısında, bu önemli sorunun uluslararası normlar ve Türkiye'nin

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer; "İşçi-memur arasında yıllardır varolan yapay ayrımların son bulması için konu Ekonomik Sosyal Konsey gündemine alınmalıdır" dedi.

somut koşulları çerçevesinde çözüme kavuşturulması istenerek, "İşçi-memur, ayrımı konusunun Başbakanlığımızda toplanan Ekonomik ve Sosyal Konsey'in ilk toplantısında bir gündem maddesi olarak ele alınması ve konuya köklü çözüm getirecek bir çalışma içine girilmesi, ülkemizde top-

lumsal huzurun pekişmesine önemli katkılarda bulunulacaktır" denildi.

TÜRK-İŞ Genel sekreteri Şemsi Denizer, "Kamu hizmetinde yaptığı işin niteliği bakımından işçi sayılması gereken binlerce yurttaşımız bugün memur statüsünde çalışmaktadır. Bu yapay ayrım artık son bulmalıdır. Sayın Başbakan'dan konuyu ESK gündemine getirerek bu sorunun biran önce çözüme kavuşturulmasını bekliyoruz" dedi.

HARB-İŞ GREVİ SÜRÜYOR

MERAL : *"TÜRK-İŞ, HARB-İŞ Sendikamızın bu haklı ve meşru mücadelesini sonuna kadar desteklemektedir"*

ÇETİN : *"Mücadelemiz bağımsızlığımıza gölge düşürmeden verilen onur, ekmek ve hak mücadelesidir"*

TÜRK-İŞ'e bağlı Türk Harb-İş Sendikamızın 23 Temmuz 1998 günü Amerikan işyerlerinde başlattığı grev sürüyor. Ülke çapında yaklaşık 1800 üyeyi kapsayan grev Amerikan işverenin tüm engelleme çalışmalarına karşın Harb-İş yönetimi ve üyelerinin inançlı ve dirençli tavırları ile devam ediyor.

MERAL'DEN ZİYARET

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral 27 Temmuz 1998 günü Adana'ya giderek grevi ziyaret etti. Grevdeki işçilerle görüşmesi engellenmek istenen Meral, T. Harb-İş Genel Başkanı İzzet Çetin ile birlikte üs dışında işçilere hitaben bir konuşma yaptı. Meral konuşmasında İncirlik üssünde daha önce 3 bin 200 kişinin çalıştığını ancak taşeron mafyası ile birlikte bu sayının yarıya indiğini belirtti. Meral, TÜRK-İŞ'in

sonuna kadar bu grevi desteklediğini belirterek tüm duyarlı kamuoyunu T. Harb-İş'in bu haklı ve demokratik mücadelesine destek vermeye çağırırdı.

T. Harb-İş Genel Başkanı İzzet Çetin ise, işverenin grev kınıcılığı yapmak istediğini belirterek işçileri uyanık ol-

maya çağırırdı. Çetin, "mücadelemiz, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığına karşı tavır alanlara karşı verilen bir onur, ekmek ve hak mücadelesidir. Tüm halkımıza düşen görev bu hak arama mücadelesine saygı duymaktır, destek vermektir" dedi.

Meral : "Vurguncuların yararına özelleştirme yapanların mezarlarını taşlarlar"

- Anayasa Mahkemesi'nin 3096 sayılı yasa ile ilgili olarak Danıştay'ın başvurusunu reddetmesi tartışmalara neden oldu.
- Tes-İş Genel Başkanı Mahmut Özönur enerji özelleştirmesinin iptali için açtıkları davaların sürdüğünü söyledi.

Anayasa Mahkemesi'nin 3096 sayılı yasanın bazı maddelerinin anayasaya aykırılığının incelenmesine ilişkin Danıştay başvurusunu usûlden reddetmesi ile ilgili olarak TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ve Tes-İş Genel Başkanı Mahmut Özönur ortak bir basın toplantısı düzenlediler. Basın toplantısına KİGEM Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Mümtaz Soysal da katıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral toplantıda yaptığı konuşmada halkın birikimlerini yağmalattıran-

lardan hesap soracaklarını söyledi. Meral özelleştirmelerin istihdamı ve üretimi arttırmadığını buna karşılık işsizliği arttırdığını söyledi.

Meral şunları söyledi:

"Ülkenin, halkın ve devletin yararına olacak bir özelleştirmeye kimse karşı çıkmaz. Ama halkın birikimlerini yağma edenlerin mezarını taşlarlar. Bu özelleştirmelerin peşini bırakmayacağız. Çünkü bu kuruluşlar halkın malıdır, halkın birikimidir. TÜRK-İŞ, halkın birikimlerini yağma ettirenlerden hesap soracaktır. İleriki günlerde tepkimizi göstermek amacıyla çeşitli eylemler yapacağız" dedi.

Tes-İş Genel Başkanı Mahmut Özönur ise enerji santrallerinin özelleştirilmesi konusunda hükümetin yargıya

baskı kurduğunu öne sürerek özelleştirmelerin iptali için çok sayıda dava açtıklarını ve bu davaların devam ettiğini söyledi. Özönur şu görüşlere yer verdi:

"Cumhuriyet'in ilk teşekkülleri olan enerji santrallerinin özelleştirilmesine karşı mücadelemiz devam edecektir. Bu santrallerin özel sektöre devredilmesinin ülkenin aleyhine olacaktır. Bu konunun sonuna kadar takipçisi olacağız" dedi.

Basın toplantısına katılan KİGEM Başkanı ve Zonguldak Milletvekili Prof. Dr. Mümtaz Soysal ise halkın özelleştirmeler konusunda sürekli aldatıldığını söyledi. Soysal, özelleştirme konusunda verilen mücadele Türkiye'nin malına sahip çıkma mücadelesidir dedi.

Nami ÇAĞAN TÜRK-İŞ'i ziyaret etti

- Çağan, 20 Eylül'de İstanbul'da başlayacak "Sigortalı Çalış, Sigortalı Çalıştır" kampanyasına destek istedi.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Nami Çağan 26 Ağustos 1998 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret ederek Genel Başkan Bayram Meral ile görüştü.

Çağan, ziyarette, 20 Eylül 1998 günü İstanbul'da yapılacakları "Sigortalı Çalış, Sigortalı Çalıştır" kampanyasına destek sağlamak amacıyla TÜRK-İŞ'i ziyaret ettiklerini, amaçlarının

kayıt dışı istihdamı ortadan kaldırmak olduğunu belirtti.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ise bu kampanyaya

tam destek vererek hem SSK'nın hem de ülkenin sorunlarına bir parça çözüm getirmekten mutluluk duyacaklarını belirtti.

MERAL'DEN ÖZDEN'E ZİYARET

- TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral ADD Genel Başkanı Yekta Güngör Özden'i ziyaret etti.
- Meral, Türk işçisinin varlığını Atatürk'e ve O'nun kurduğu Cumhuriyete borçlu olduğunu söyledi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, 4 Eylül 1998 günü Atatürkçü Düşünce Derneği Genel Başkanı Yekta Güngör Özden'i ziyaret etti.

Meral ziyarette ADD'nin Atatürk'ün ilke ve inkılaplarının yaşatılmasında çok önemli bir görev gördüğünü, Türk işçisinin varlığını Atatürk'e ve O'nun kurduğu Cumhuriyete borçlu olduğunu söyledi.

Meral ayrıca, Derneğin Danışma Kuruluna seçilmesinde TÜRK-İŞ topluluğu açısından bir gurur vesilesi olduğunu söyledi.

ADD Genel Başkanı Yekta Güngör Özden ise TÜRK-

İŞ'in ülkenin bölünmez bütünlüğünün korunmasında ve demokratik laik Cumhuriyete sahip çıkılmasında üzerine düşenleri yaptığını belirtti.

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri ŞEMŞİ DENİZER:

"Halkımız istikrar istiyor"

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer Zonguldak'ta yaptığı açıklamada halkın artık ülkede istikrar istediğini, halkın artık istikrarsız siyasal yapıdan ve hergün gelen zamlardan bıktığını söyledi.

Denizer şu görüşlere yer verdi:

"Siyasetçiler artık kendinden öncekileri eleştirmek yerine Türkiye'nin önünü açmanın yollarını aramalıdır. Halk siyasetteki gelişmelerden rahatsız olmaktadır. Bizler görüyoruz ki, Türkiye'de iyiye giden hiçbir şey yok. Bunu halkımız çok açık bir biçimde görüyor. Memur yüzde 20'lere mahkum edilmiş, işçi, memur, dar gelirli yoksulluk sınırında yaşıyor. Siyasetteki kısır çekişmelere son verilmezse ve işsizliğe, enflasyona çare bulunmazsa ülkemizi daha da zor günler bekliyor. Siyasetçiler artık bu durumu görmelidir" dedi.

ŞEMŞİ DENİZER
TÜRK-İŞ
Genel Sekreteri

Özelleştirme uygulamalarını da eleştiren Denizer sözlerini şöyle sürdürdü:

"Bizler ulusal ekonominin gerekliliğine inanan, gelişmiş ülkelerin ve çok uluslu tekellerin oyuncağı olmayan bağımsız bir Türkiye'den yanayız. Bu anlamda kimsenin egemenliğini değil, toplumun, emek ve sermaye tüm kesimleri ile uzlaşabildiği bir demokrasiden yanayız. Bizler tamamen yabancı sermaye kontrolünde bir ekonomi değil, temel üre-

tim sahalarında devletin de işin sahibi olduğu karma bir ekonomiden yanayız.

Atatürk Türkiye Cumhuriyetinin kuruluş aşamasında işçi egemenliğine dayalı sosyalist düşünceleri veya o günün kapitalist ülkelerini örnek almamış, dünya gerçeğini, yüksek dehası ile değerlendiren karma ekonomiden yana olmuştur.

Nitekim 1929'da kapitalist dünyanın ekonomik krizi bütün dünyayı sarmış, sonrasında buna tepki olarak sosyalist ülkelerin sayısı artmıştır. Ancak, Atatürkçü Türkiye devlet ve özel sektör bütünlüğü ile karma-ekonomik yapıyı güçlendirmeye devam etmiştir.

Bugün sosyalist komünist ülkeler dağılmıştır. Vahşi kapitalizmden yana olanlarda sık sık krizlere girmektedir. Bugün Atatürk'ün ilkelerini yok etmeye çalışanlar ülkemizi de bu krizlere doğru sürüklemektedir."

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri SALİH KILIÇ:

"Cumhuriyetin 75. yılında çalışma hayatı"

Türkiye'de işçi hareketi ve sendikacı örgütlülük diğer alanlarda olduğu gibi Avrupa'dan farklı bir seyir içerisinde gelişti.

Cumhuriyet'in ilanını izleyen yıllarda, Genç Türkiye Cumhuriyeti'ne Osmanlı'dan miras kalan sanayi çok zayıftı ve dolayısıyla işgücü dikkate değer olmaktan uzaktı.

Cumhuriyet kadrolarının benimsediği ekonomik politikalar çerçevesinde, 1920-1929 dönemi ekonomik, sosyal ve kültürel boyutlarıyla yeniden yapılanma dönemi olarak dikkati çekmektedir.

Sendikacı hareket, 1930-1950 ve 1950-1960 dönemlerinde farklı bir yapılanma gerçekleştirmiştir. Otuz yıllık bu dönemin en önemli yanı, eksik yasal yapılanma sürecinde, sendikacı hareketin tamamen gönüllük zemininde gelişmesini sürdürmesidir.

Yakın tarihimize gelindiğinde, 1960-1980 dönemi işçi hareketinin en dinamik dönemi olarak sendikacı tarihte yerini almıştır. Denilebilir ki, bu dönemde işçi hareketi hem çalışma yasaları hem de örgütsel anlamda en yüksek trendini yaşadığı yıllardır.

1980'in bilinen gelişmeleri sendikacı harekete büyük bir darbe vurmuş, Türk sendikacı hareketinin 30 yıllık geçmişini ve kazanımlarını yerle bir etmiş, çalışma hayatında, endüstriyel ilişkilerde bir dizi olumsuzlukların yaşanmasına neden olmuştur.

1980 sonrası serbest piyasa ekonomisine geçişle birlikte, ki bu dönem küreselleşmenin yaşandığı bir dönemdir aynı zamanda, değişen istihdam biçimleriyle sermayenin yeniden yapılandığı bir dönemde, sermaye-emek, devlet halk ilişkileri çerçevesinde işçiler ve sendikacı hareket bir savunma çizgisinde ayakta kalmanın mücadelesini vermekte, bu yönde çeşitli stratejileri hayata geçirmeye çalışmaktadır. Yeni yapılanmanın politik ve sosyal yansımalarının

SALİH KILIÇ
TÜRK-İŞ
Genel Eğitim Sekreteri

yaşandığı bu süreçte, çalışanlar, bu gelişmelere başka bir gözle bakma zorunluluğunu duymaktadırlar.

Bu nedenle, sendikalar ve çalışanlar olarak eski modeli sorgulamalı ve akıl süzgecimizden geçirmeliyiz. Bugüne kadar gelen klasik modele göre yürütülen çalışma koşullarını ve yaşanan olumsuzlukları düşündüğümüzde; işçi ya yeni gelişen üretim araçlarından tamamen kopacak ya da daha etkili bir mücadele vererek daha fazla iş güvencesine, tam istihdama ve arzulanmış yasal düzenlemelere kavuşacaktır.

Bugünkü gidişat, farklı istihdam biçimleriyle, kadınların, çocukların, örgütsüz kesimlerin sorunlarına yeterince eğilmediğini göstermekte, bu alanda yapılan tüm araştırmalar bu düşünceyi desteklemektedir. İşçilerin hayatta kalma stratejisi bu ciddi eksikliğin giderilmesini de hedeflemektedir.

Gerek gelişmiş gerekse az gelişmiş ülkelerde işçilerin ve çalışma hayatının sorunlarına eğilen araştırmacıların ortaya koydukları veriler, çalışan hane üyesi-

nin, yarı zamanlı, parça başı ve taşeron çalışan işçilerin, kadın işçilerin ve çocuk işçilerin, sürekli işsizlerin toplumdaki dışlanmışlıklarının, yoksullaşmalarının tehlikeli bir noktaya geldiğini ortaya koymaktadır.

Tarihin her döneminde, çalışanlar, emekliler ve hane halkının büyük bir bölümü geçimlerini birkaç gelir kaynağından sağlamışlardır. Bu açıdan yaklaşıldığında, bu kesimin sadece aldıkları ücretlerle geçimne inancı kaybolmakta, içten içe bir kin hakim olmakta ve inanç sarsıntısına uğramaktadırlar.

Bugün geline nokta, enformel ve marjinal sektörün genişlemesi çalışma hayatının temsilcilerine bir üçüncü yol olarak neler yapılabilir, uygulanabilir sorularının cevaplarının aranmasına ve sorgulamasına itmiştir.

Sermayenin enformel işgücünden istifade ettiği ve bu nedenle onun varlığına müdahale gösterdiği tesbit edilmektedir. Genişleyen enformel sektörün tasfiyesinin ancak hızlı bir kalkınma ve büyüme ile ortadan kalkacağı biçimindeki görüşler ise ayrı bir talihsizlik olarak dikkati çekmektedir.

Sermayenin istismarı ve sömürüyü artıran en bariz girişimi, fason, parça başı iş ve işin dışarıya ihale edilmesidir. Sermaye bu tutumuyla, tam istihdamlı, düzenli, sigortalı, görece iyi ücretli işçilerin toplam istihdamdaki oranını düşürmüştür, örgütlülüğün ortadan kaldırılmasına yol açmıştır. Bu şekilde, yüksek işsizlik potansiyelinden istifade ederek ucuz işgücünü acımasız olarak kullanmakta, bu anlayışı egemen kılmaya çalışmaktadır.

Bugün üçüncü yol olarak yapılması gereken, siyaset, sendikalar ve sermaye arasındaki dengelerin kurulması, problemlerin çözülmesi ve çalışma barışının yeniden tesis edilmesidir.

SENDİKAL HAREKET ÇIKIŞ YOLUNU BİRLİKTE ÜRETMEYİ

İzzet ÇETİN

T. Harb-İş Sendikası Genel Başkanı

Türkiye sendikal hareketi tarihsel bir dönüm noktasına doğru ilerliyor. Bir yandan yürürlükteki yasal kısıtlılıklar diğer yandan ekonomik, toplumsal politikalar ve öte yandan var olan olumsuzluklara karşı önlem alamayan, örgütsel tutum oluşturmamayan, biçimlendiremeyen, bütünsel stratejiler saptayarak konumlarını koruyamayan ve bu nedenle toplumsal statüleri daha da gerileyen sendikalar...

Bu gerçekleri verilerle desteklemek, kanıtlamak olanaklı. Sendikalaşma oranlarının düşüklüğü, kaçak işçiliğin durdurulamayan boyutları, sendikasızlaştırma yöntemlerinin başarıları, özelleştirmelerin tüm karşı çıkışlara rağmen hemen tüm sektörlerde gerçekleştirilmesi, standart olmayan istihdamın yaygınlaşması, grev hakkının sınırlandırılması, toplu sözleşmelerin uygulanmaması ve daha birçok gelişmeye ilişkin veriler, artık sendikal hareketin dinamik bir kuşatılma çemberinin içine alındığını gösteriyor.

Bu aşamada sorulması gereken genel soru şu: Sendikal hareket, kuşatılma sürecini etkisiz kılmak için ne yapıyor, ne yapmalı?

Bu soruları birkaç noktada daha da aydınlatırdım:

- Tam istihdamın daha da bozulmak istenmesine, esnekleşmeye, kuralsızlaştırmalara karşı genel stratejiler doğrultusunda karşı politikalar üretiliyor mu?
- Kamu kuruluşlarında ve kamu hizmetlerinde son yıllarda daha da büyük yaygınlık göstererek ulusal savunma kuruluşlarıyla tüm stratejik kamu kuruluşlarını hedefleyen özel-

leştirilmelere karşı; yalnızca ilgili işletmelerde örgütlü sendikanın gösterdiği tepkiler dışında diğer sendikalarından da etkin toplumsal direnç yaratılabiliyor mu?

- Kamu çalışanlarının grevli toplu sözleşme hakkını içermeyen yasa tasarısı geri alınabilirken; yerine etkili sendikal yapıları ve hakları öngören yasa tasarıları oluşturulabiliyor ve bunun için "demeç vermenin dışında" yeterli duyarlılık göstererek işçi sendikaları, kitlesel çıkışlara katılım sağlayabiliyor mu?
- "İş Yasası"nın, "Sendikalar Yasası"nın ve "Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Yasası"nın değiştirilmesi için güçler birleştirilebiliyor; değişmesi zorunlu öncelikler belirlenebiliyor ve böylece yasalar demokratik niteliğe kavuşturulabiliyor mu?
- İşçi sınıfının temel silahı olan grev hakkı üzerindeki tüm yasakların kaldırılması ile birlikte özellikle toplu sözleşme hakkının ayrılmaz parçası olan "hak grevi"nin yasalaştırılması yönünde kitlesel duyarlılık oluşturulabiliyor mu?
- Milyonlarca çalışanın yaşamının doğrudan ilgilendiren işsizlik sigortasının yokluğuna, sosyal güvenlik hakkının kısıtlılığına, iş güvencesinin olmamasına karşı gerekli güçlü sonuç alıcı çıkışlar yapılabiliyor mu?
- Çalışanların tümünü ilgilendiren zorunlu tasarruf ve toplu konut kesintileri için Hükümetlerin girişimlerine karşı etkin tutum alınabiliyor ve kayıplar engellenebiliyor mu?

Tüm bu ve buna benzer birçok soruya ne yazık ki olumlu yanıt vermek olanaklı değil. Çünkü sendikal hareket uygulanan makro ekonomik politikalarla sürekli bir zorlama süreci içinde tutulurken siyasal sistem dışına atılarak dar bir kanalda belirsizliğe doğru itilmek isteniyor.

Bu arada sorulması gereken bir soru da şu: Gerçekten herşey kötü mü? Hiç mi olumluluklar yok?

Öncelikle belirtmeli ki artık günümüz insanının beklentileri yıllar önceki insanların beklentileri değil. Demokratik bir ülkede yaşama ve süreçlere katılım isteği giderek daha fazla yoğunlaşıyor. Politik karar alma süreçlerine katılma, örgütsel yapıların yenilenmesi ve değiştirilmesi, çağdaşlaşma eğilimleri artıyor. Bilgiye doğrudan ulaşma ve sorgulama eğilimleri de...

Yılların birikimi ve emeği olan, bir başka anlatımla önceki kuşaklardan bugüne ulaşmış olan kazanımlar, değerler var.

Türkiye sendikal hareketi tüm olumsuzluklara rağmen haklarının geri alınması girişimlerine karşı sessizliğin ortasında birdenbire büyük tepkilerle yanıt verebiliyor. Bu tepkiler tüm ülkede yanıt bulabiliyor.

Sendikal hareketin daralan alanına karşın uluslararası düzeydeki gelişmeler kimi olumlu etkiler yaratıyor. İnsanlar gelişmiş ülkelerdeki kazanımlara eşit kazanımların ülkemizde de gerçekleştirilmesini istiyorlar. Örneğin, kamu çalışanlarının sendikal örgütlenme eğilimini bugün 10 yıl öncesi ile karşılaştırmak olanaksız. Milyonlara ücretli; iş güvencesi ve işsizlik sigortası olmaksızın demokratik bir çalışma ortamının olamayacağını daha kesin olarak biliyor. Yaşama kalitesinin çalışma kalitesi ile iç içe geçirilmesi gerektiğini biliyor ve bunu gerçekleştirmek üzere öne çıkmaya başlıyor.

Sorunların boyutlarının genişlediği, derinleştiği ve tehdit düzeyine yükseldiği genel bir doğru.

Ama buna karşı kolektif bir direnme gücünün sağlanması gerektiği, birliğin her düzeyde örülmesi zorunluluğu artık daha fazla tartışılıyor. Bu yönde dünya ölçeğin-

de ve Türkiye özelinde çabalar var. Bu artıyor ve daha da artacak.

Peki ne yapmalı?

Öncelikle sorunların tehdit boyutuna yükseldiği gerçeğinden hareket ederek; hangi konfederasyona bağlı olursa olsun tüm sendikalar ortak bir sendikal strateji oluşturmak amacıyla biraraya gelmelidir. Yalnızca dış faktörlere bağlı olmayan ama aynı zamanda iç faktörlere bağlı olarak gelişen sorunlar sendikalarca tüm yönleriyle değerlendirilmeli; üyelerin aktif katılımına açık demokratik sendikal yapıların oluşumu sağlanmalıdır. Kısaca sendikalar tarihsel bir kararla **kendilerini ortaya koyarak** alınması gereken önlemleri zaman geçirmeksizin yaşama geçirmelidir.

Sendikamız Harb-İş, sendikal hareketin içine düştüğü ve her geçen gün kötüleşen bu süreci değerlendirmek amacıyla 1998 yılının ilk ayında başlayan Harb-İş 2000 Projesini yaşama geçirmeye çalıştı. Bu Proje amaç sendikal hareketin sorunlarını değerlendiren olanakların da değerlendirmesini yapmak ve çıkış yol ve yöntemlerini belirlemektir.

Sendikamız, hazırlıklarıyla yaklaşık 9 ay sürdürdüğü bu çalışmasını, 1998 yılının Ekim-Kasım aylarında sonlandırılacak. Böylece toplu sözleşme politikalarından, siyasal yaşama katılımın örgütlenmesine, sosyal güvenlik hakkının geliştirilmesinden, yaşama kalitesinin sağlanmasına, örgütsel yapımızın dinamikleştirilmesinden, istihdam politikalarının neleri kapsamı gerektiğine kadar birçok konuda proje gruplarının önerileri saptanacak. Böylece farklı illerden ve farklı işyerlerinden yüzlerce üyemizin görüşleri yaşam bulacak.

Harb-İş 2000 Projesinin olumlu bir başlangıç olacağını düşünürken 2000'li yıllara doğru tüm sendikaların ortak sorunlara karşı ortak çözümler üretmek üzere bir araya gelmelerini zorunlu görmekteyiz. Bunun birçok gerekçesi var. Ama bu gerekçelerin ardındaki şu gerçek sanıyoruz yapılması gerekeni özetliyor:

Yitirilen zaman geri gelmiyor ve kendisi için program yapmayanlar başkalarının programlarının aracı oluyor.

KİT'LERE İLİŞKİN BAZI GELİŞMELER

Prof. Dr. Oğuz OYAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdürü

"Ekonomik etkinlik" ve "sermayenin halka yayılması" gibi gerekçelerin arkasına sığınmakta Batılı uygulamalardan geri kalmayan Türkiye'deki özelleştirme hareketi 12 yıllık bir "icraat" dönemini geride bıraktı. Bu uygulamanın bazı özelliklerine değinmeden KİT sistemindeki gelişmelere son yıllar itibariyle hızlı bir bakış yararlı olabilir:

- 1991-1995 döneminde KİT'lerin yarattığı katma değerın büyüme hızı, 1991 yılı dışında, GSYİH'nın büyümesinin çok üzerine çıkmıştır. 1994 yılında ekonomi ve sektörler gerilerken KİT'lerin yüksek pozitif büyüme içinde olmaları ve kamu maliyesine katkılarının bu nedenle de artışı, kaydadeğer bir performanstır. Sektörler itibariyle bakıldığında, KİT'lerin katma değerının en fazla imalat sanayisinde büyüdüğü, buna karşılık en fazla ticaret sektöründe küçüldüğü görülmektedir. Bütün olumsuzluklara ve özellikle yatırımlarının engellenmesine rağmen KİT'lerin imalat sanayisinde büyümesi çok önemli bir direnç göstergesidir. Ticaret sektöründe küçülmeleri ise, KİT'lerin kârlı alanlardan çekilmeleri ve başta özelleştirmeyle simgelenen politikaların uzantısıdır.

- KİT'lerin üretim artışları personel sayısındaki azalmaya rağmen ger-

çekleşebilmiştir. Bunun bir anlamı, KİT'lerde emek verimliliğinin hızlı bir artış eğiliminde olduğudur. Aşağıdaki verilerden görüldüğü gibi, 5 yıllık süre içinde KİT'lerin istihdam ettiği çeşitli statülerdeki personel sayısında 114 bin kişilik bir azalış göze çarpmaktadır. Azalışların giderek yoğunlaştığı ve 1994-1995 yıllarında sırasıyla 48 bin ve 41 bin kişilik azalışların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu eğilim, KİT istihdamının toplam istihdam içindeki payının 1991'de yüzde 3.7'den 1995'te yüzde 3'e düşürmüş bulunmaktadır (Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, -BYDK-, 1995 KİT Genel Raporu, Ankara 1997, s. 43). Bu oranlar, AB ülkeleri ortalamalarının oldukça altında bulunmaktadır. Türkiye'de KİT sektörüne ilişkin abartılı istihdam rakamlarının doğru olmadığı bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Türkiye'de KİT istihdamındaki azalışların iki temel nedeni bulunmaktadır: a) Emekli edilen personel yerine yeni eleman alınmaması ve giderek emeklilik yaşına gelenlerin sayısının artışı; b) özelleştirmenin son yıllarda hızlanma eğilimi içine girmesi. Yıl sonları itibariyle KİT'lerin personel sayısının gelişimi (bin kişi olarak) aşağıda verilmektedir (BYDK:67)

1991	1992	1993	1994	1995
690	683	665	617	576

• Katma değer ve personel sayısındaki ters orantılı değişimler sadece verimlilik artışını değil, aynı zamanda KİT üretim maliyetleri içinde personel giderlerinin azalışının da ipuçlarını vermektedir. Nitekim, sabit fiyatlarla (1987 yılı fiyatlarıyla) hesaplandığında (tablo 1), 1993'e kadar üretim maliyetlerinde artışın personel giderleri artışına paralel bir gelişme içinde olduğu, ancak 1994'ten itibaren aradaki ilişkinin koptuğu görülmektedir. Personel giderleri endeksi, 5 Nisan Kararlarının uygulamaya konduğu 1994 yılıyla birlikte tepetaklak aşağıya gidip 1995'te 70'e gerilerken, personel dışı maliyetlerindeki (özellikle finansman maliyetlerindeki) görece artış nedeniyle toplam üretim maliyetleri bu eğilimi izlememektedir. Böylece, personel giderlerinin üretim maliyeti içindeki payı 1/2 düzeyinden 1/3 düzeyine kadar geriletilmiştir. Bunda, kuşkusuz, personel sayısındaki azalış kadar reel ücretlerin 1994'ten itibaren hızla bastırılmasının rolü bulunmaktadır. Kişi başına aylık ortalama giderlerin reel olarak hızlı bir azalış eğilimine girmesi de bunu göstermektedir.

TABLO 1 : ÜRETİM MALİYETLERİ İLE PERSONEL GİDERLERİ İLİŞKİSİ (1987 yılı fiyatlarıyla)

	1991	1992	1993	1994	1995
- Üretim maliyeti endeksi	100.0	106.8	119.9	106.2	101.8
- Personel giderleri endeksi	100.0	109.4	119.4	89.8	70.2
- Personel giderleri/ üretim maliyeti (%)	48.4	49.6	52.6	40.9	33.4
- Kişi başına aylık ortalama giderler	100.0	107.2	113.2	94.5	79.5

Not : Mali KİT'ler hariç tutulmuştur.

Kaynak : BYDK, 1995 KİT Genel Raporu, s. 72 ve 73'deki tablolardan yararlanılarak düzenlenmiştir.

• Hazine'den ve TC Merkez Bankası'ndan aldıkları transferlerin ve dolaysız kredilerin 1984 sonrasında bıçak gibi kesilmesi sonucunda KİT'lerin dış proje kredilerine ve özellikle iç mali piyasalarda yatırım ve işletme kredilerine yüksek maliyetleri göze alarak başvurmak zorunda bırakılmalan, Özal iktidarlarının KİT'leri tasfiye etme politikalarının bir parçası olmuştur. KİT'leri müflis ve kamu açıklarının ana sorumlusu olarak göstermeye arayan bu gözden düşürme politikalarının en kötü sonuçları 1990-93 döneminde elde edildikten sonra KİT'lerin mali açıdan toparlanma sürecine girmesi kayda değer bir başarı olmuştur.

• Gelişmelerin bir özetini, bütçeden KİT'lere yapılan transferlerin bütçe büyüklüğüne oranı göstermektedir. Bu oran, 1975-1983 döneminde yıllık ortalama olarak bütçenin sekizde birini temsil eden yüzde 12.5 dolayında kalırken, 1984-93 döneminde yüzde 4.5 dolayına geriletilmiş ve 1996'dan itibaren yüzde 1-1.5 sınırına çekilmiştir. Bütçenin yüklü faiz ödemelerine yer açmak için yapılan bu "tasarrufların" ne ölçüde ekonomik rasyonaliteye uygun olduğu tartışmalıdır, ama devlet üzerinden sermaye biriktiren çevreler açısından yarar tartışmasızdır. Öte yandan, KİT'lere Hazine'den tek yönlü bir yardım ilişkisi var olduğu izlenimini yaratmak, iktidarların başvurduğu büyük bir çarpıtma olmaktadır. Son yıllarda KİT'lere yapılan sübvansiyonu zaman zaman aşan tutarlarda KİT'lerden Hazine'ye dönem kârı ödemeleri yapılabilir. Örneğin 1995 yılında KİT'lere Hazinece aktarılan sübvansiyon-

siyon niteliğindeki kaynaklar 16.3 trilyon TL olmuşken, aynı yıl KİT dönem kârından Hazine'ye ödemesi gereken tutar 19.6 trilyon TL olarak hesaplanmıştır (BYDK, 1995 KİT Genel Raporu: 53-55).

- KİT'lerin bütçeye olan katkılarının görünmeyen bir boyutu da vergi yükümlüsü ve sorumlusu (aracısı) olarak yaptıkları ödemelerdir. KİT'lerin GSYİH içindeki payları 1995'te yüzde 10.9 düzeyinde kalırken konsolide bütçenin toplam vergi gelirlerinin üçte birinden fazlasını sağlıyor olmalarının gösterdiği gibi, KİT'ler vergi ödevlerini fazlasıyla yerine getirmektedirler. KİT'lerin kurumlar vergisinin de yaklaşık üçte birini ödüyor olmaları da (1995'teki oran yüzde 32.9'dur) aynı yönde verilebilecek bir başka örnektir. KİT'lerin vergi aracısı olarak ödediği vergiler de katıldığında bütçe vergi gelirlerine kıyasla yüzde 41 oranında bir vergi payına ulaşmaları (bkz. yandaki tablo, son satır), KİT'lerin kamu finansmanına katkılarının ne derece vazgeçilmez bir önem taşıdığını göstermektedir. Türkiye'nin iki büyük holdinginin, ödedikleri veya aracılık ettikleri vergiler toplam vergi gelirlerinin yüzde 5-6 dolayına çıktığı için yaptıkları medyatik şovlar dikkate alındığında KİT'lerin bu açıdan ezici üstünlüğü daha iyi anlaşılmaktadır. Sistem içinde KİT'lerin varlığının dolaylı bir katkısı da, belgeli alım-satımların yaygınlaşmasına yaptıkları desteklerdir. Bu katkının boyutları, tarım sektörü sözkonusu olduğunda, Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri ile birlikte KİT'leri yerleri doldurulamaz bir konuma yükseltmektedir. Aşağıda-

ki tablo 2'de 1992-1995 döneminde KİT'lerin vergi sistemine katkılarının verilmektedir. Özel sektörün ortalama vergi yükünün düşük düzeyi dikkate alındığında, KİT'lerin özelleştirilmesinin, özellikle dolaysız vergilerde önemli vergi kayıplarına yol açacağı öngörülebilir.

TABLO 2 : KİT'LERİN ÖDEDİĞİ DOLAYLI-DOLAYSIZ VERGİLERİN BÜTÇEYE KATKISI

Yıllar	Konsolide Bütçe Vergi Hasılatı (1)	KİT'lerin Vergi Yükümlüsü Olarak Ödediği Tutar (mr.TL)* (2)	(1/2)
1991	78.643	26.058	33
1992	141.602	44.447	31
1993	264.273	70.250	27
1994	587.760	207.519	35
1995	1.084.351	368.845	34
1995	1.084.351	(441.753)**	(41)

* Kurumlar Vergisi, Gelir Vergisi Stopajı, KDV, Akaryakıt Tüketim Vergisi, Dış ticarete ödenen vergiler, fon kesintileri, diğer yükümlülükler.

** Vergi aracısı olarak ödenen vergiler dahil.

Kaynak : 1998 ve 1997 Bütçe Gerekçeleri ve BYDK 1995 KİT Genel Raporu (s. 55 ve 207).

- KİT'lerin Hazine ile karşılıklı mali ilişkilerine topluca bakılırsa, 1991-1995 döneminde KİT'lerden Hazine'ye yapılan net katkılarının giderek büyüme eğiliminde olduğu görülecektir. 1995 yılı açısından bakılırsa, KİT'lere yapılan Hazine ödemeleri 16.3 trilyon TL sübvansiyon ve 45.4 trilyon TL sermaye ödemelerinden oluşmaktadır. KİT'lerin Hazine'ye katkısı ise, 19.6 trilyon TL dönem kâr ile 368.8 trilyon vergi ödemelerinden oluşmaktadır.

TÜRK-İŞ 31 Tem- muz 1998

günü düzenlenen görkemli bir toplantıyla, hem Cumhuriyetimizin 75. yıldönümünü, hem de kendi kuruluşunu kutladı. Ancak, bu kutlamanın hazırlık çalışmaları sırasında, sınıfımızın, TÜRK-İŞ'in ve TÜRK-İŞ'i oluşturan Sendikaların tarihlerine ilişkin çalışmalarımızın yetersizliği bir kez daha ortaya çıktı.

5-10 Aralık 1995 günleri toplanan 17. Genel Kuruluma sunulan iki ciltlik belgeler çalışması (**Belgelerle TÜRK-İŞ Tarihi - I, 1952-1963**, Ankara, 1995, 402 s.; **Belgelerle TÜRK-İŞ Tarihi - II, 1963-1980**, Ankara, 1995, 405 s.), birçok temel belgeyi birarada bulundurması açısından önemlidir. İlk kez 31 Temmuz 1998 günü yapılan toplantıda dağıtılan **Dünden Bugüne Bugünden Yarına TÜRK-İŞ** kitabı da, tarihimizin çok kısa bir özeti niteliğindedir. Bu tür çalışmaların ve özellikle üniversitelerde bu nitelikteki araştırmaların yapılmasında büyük yarar vardır. Bu tür çalışmalar, sendikacılık hareketinin yapısının ve dinamiklerinin doğru olarak kavranılmasına katkıda bulunacak ve birçok önyargının ve yanlışın engellenmesini sağlayacaktır.

TÜRK-İŞ tarihinin ayrılmaz bir parçası ise, Sendikamızın tarihleridir. Bu konuda en önemli kaynaklardan biri, tecrübeli Sendikacıların anıdır. Ancak ülkemizde anı yazma gele-

neği hiç gelişmemiştir. TÜRK-İŞ içinde anılarını yazınlayanlar parmakla gösterilecek kadar azdır. Rahmetli Hüseyin Pala'nın **Türk Sendikacılık Hareketi İçinde TÜMTİS'in 20 Yılı** (Tümtis Yay., İstanbul, 1970, 688 s.) ve rahmetli Ömer Karahasan'ın **Türkiye Sendikacılık Hareketi İçinde Zonguldak Maden İşçileri ve Sendikası** (Zonguldak Maden İşçileri Sendikası Yay., Zonguldak, 1979, 690 s.) bunlardan en önemlileridir. Uzun yıllar Yapı İşçileri Sendikası yöneticiliğini yapmış İsmet Demir'in **Grev ve Direnişler Üzerine Anılar - Deneyler, İşçi Sınıfı Mücadelesinden Bir Kesit, 1962-1975** (İstanbul, 1980, 191 s.), Lütfü Ak'ın **Şişe Cam'da 30 Yıl** (İstanbul, 1975, 231 s.) ve Şaban Erik'in **Zor Günler** (Yalçın

Yay., İstanbul, 1992, 744 s.) kitapları ile liste hemen hemen tamamlanmaktadır. A.N. Gelendost'un **Oy Anam Oy Seyfi Demirsoy, Savaş Dolu Bir Hayatın Öyküsü, Şiirler, Anılar** (Çalışanların Yayınevi, Eskişehir, 31 s.), Kaya Özdemir'in **Seyfi Demirsoy** (Türk Metal Yay., Ankara, 349 s.) ve TÜRK-İŞ'in **Ve Kalbimizde Demirsoy Vardır** (Yay. No. 93, Ankara, 1976, 96 s.) kitapları da aynı derecede önemlidir. Bir süredir TÜRK-İŞ Dergilerinde yayınlananlara ek olarak bazı görüşmelerin de yer aldığı **TÜRK-İŞ Tarihinden Portreler, Eski Sendikacıardan Anılar-Gözlemler (I)** ise, eski Sendikacıların anlatımlarını içermektedir.

Sendikamızın ve Sendikacı Büyüklerimizin bu tür anılar yazmaları veya anlatarak yazılmalarını sağlamaları, bugünlere nasıl geldiğinin daha iyi kavranılmasını sağlayacağı gibi, yarınlara da ışık tutacaktır.

TÜRK-İŞ'e bağlı Sendikamızın bir bölümü kendi tarihlerini de yazmıştır.

Çimse-İş Sendikamız, kuruluşunun 10. ve 30 yıllarında bu nitelikte kitaplar yayınladı: **Çimse-İş 10. Yıl** (Ankara, 1974, 85 s.) ve **Çimse-İş 30. Yıl** (Ankara, 1993).

DYF-İŞ 1968 yılında bir tarih yayınladı: **DYF-İŞ'in Dünden Bugüne Gelişi** (Ankara, 1968, 69 s.). Demiryol-İş eski Araştırma Müdürü Canan Koç'un, DYF-İŞ eski

Genel Başkanı rahmetli Rıza Tetik'in yayımlanmamış notlarından da yararlanarak hazırladığı **Demiryol-İş Tarihi - 1952-1992** ise 1992 yılında yayımlandı (Ankara, 1992, 179 s.).

Hava-İş Sendikamız 1992 yılında, **Sendikal Mücadelede 30 Yıl** (İstanbul, 1992, 80 s.) kitabını yayımladı.

Orman-İş Sendikası tarafından yayınlanan **Orman-İş, Kuruluşundan Bugüne 20 Yıl (1975-1995)** (Ankara, 1995, 154 s.) kitabı tarafımdan hazırlandı.

Feridun Şakir Öğünç'ün hazırladığı ve 1967 yılında yayımlanan **Türk Deniz Sendikacılığını ve Deniz Sendikacılarımızı Tanıyalım** (Türk Deniz Ulaş-İş Yay., İstanbul, 1967, 239 s.) kitabı, denizcilik işkolundaki örgütlenmenin 1967 yılına kadarki dönemini özetlemektedir. Türkiye Denizciler Sendikamızın **Türkiye Denizciler Sendikası, 1983-1989** (İstanbul, 1989, 463 s.) kitabı da on yıllık bir dönemde yaşanan gelişmeleri özetlemektedir.

Şeker-İş Sendikamız 1971 yılında **Şeker-İş'in Dünü, Bugünü** kitabını (Yay. No. 21, Ankara, 1971, 106 s.), 1974 yılında **Cumhuriyetimizin 50. Yılında Şeker-İş ve Şeker Sanayii** (Yay. No. 29, Ankara, 1974, 185 s.) ve 1988 yılında da **25. Yıl Belgeseli** (Yay. No. 61, Ankara, 1988, 292 s.) kitaplarını yayımladı.

Selüloz-İş Sendikamızın **Selüloz-İş Sendikası 41 Yıl**

(1983, 53 s.) kitabı da işkolundaki örgütlenme geleneğinin kavranması açısından önemli bir çalışmadır.

Türk Metal Sendikamızın tarihiyle ilgili kitapların başında Refik Sönmezsoy ve Erdoğan Aslıyüce tarafından yazılanlar gelmektedir. Türk Metal Sendikamızın tarihlerinin ele alındığı ve yazarı belirtilmiş kitaplar şunlardır: Sönmezsoy, Refik, **The History of Turkish Metal Union** (Ankara, 99 s.); Sönmezsoy, R. - Aslıyüce, R., **Metal İşçilerinin Mücadele Tarihi** (Bektaş Yay., İstanbul, 1989, 382 s.); Sönmezsoy, R., **Türk İşçi Hareketinin Lokomotif, Türk Metal Sendikası Tarihi** (Türk Metal Yay., Ankara, 63 s.). Türk Metal Sendikamızın tarihine ilişkin diğer yayınlar da şunlardır: **30. Yılında Türk Metal** (Ankara, 1993); **Türk Metal, Developing Türk Metal, Brief History of the Türk Metal Union** (Ankara, 1978, 16 s.); **Türk Metal Enwicklungssphase Türk Metal** (Ankara, 1978, 16 s.); **Gelişen Türk Metal (1963-1978)** (Ankara, 1978); **Türk Metal, Metal İşçilerinin Mücadele Tarihi** (Türk Metal Kadın İşçiler Bürosu Yay. No. 2, Ankara, 15 s., çoğaltma).

Deri-İş Sendikası'nın tarihi ise Selahattin Okur tarafından hazırlandı: **Kuruluşundan Bugüne Deri-İş**, İstanbul, 1998, 42 s., çoğaltma).

Kemal Sülker, Petrol-İş Sendikamızın tarihini yazdı: **Petrol-İş (1950-1986), 36 Yılında Genç Bir Sendika** (Pet-

rol-İş Yay., İstanbul, 1986, 394 s.)

Teksif Sendikamız 1970 yılında **Dünden Bugüne Teksifi** yayınladı (Yay. No. 64, Ankara, 1970, 23 s.). Bu yayının 1977 yılında güncelleştirilmiş bir basımı yapıldı: **Dünden Bugüne Teksif** (Ankara, 1977, 30 s.).

Tez Koop-İş Sendikasının **Dünden Bugüne Tez Koop-İş** kitabı tarafımdan hazırlandı (Yay. No. 18, Ankara, 1993, 117 s.).

YOL-İş'in ilk tarihi 1973 yılında yayınlandı: **Kuruluşunun 10. Yılında YOL-İŞ, Cumhuriyetimizin 50. Yılında Karayolları, YSE, Demiryolları, Limanlar ve Hava Meydanları** (Ankara, 1973, 108 s.). YOL-İş'in son dönemlere kadar gelen bir tarihi ise **1998 Teşkilat Albümü**'nde (Ankara, 1998, 206 s.) yayımlandı.

Sendikalarımızın çalışma raporlarını, toplu iş sözleşmelerini, diğer her türlü broşür ve kitaplarını, bildirilerini, dergi ve gazetelerini, iç dağıtımla sınırlı tuttukları raporlarını, fotoğraf, film, ses bandı ve video bantlarını, rozet ve flamlarını, yetkili organların karar defterlerini, genel kurul tutanaklarını ve yazışmalarını saklamaları ve bunlardan yararlanarak tarihlerini yazmaları ve eski yöneticilerle mümkün olduğunda videoyla kaydederek görüşme yapmaları, tarihimizin kaybolmaması ve yanlış öğrenilmemesi açısından son derece önemlidir.

Milli gelir arttıkça ilaç fiyatlarının da arttırıldığı belirlendi

Dünyada ilaç fiyatları konusunda orman kanunları uygulanıyor

Fakir ülkeler ilaca daha fazla bedel ödeyip zengin ülkelerde ilacın daha ucuza satılmasını sağlıyorlar

Sinan VARGI

TÜRK-İŞ Teşkilat Uzmanı

- ✓ TÜRK-İŞ Tüketici Bürosu'nun da üyesi olduğu Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü'nün sağlık konusunda çalışmalar yapan Health Action International (HAI) adlı birimi, tüm dünyada kullanılan 12 temel ilacın dolar bazında fiyatları konusunda bir araştırma yaptı. Ayrıca bu ülkelerdeki ilaç fiyatları ile asgari ücretler karşılaştırıldı.
- ✓ Amerika Birleşik Devletleri ilacın pahalı olduğu ülkelerin başında gelmesine karşın günlük asgari ücretin 42 dolar olması nedeniyle, asgari ücretliler bu ilaçları almak için 19 gün çalışmak zorundalar. Zimbabwe ise en kötü durumda, ilaç fiyatları çok ucuz tutulmasına karşın asgari ücretin günlük 0.26 dolar olması nedeniyle Zimbabwe'li bir asgari ücretli ABD'linin aldığı aynı ilaçları alabilmek için tam 684 gün çalışmak zorunda.
- ✓ TÜRK-İŞ Tüketici Bürosu tarafından Türkiye için yapılan araştırmaya göre Türkiye'de ise 12 ilaca asgari ücretli 195 dolar ödemek ve ilaçları alabilmek için tam 63 gün çalışmak zorunda. Hindistan'da ise aynı ilaçlar 42 dolar tutuyor. Günlük asgari ücretin Türkiye'nin yarısı kadar 1 dolar olduğu Hindistan'da bir Hintli aynı ilaçları satın alabilmek için 32 gün çalışmak zorunda. Dünyada ilaç fiyatları en ucuz iki ülke Moğolistan ve Hindistan. Güney Afrika'da 1 dolar olan bir ilaç, Hindistan'da 2, Moğolistan'da ise yalnızca 3 dolar.

Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü'nün TÜRK-İŞ Tüketici Bürosu tarafından yapılan bir araştırmada, benzer ilaçların dünya çapındaki fiyatları, gelişmiş ülkelerinde ve ülkemizde çok farklı olarak satıldığını ortaya koydu. Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü'nün sağlık sorunları konusunda araştırmalar yapan Health Action International adlı birimi tarafından tüm dünyada 13 ilaç fiyatı konusunda yapılan araştırma sonucunda ülkeler arasında korkunç fark olduğu ortaya çıktı. Türkiye'de TÜRK-İŞ Tüketici Bürosu tarafından yapılan araştırma da bu 13 ilacın arasında bulunan ve etken maddesi "cotrimoxazole" olan bir ilacın bizim ülkemizde kullanılmaması nedeniyle, araştırmadaki ilaç sayısı 12'ye düşürülerek, bu ilacın parasal değeri ile ilgili bilgiler genel toplamalardan çıkarıldı.

Aralarında antibiyotikler, kalp ilaçları, sa-

kinleştiriciler, di-üretikler, romatizma ve adale ağrıları ve mide ülserleri için kullanılan ilaçların fiyatları arasındaki korkunç fark, çok uluslu ilaç şirketlerinin aynı ilaç hammaddesini kullanarak değişik ilaç markaları adı altında birbirlerine göre 100'de 1 oranında daha ucuz ilaçlar üretilip, değişik ülkelerde satılabiliyor.

MİDE ÜLSERLİNİN DRAMI..

Etken maddesi Rantidine olan ve mide ülserli hastaların kullandığı Zantak ve Zinetak adlı iki ilacın hangi ülkede kaçta kaçta olduğu konusunda birincisi 1992, ikincisi 1995 ve üçüncüsü de 1998 yılında Health Action International tarafından yapılan araştırmalar ilaç fiyatlarının nasıl ülkeden ülkeye değiştiğini ortaya koyuyor. Raporda aynen şu ifadeler yer alıyor.

"1992: Tanzanya'daki tüketiciler 100 tablet

Zantak için 124 Amerikan Doları ödüyorlar. Aynı firma tarafından imal edilen yine 100 tabletlik aynı ilaç Hindistan'da 4.90 Amerikan Dolarına alınabiliyor.

1995: İlacın üreticisi firma Hindistan'da aynı etken madde olan Ranitidine'yi kullanıp, Zinetak adı altında 100 tableti 3 Amerikan Dolarına satılan yeni bir ilaç imal ediyor, Endonezya'da ise aynı firma Zantak adlı diğer ilacın 100 tabletini 150 Amerikan Dolarına satmayı sürdürüyor.

1998: Bu yıl yapılan araştırma ise bu ilacın dünyadaki fiyat farklılığının genişlediğini gösteriyor. Etken maddeleri aynı olan (Ranitidine) 100 tablet Zinetak Hindistan'da 2 Amerikan doları tutarken, Şili'de ise 100 tablet Zantak 196 Amerikan Doları ediyor."

İLAÇ FİYATLARI VE ASGARİ ÜCRETLER

Güney Afrika, gelişmekte olan bir ülke. Ancak bu ülkedeki ilaç fiyatları 8 Avrupa ülkesinden daha yüksek. Güney Afrika'daki ilaç fiyatları komşu ülke olan Zimbabve'den yaklaşık üç kat daha fazla. Yakın bir ülke olan Tanzanya ise kişi başına yıllık 120 Amerikan Doları gelir ile en az gelişmiş ülkelerden birisi olarak kabul ediliyor. Tanzanya'da araştırma listesinde yer alan 12 ilaçtan 10 tanesi, kişi başına yıllık 19.380 dolar olan Kanada'dan daha pahalı.

Güney Afrika'da günlük 10 Amerikan Doları alan asgari ücretli, toplam 495 Dolar tutan bu 12 ilacı satın alabilmek için 49.5 gün çalışmak zorunda. Zimbabve'de ise bu 12 ilaç 178 Dolar tutuyor ve Zimbabve'li asgari ücretlinin günlük 0.26 dolarlık kazancı ile bu ilaçları satın alabilmek için 684 gün çalışması gerekiyor. Tanzanya'da ise bu 12 ilaç 333 Dolar tutuyor. Tanzanya'da ise günlük asgari ücret 1.9 dolar olduğu için, Tanzanya'lı asgari ücretli bu ilaçları satın alabilmek için 175 gün çalışmak zorunda.

Hindistan ise en şanslı ülkelerden birisi. Türkiye'de 23 dolar olan bir ilaç Hindistan'da 2 dolardan satılıyor. 12 ilaçlık liste Hindistan'da 42 dolar tutuyor. Ancak Hindistan'lı bir asgari ücretlinin günlük 1.3 Dolar olan asgari ücreti ile bu ilaçları satın alabilmesi için 32 gün çalışmak zorunda.

Türkiye'de ise bu 12 ilaçlık liste 195 dolar tutuyor. Günlük asgari ücretin 3.08 dolar olarak hesap edilmesiyle, Türkiye'de asgari ücretlinin bu ilaçları satın alabilmesi için tam 63 gün çalışması gerekiyor. Oysa Hindistan'da bir asgari ücretli günlük Türkiye'dekinin yarısı kadar yani günde 1.3 dolar kazanmasına rağmen, ülkedeki ilaç politikası yüzünden aynı asgari ücretli bu ilaçları satın alabilmek için Türkiye'deki asgari ücretlinin yarısı kadar yani 32 gün çalışarak bu ilaçları satın alabiliyor.

Ülkeler arasındaki ilaç fiyatlarının farklılığı-

TÜRK-İŞ'İN ARAŞTIRMASI

ORMAN KANUNU GIBI

İlaç pazarında inanılmaz gerçek

Farklı ülkeler ilacı daha fazla bedel ödeyerek, zengin ülkelerde ilacı ucuz satın almasını sağlıyorlar

İlaç için 63 gün çalışıyorlar

Türkiye'de 3.08 dolar günlük asgari ücretle, dünyada yaygın kullanılan ve 195 dolar tutan ilaçları alabilmek için 63 gün çalışıyor.

Türk-İş'ten dolar bazında ilaç fiyatı araştırması

Asgari ücret hastaya ilaç bile olmuyor

Dünyada kullanılan 12 temel ilacı satın alabilmek için bir asgari ücretlinin, Türkiye'de 63, Hindistan'da 32, ABD'de 19, İngiltere'de ise 5.5 gün çalışması gerekiyor.

Asgari ücretliler için, 12 ilaç için ilaç almak büyük sorun 63 gün mesai

DÜNYADA kullanılan 12 temel ilacı satın alabilmek için çalışmaya zorlanan ülkelerden

Asgari ücretli 12 ilaç için iki ay çalışıyor

Dünyada kullanılan 12 temel ilacı satın alabilmek için bir asgari ücretli Türkiye'de 63 gün çalışırken, Hindistan'da 32 gün, Amerika'da 19 gün, İngiltere'de ise 5.5 gün çalışıyor.

nın sebepleri konusunda tüm dünyada araştırmayı yürüten **Health Action International** hazırladığı raporda şu görüşlere yer vermiş.

- 1) Fiyat seviyeleri ve kişi başına düşen brüt milli hasıla arasında kuvvetli bir bağ bulunmaktadır. Kişi başına düşen gelirde yüzde 10'luk bir artış ilaç fiyatlarında ortalama yüzde 8'lik bir artışın olmasına neden olmaktadır.
- 2) İlaç üreticileri her zaman ürünlerini her ülkede benzer düzeylerde fiyatlandırmak istemelerine rağmen, devletin fiyat kontrolleri döviz kurları, yeni ilaçların onaylama tarihleri, sağlık giderlerinin oranı ve diğer faktörler farklı ülkelerde farklı fiyatlarda yol açmaktadır.

İngiltere, Amerika ve Kanada

Aynı liste Kanada'da 244 Dolar tutuyor. Kanada'daki günlük asgari ücret 33 dolar olduğu için 7.3 günde bu ilaçlar alınabiliyor. Amerika Birleşik Devletleri ise ilacın en pahalı olduğu ülke. Bu 12 ilaçlık liste 791 dolar tutuyor, ancak günlük asgari ücretli 42 dolar aldığı için bu ilacın alınabilmesi için 19 gün çalışmak zorunda. Çok uluslu ilaç şirketlerinin bir çoğunun serpiLDiği ülke olan İngiltere'de de ise bu ilaçlar 274.5 dolar tutuyor, ancak günlük asgari ücretin en yüksek olduğu ülkelerden birisi olan İngiltere'de günlük 49 dolarlık ücret nedeniyle bu ilaçları satın alabilmek için 5.5 gün çalışmak yetiyor.

Türkiye'de olduğu gibi dünyada da küresel bir ekonomik eşitsizlik sürüyor. Düşük gelirli ülkelerdeki fakir ilaç tüketicileri, zengin ülkelerdeki tüketicilere oranla daha yüksek fiyatlar ödemeye mahkum edilirken, ilaç fiyatları ülkedeki milli gelire, asgari ücretlinin alım gücüne göre ayarlanarak değişik adlar altında değişik formüller deneniyor.

Dünyada uygulanan bu adaletsiz ilaç sistemi, çok uluslu ilaç firmalarının insafına bıraktığı için tüm dünyada özellikle az gelişmiş ülkelerde sağlık sorunları içinden çıkılmaz bir hale geliyor. Tablo 2'de ilaç türünün, Asya Pasifik ülkeleri, Orta ve Güney Amerika'daki fiyatları ile OECD ülkelerindeki fiyatları karşılaştırılıyor. Bu ilaçların 100 tabletinin fiyatları bulunduğundan sonra en sonda genel bir ortalama alınmış. Buna göre Asya-pasifik ülkeleri bu 20 ilaca ortalama 12 dolar öderken, Orta ve Güney Amerika 40 dolar, zenginler klübü olarak da bilinen OECD ülkeleri ise ortalama 28 dolar ödüyorlar. İlaç fiyatlarındaki bu düzensizliğe uluslararası uzmanlar "**düzensiz bir düzenlilik**" adını veriyorlar ve düzensizlik gibi görünen fiyatların aslında çok uluslu ilaç tekellerinin menfaatine bir düzenlilik olduğunu vurguluyorlar.

Ülkeden ülkeye, hatta komşu ülkeler arasında çok farklı fiyat uygulamaları, aynı etken maddenin değişik oranlardaki saflık dereceleri ile değişik markalarda ilaçlar üreterek, tüketicinin bilgisizliğinden, geri kalmış ve gelişmekte olan ülkelerdeki mevzuat ve yönetim boşluklarından faydalanan çok uluslu ilaç firmalarının bizim ülkemizde de ilaç satışlarında ki payları giderek artıyor.

Türkiye'de toplam ilaç satışlarında yerli ve yabancı firmaların payı

Yıl	Yerli Firmalar (%)	Yabancı Firmalar (%)
1995	60	40
1996	55	45
1997	47	53

Türkiye'de geçen yıl tam 550 trilyon liralık ilaç tüketildi. İlaçta patent yasasının 1 Ocak 1999 tarihinde yürürlüğe girmesi ile, Türkiye ilaç konusunda da çok uluslu şirketlerin insafına terkedilecek. Patent hakları nedeniyle iç piyasada büyük ölçüde fiyatları dengeleyen ve aynı etken maddeler ile daha ucuz "**mucadil**" ilaçlar üretebilen yerli firmalar yok olma-ya doğru itilecek.

Patent büyük ölçüde bir tekel durumu yaratacak ve Türkiye ilaç konusunda dışa bağımlı hale gelecek. İç pazarda rakip kalmayınca ilaç fiyatları daha sıklıkla artacak. Sosyal Güvenlik Kurumları hizmetlerini sürdüre-

meyecek ve ilacın parasını kendisi ödemek zorunda olan kesim ilaca ulaşamayacak.

Geçtiğimiz günlerde toplanan Sağlık Şurası, ilaç fiyatlarındaki devlet denetiminin ortadan kaldırıldığı açıklandı. İlaç fiyat karamesinin ortadan kaldırıldığını açıklayan yetkililer, "**ilaç fiyat zammının serbest piyasa ekonomisi sistemine göre yürütüleceğini**" açıkladılar. Kısaca özelleştirilen ve serbest piyasa ekonomisinin kaos düzenine bırakılan diğer mal ve hizmetler gibi ilaçta da belirsiz ve kesinlikle hastadan ve tüketiciden yana olmayan yeni bir döneme giriliyor.

TÜRK-İŞ tarafından yapılan bu araştırma, gazetelerde geniş bir şekilde yer aldı. Araştırmanın yayınlanmasından bir kaç gün sonra, İlaç Endüstrisi İşverenler Sendikası, araştırmada yer alan iki ilacın fiyatlarının yanlış alındığını bildiren bir basın açıklaması yayınladı. Bu bildirinin yayınlanmasının ardından iki ilacın fiyatı ile ilgili bizim kaynak olarak kullandığımız "Hedef İlaç Dağıtım" Şirketinin halen piyasada geçerli olan perakende fiyat listesi kamuoyuna açıklandı ve haklılığımız bir kez daha kanıtlandı.

Çok uluslu ilaç tekellerinin yeni bir oyunu..

BOSNA'YA YAPILAN İLAÇ YARDIMINDA SKANDAL

- Kurşun ve bomba yaralarının cüzzam ilacı ve 1961'den kalma yara bandı ile tedavi...

Çok uluslu ilaç tekellerinin, 1992 - 1996 yılları arasında Bosna-Hersek'e yaptıkları ilaç yardımı arasında, 2. Dünya Savaşı döneminden kalma tıbbi ekipmanlar, 1961 yılından kalma plaster yara bantları ve Bosna-Hersek bölgesinde hiç görülmemiş cüzzam hastalığı ile ilgili ilaçların yer aldığı açıklandı. Çok uluslu ilaç tekellerinin, Bosna-Hersek için yaptıkları bu ilaç yardımlarını ödedikleri vergiden düşmek için yapmalarının yanı sıra günü geçen bu ilaçların ortadan kaldırılması için yaptıkları açıklandı. Amerika Birleşik Devletlerinde, Demokrat Partiden iki senatör (Dennis Kucinich, Ohio ve Pete Stark, Kaliforniya) ülkenin Maliye Bakanlığı'na verdikleri soru önergesinde bu firmaların hesaplarının kontrol edilmesi istediler. İki senatör, ilaç firmalarının ton başına 2000 dolarlık ortadan kaldırma bedelini ödememek için Bosna Hersek'e bu ilaçları gönderdiklerini iddia ederek, firmaların ilaç yardımı yapar gibi görünerek vergi kaçırıldıklarını da iddia ettiler.

Dünyada kullanılan 12 temel ilacın 100 kapsülünün bazı ülkelerdeki Amerikan Doları bazında fiyatları ile bu ilaçları satın alabilmek için, bu ülkelerdeki asgari ücretli bir işçinin kaç gün çalışmak zorunda olduğunu gösteren tablo.
(Dolar bazında günlük asgari ücretlerdir)

Formül / mg	Türkiye	Moğolistan	Kanada	Arjantin	Hindistan	İndonezya	G.Afrika	Tanzanya	Zimbabve	İngiltere	ABD
Amoxycilin 250	13.17	4	7	40	10	4	26	8	4	8	28
Capoten 25	23.69	3	21	31	2	19	66	49	33	35	88
Septin	27.31	3	3	94	4	8	77	yok	8	27	98
Diazepam 10	2.43	3	0.5	14	2	1	yok	2	1	1	23
Diclofenac 50	4.23	yok	28	69	2	6	47	32	7	8	59
Voltaren 50	22.41	yok	44	106	2	15	yok	73	35	30	132
Erythromycin 500	31.41	5	6	21	9	6	37	8	6	7	20
Furosemide 40	1.83	2	0.5	22	2	1	15	2	2	2	10
Adalat 10	3.46	yok	27	15	2	29	64	32	14	15	yok
Propranolol 40	4.34	4	2	9	3	0.3	13	6	2	0.5	15
Ranitidine	7	61	28	27	2	3	yok	24	17	66	134
Zantak	44	183	77	54	2	41	159	97	49	75	184
TOPLAM	195.28USD	277USD	244USD	502USD	42USD	133.3USD	495USD	333USD	178USD	274.5USD	791 USD
Günlük Asgari Ücret	3.08USD	0.80USD	33USD	22USD	1.3USD	0.5USD	10USD	1.9Dolar	0.26USD	49USD	42USD
Çalışılması gereken gün	63 gün	277 gün	7.3 gün	22 gün	32 gün	266 gün	49.5 gün	175 gün	684 gün	5 gün	19 gün

Notlar : Türkiye ile ilgili ilaç fiyatları 3 Nisan 1998 tarihli ilaç fiyatları esas alınarak yapılmıştır. Bir dolar 265.000.- TL. üzerinden hesaplanmıştır. Ayrıca Asgari ücret 24.518.025.- TL. üzerinden 92.52 Amerikan Doları olup, günlük asgari ücret 3.08 ABD Dolarıdır.

Kaynaklar : Health Action International, April 1998. Retail Drug Prices : The Law of The Jungle. Malaysia
Hedef Grubu, İlaç Dağıtım, Nisan 1998 Fiyat Listesi.

YENİ BOYUTLARIYLA İSTİHDAM - İŞSİZLİK SORUNU VE TÜRKİYE GERÇEĞİ (II)

ŞEYMA İPEK

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

Geçen sayıdaki yazımızda işsizlik olgusu irdelenmeye çalışılmış ve gelişme seviyeleri ne olursa olsun dünyanın hemen tüm ülkelerinde işsizliğin varlığı konu edilmişti. Toplumsal sorunların başında gelen ve özellikle 1980 sonrasında gösterdiği karakteristikler temelinde ele alınan işsizliğin azaltılması yönünde OECD, G-8 ve AB'ndeki yaklaşım ve politikalara özetle değinilmişti. Yazının sonunda ise işsizlik sorununun çözümü yönünde sendikaların önerilerine yer verilmişti.

Konunun Türkiye "gerçeği"nin değerlendirildiği bu bölümde istihdamın yapısı, giderek ağırlaşan işsizlik sorunu ve çözümü yönünde acil önlemler gereği üzerinde durulmaktadır. Sorunun çarpıcı biçimde hissedilen boyutları nedeniyle bazı yönleri "ayrıntılı" ele alınmakta ve çözüm önerileri sıralanmaktadır.

Türkiye'de İşsizlik

Ülkemizin de en önemli toplumsal sorunlarının başında gelen işsizlik, uzun yılların birikimiyle ve çeşitli faktörlere bağlı olarak süreklilik kazanmış, ekonomik ve sosyal yapıdaki dengesizlikler ve uygulamakta olan makro ekonomik politikalarla her geçen gün daha da ağırlaşarak toplumsal dokuyu daha da çelişik bir hale getirmiştir. İşsizliği artıran faktörler olarak; yeni liberal ekonomik modelin işsizliği açıkça kabullenışı ve bu temelde politikaların öngörülüşü, yatırım politikalarının yetersizliği, hızlı nüfus artışı, iç ve dış göçler, yetersiz gelirin yol açtığı durgunluk, KİT'lerde teknolojik gelişmelerin yeterince

sağlanamaması, özelleştirmeler ve KİT'lerin bu yönde yönetilmeleri, eğitim politikalarının toplumsal gereksinimlerden kopuk oluşu ve bölgelerarası gelişme farklılıkları sayılabilir. Son yıllarda egemen kılınmaya çalışılan piyasa eksensli yaklaşımlar, sorunu azaltmak yerine aşağıda sayısal göstergeleri ile yer aldığı gibi daha da ağırlaştırmış, boyutlarını genişletmiş, etkilerini ise derinleştirmiştir. 1990'lı yıllarda artan bir yoğunluk ve hızla yaşanan küreselleşme süreci işsizliğe ivme kazandırmıştır. Yine bu süreç içinde esneklik ve bu temelde yeni üretim organizasyon sistemleri, kayıtdışı istihdamın artışı ve özelleştirme uygulamalarının bir tutkuya dönüştürülmesi de işsizliği artıran faktörler arasında belirtilmelidir.

Gizlenmeye Çalışılan İşsizlik Oranı

Çok boyutlu ve çeşitli yönleri ile hissedilen işsizlik sorununu ve baskısını yaşayan ülkemizde, resmi veriler işsizliğin gerçek boyutlarını yansıtmamaktadır. Hatta resmi veriler Türkiye'de işsizlik oranını AB ülkelerinden bile aşağı seviyelerde göstererek, daha önemsiz bir konuma indirmektedir. 1997 yılı için AB'nde 19 milyon sayı ve yüzde 11 oranında olan işsizlik verilerine karşılık Türkiye'de Ekim 1997 HİA (Devlet İstatistik Enstitüsü - Hanehalkı İşgücü Anketi) sonuçlarına göre işsiz sayısı 1 milyon 545 bin, işsizlik oranı ise yüzde 6.9 gibi ideal, ama inanılması güç düzeydedir. Aynı istatistiklere göre ülkemizde % 6.1 oranda 1 milyon 362 bin kişi "eksik istihdam" edilmekte ve yaklaşık 160 bin kişi de "marjinal işler"de çalışmaktadır.

Eksik istihdam olarak kabul edilenlerin önemli bir kısmı ile marjinal çalışanların tamamına yakını işsiz olarak değerlendirildiğinde, toplam işsiz sayısı 2 milyon 907 bin ve oranı da yüzde 13'e ulaşmaktadır. Ancak Türkiye'de gerçek işsiz sayı ve oranının bu rakamlardan daha da yüksek olduğunu tahmin, AB ve OECD ülkeleri ile kıyaslamalar ve aşağıda yer alan diğer verilerden de anlaşılacağı gibi zor değildir.

Türkiye'de İşgücü Piyasasının Bazı Karakteristikleri

Gelişmekte olan bir ülke durumundaki Türkiye'mizde boyutlarını netleştirme amacıyla, işgücü piyasasında ön plana çıkan bazı özelliklere değinmek istiyoruz.

- İşgücüne Katılım Oranı (İKO) Düşüktür

İşgücünün önemli bir göstergesi olan İKO'nda özellikle son yıllarda önemli bir düşüş yaşanmaktadır. 1969 yılında yüzde 65.0 olan İKO, 1995 yılında yüzde 50.0 seviyesine inmiştir. Son veriler itibarıyla (DİE, Ekim 1997) Türkiye genelinde yüzde 47.4 olarak gerçekleşen İKO, erkeklerde yüzde 69.9 olurken, kadınlar arasında yüzde 25.2'dir. İşgücüne katılım, kentsel yerleşim bölgelerinde daha düşerek toplam olarak yüzde 41.4 olmakta; kent-kadın kesişiminde yüzde 16.1 gibi en düşük düzeyine inmekte, kır-erkek kesişiminde ise yüzde 73.9 gibi en yüksek düzeyine ulaşmaktadır.

OECD ve TÜRKİYE'DE İSTİHDAMIN NÜFUSA ORANLARI VE İŞGÜCÜNE KATILIM ORANLARI (15-64 Yaş / 1997 Yılı)

	İstihdamın Nüfusa Oranı (%)	İşgücüne Katılım Oranı (%)
Türkiye	50.2 (Toplam)	53.7 (Toplam)
	74.0 (Erkek)	78.8 (Erkek)
	27.2 (Kadın)	29.4 (Kadın)
OECD Ülkeleri Ort.	64.8 (Toplam)	69.7 (Toplam)
	75.8 (Erkek)	81.0 (Erkek)
	54.0 (Kadın)	58.5 (Kadın)

Kaynak : OECD, Employment Outlook, Haziran 1998

İstihdamın nüfusa oranı ve işgücünün katılım oranlarının OECD ülkeleri ile karşı-

laştırılması Türkiye'deki verileri daha anlaşılır kılmaktadır. OECD kaynaklarında yer alan verilere göre yapılan karşılaştırmada istihdamın nüfusa oranı Türkiye'de yüzde 50.2 olurken, OECD ortalaması yüzde 64.8'dir. Yine İKO, OECD ortalaması olarak yüzde 69.7, erkeklerde yüzde 81, kadınlar da ise 58.5 olurken, aynı oranlar Türkiye'de sırası ile yine aynı kaynaktan yüzde 53.7, 78.8 ve 29.4'tür.

İstihdam ve İKO'nun OECD ortalamasından böylesine düşük oluşu, gerçek oluşunun payları yanı sıra, daha çok farklı tanım, istatistik ve yaklaşımdan kaynaklanmaktadır. Çünkü Türkiye'de adı geçen oranlar arttığında işsizlik rakamları da yükselmiş olacaktır.

İKO'nda, özellikle de kadınların işgücüne katılımında yaşanan hızlı düşüş; iç göç, okullaşma oranlarının hızla artmaya devam etmesi, kırsal alanda ücretsiz aile işçisi kategorisinde değerlendirilen çalışabilir kadın nüfusun büyük bir bölümünün kentsel yerlerde ev kadını kategorisinde ele alınması ve ümidi kırılmış işsizlik gibi faktörlerle açıklanabilir. Ancak bu faktörlere gizli işsizlik de eklenmelidir.

- İstihdamda Tarım Sektörü Ağırlığı Korunmaktadır

Türkiye'de işgücü piyasasının ikinci olumsuz olarak adlandırılabilir özelliği, istihdamın sektörel dağılımında tarımın ağırlığını sürdürüyor olmasıdır. Bu olumsuzluk, önemli bir gelişmişlik göstergesi olan ve sanayileşmede arzu edilen düzeye gelinemediğini, tarım toplumu niteliğinin süregittiğini ortaya koymaktadır. HİA Ekim 1997 verilerine göre, toplam istihdam edilenlerin yüzde 39.5'i tarım, yüzde 25'i sanayi ve yüzde 35.5'i hizmetler sektöründe çalışıyor görünmektedir. Geçen yıl Ekim için bu oranlar sırasıyla yüzde 45.9, 21.8 ve 32.3 şeklinde gerçekleşmişti. Geçen uzun bir dönem için sanayi ve hizmet sektörü istihdamında artışlar olmakla birlikte, tarım, ağırlığını korumaktadır.

- Ücretsiz Aile İşçisi ve Kendi İşinde Çalışanlar Oranı Türkiye'de Şaşırtıcı Yükseklikte

Diğer OECD ülkelerinde "ücretsiz aile işçisi" oranı ortalama yüzde 3 olurken, bu oran Türkiye'de yüzde 28'lerdedir (OECD, Labour Force Statistics 1972-1992). Aynı

oran gelişmekte olan ülkelerde ise ortalama yüzde 13'lerdedir.

Tarımda istihdam edilen kadın nüfusun Ekim 1996 itibarıyla yüzde 75.3'ünün, Nisan 1997 itibarıyla yüzde 64.6'sının ücretsiz aile işçisi görünmeleri de oldukça dikkat çekicidir.

"Kendi hesabına çalışanlar" oranı da diğer OECD ülkeleri ortalaması olarak yüzde 15'lerde ve Türkiye'de yüzde 30'un üzerindedir.

Yine tüm bu karşılaştırmalar da Türkiye'de istihdamın karakteristiği yanı sıra işsizliğin düşük gösterilişini anlaşılmaktadır.

- İstihdam İçinde "Ücretliler" Sınırlı

Türkiye'de işgücü piyasasını gelişmiş ülkelerden ayıran temel bir farklılık, istihdam içindeki statü dağılımında henüz bir "ücretliler toplumu"na ulaşamadığının ifadesi olan ücretliler sayısı ve oranıdır. Örneğin OECD ülkelerinde ücretlilerin toplam istihdam içindeki oranı ortalama yüzde 80-90 aralığında iken Türkiye'de bu oran yüzde 40 düzeyindedir (OECD, Labour Force Statistics 1972-1992, DİE-HİA).

ÜCRETLİLER - KAYIT DIŞI

Toplam Ücretliler (Ekim, 1997)	9.734.000
SSK'lı Ücretliler	4.850.000
Emekli Sandığı Ücretlileri	1.949.877
Toplam Ücretliler	6.799.877
HİA Ücretliler-Toplam	
SSK ve E. Sandığı	2.934.123
Kaynak : DİE, HİA - Ekim 1997.	

HİA Ekim 1997'ye göre "Ücretli veya Maaşlı" + "Yevmiyeli" kategorisi içinde 9 milyon 734 bin kişi var iken, buna karşılık "ücretsiz aile işçisi" ve "kendi hesabına çalışan" (işveren dahil) toplamı 11 milyon 081 bin kişidir. 9 milyon 734 bin kişilik ücretli veya maaşlı sayısından Maliye Bakanlığı verilerine göre Ekim 1997 itibarıyla Konsolide Bütçe'ye dahil memur ve sözleşmeli personel sayısı olan 1.949.877 kişi çıkarıldığında toplam işçi sayısı 7.8 milyon olarak hesaplanmaktadır. Bu rakamdan SSK kapsamında olan işçi sayısı 4.850.000 kişi çıkarıldığında, hiçbir sosyal güvenlik kurumunda kayıtlı olmayan işçi sayısı ortaya

çıkılmaktadır. Böylece kayıt dışında çalışanların sayısı 2.9 milyona ulaşmaktadır. Bu yapı, bir taraftan ülkemizde ücretli kesimin sınırlılığını yinelerken, diğer taraftan da kayıtdışı istihdamın en az işsizlik kadar önemli boyutta olduğunu ortaya koymaktadır.

Özellikle kadınların daha çok kırsal kesimde ve tarım sektöründe çalışmaya katılmalarına bağlı olarak kadınların yüzde 65'i ücretsiz aile işçisi, yalnızca yüzde 21'i ücretli çalışan konumundadır (DİE, Nisan 1997).

- "Eğitilmiş Gençler" İşsizleşiyor

Ülkemizin en ciddi sorunlarından biri olan ve ağırlığını çeşitli boyutlarıyla yaşadığımız işsizlik olgusu, birinci derecede eğitilmiş genç nüfusu etkilemektedir. Ekim 1997 itibarıyla yüzde 30.4 olarak tahmin edilen eğitilmiş genç işsizlik oranı, yüzde 28 (DİE, Ekim 1996) olan seviyesinden belirgin bir artışın olduğuna işaret etmektedir. Eğitilmiş genç işsizlik oranının göze çarpan bir diğer özelliği kır-erkek ve kır-kadın kesimindedir. Kır-erkek kesiminde yüzde 25.3 olan bu oran, kır-kadın kesiminde yüzde 45.3 gibi yüksek bir düzeye çıkmaktadır (DİE, Ekim 1997).

Eğitim ve işsizlik bağlantısında uç noktaları (düşük ve yüksek) temsil eden kesimlerdeki işsizliğin, orta eğitim düzeyine göre yüksek olması da ayrıca üzerinde durulması gereken bir özelliktir.

Genç eğitilmiş işsizlik olgusu OECD ve AB ülkeleri için de varlığını sürdüren bir sorun olmakla birlikte, sorunun çözüm yönünde politikalar üretme açısından Türkiye'den daha umut var durumundadırlar. Oysa ülkemizi 21. yüzyıla taşıyacak çok önemli zenginliklerinden birisini oluşturan eğitilmiş gençlerin, eğitilmiş genç işsizliğin ekonomik yapının ötesinde, özellikle sosyal ve psikolojik açıdan da son derece olumsuz etkilenmeleri söz konusudur.

- Nerede Kaldı İşsizlik Sigortası?

Çağdaş sosyal güvenlik sistemlerinin temel unsurlarından biri olarak, AB ve Türkiye dışında tüm OECD ülkeleri yanı sıra, çok sayıda gelişmekte olan ülkeler için de geçerli olan işsizlik sigortası, Türkiye için halen elde edilememiş bir sosyal güvenlik hakkı olarak durmaktadır.

İşsizlik sorunu karşısında, sonuçlarını onarmayı amaçlayan uygulamalar sos-

yal devlet anlayışının bir gereğidir. İşsizlere belirli bir ekonomik güvence sağlama-ya yönelik pasif istihdam politikalarından biri olarak işsizlik sigortasının bulunmaması, işsiz kalma tehlikesinin artarak gündemde olduğu ülkemizde işsiz kalanlar için önemli olduğu gibi, kayıtdışı istihdamın önlenmesinde de etkili faktörlerden biri durumundadır. İşsizlik sigortasından hak kazanabilmek için kayıt dışı her çalışan, kayıtlara geçme yönünde işverenine baskı yapacak veya bu yönde pazarlıkta bulunacaktır. Bu süreç de kayıtdışı istihdamı geriletecektir.

İşsizlik sigortası, adından zaman zaman çok söz edilmekle beraber bugüne kadar hazırlanan yasa tasarıları halen hayata geçirilememiştir.

"İşsizlikle Mücadele" Gündeme Alınmalıdır

İstihdam ve işsizlikte bugün geline nokta, işsizliği "yapısal" olarak kavramsallaştıran ve çözümünü de piyasa kurallarının serbest işleyişine bırakan isabetsiz yaklaşımların benimsenmesini zorlamaktadır.

İşçiler ve emekçiler açısından bugün geline noktada, istihdam ve işsizliğin giderek kötüleşen koşulları, genişleyen boyutları ve derinleşen etkileri, bir işsizlikle mücadele programının önem ve kaçınılmazlığını ortaya koymaktadır.

İstihdam ve işsizliğin ulaştığı kompozisyonunda, işsizliğin sonuçlarını onarıcı tedbirlerle birlikte, sorunu sınırlamaya ve önlemeye yönelik tedbirler ortaya konulmalıdır. Dahası eğitilmiş gençler için işsizliği önleme doğrultusundaki tedbirlere aynı bir önem vermek gerekmektedir.

İstihdam ve işsizlikte var olan geniş ve ağır sorun olma durumu, çözümünün de geniş kapsamlı olmasını gerektirmektedir.

Ancak bu arada belirtmek gerekir ki öncelikle işgücü piyasası sağlıklı, güvenilir, düzenli ve güncel bir veri tabanı ile donatılmalıdır. Yine tarafların katılımı ile işsizliğin gerçek ve genişleyen boyutlarını yansıtacak "ortak" bir tanımla yapılmalıdır.

İŞSİZLİĞİN ÇÖZÜMÜNE İLİŞKİN ÖNERİLER

"İşsizlikle Mücadele Programının" öncelikleri olarak öneriler şöyle sıralanabilir:

– İstihdam artışını yalnızca ekonomik

gelişme ve büyümenin türevi olarak gören yaklaşımlar geçersiz olup yerine, istihdam edilebilirliği dikkate alan bir büyüme politikası hayata geçirilmelidir. Burada tüm üretim sektörlerine yönelik politikalar da, istihdam amacını dikkate alan yaklaşımlar benimsenerek uygulamaya konmalıdır.

– Özellikle imalat sanayi ve genel olarak sanayi başta olmak üzere, durdurulan kamu yatırımları yeniden başlatılmalıdır.

– Çalışanların ödedikleri vergiler, yeni yatırım ve yeni istihdam alanları olarak geri dönebilmelidir.

– İşsizlik ve işten çıkarmalarda önde gelen faktörlerden olan özelleştirme uygulamalarına son verilmelidir.

– Kamu harcamalarının kısıtlanması ve KİT'lerin özelleştirilmelerine paralel olarak, kamu sektöründe ve belediyelerde hizmet alanlarında yaygın bir şekilde başlatılan ve giderek doğrudan üretim işyerlerinde yaygın bir şekilde uygulanan taşeron eliyle istihdama son verilmelidir.

– Özel sektör teşvikleri, somut olarak yeni istihdam alanı açıyorsa yapılmalıdır.

– 45 saatlik çalışma süresinin ücretlerde kayıp olmadan 40 saate indirilmesi ile önemli bir istihdam alanı açılmış olacaktır. Nisan 1997 DİE-HİA verilerine göre haftada 40 saatin üzerinde 3 milyon 751 bin işçi çalışmaktadır. Bu işçiler şayet haftada 40 saat çalışmış olsalardı 1 milyon 445 bin işçiye daha yeni iş alanı açılmış olacaktı. Kısacası haftalık 40 saat ücret kaybı olmadan yasal süre olduğunda yaklaşık 1.5 milyon kişiye daha iş olanağı sağlanmış olacaktır.

– İLO'nun 158 sayılı sözleşmesinde öngörülen iş güvencesi yasalaştırılmalıdır. İş güvencesi işsizliğin önlenmesi ve sosyal devlet ilkesinin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

– İç göç azaltılmalı ve önlenemeyen eğilimi de sanayi ve yerleşme açılarından büyük kentlerden ziyade, gelişme potansiyeli olan diğer kentlere yönlendirilmelidir. Bu kentlerde ve bölgelerde tarıma dayalı sanayiler, küçük ve ortaboy işletmelere dayalı istihdam yaratan ileri teknolojiler sağlanmalı, verimli sanayi sektörleri teşvik edilmelidir. Bunların dışında, kamu eliyle büyük sanayiler ve diğer işyerleri kurulmalıdır.

- Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinden göç edenlerin yine kendi geldikleri yörelerine yerleşmeleri sağlanmalı ve söz konusu kişilere yeniden istihdam edilebilirlik imkanı getirilmelidir.

- Kayıtdışı istihdam önlenmelidir. Öncelikle, bu kategoride çalışanların sosyal güvenlik kapsamına alınması sağlanmalıdır. Bu sektörde hiçbir yasal çalışma statüsüne bağlı olmaksızın, insanlık dışı ve sağlıklı koşullarda çalışılmaktadır. Bu kötü çalışma koşullarında istihdamı meşrulaştıran kategorinin yaygınlaşmaması, önemli ve özel olarak üzerinde durmayı gerekli kılmaktadır.

- Standart dışı istihdam biçimleri özellikle kısmi (part-time), belirli süreli hizmet akıtiyle çalışma ve taşeron eliyle çalıştırma gibi hızla yaygınlaşan atipik istihdama karşı işçiyi koruyucu mevzuat biran önce çıkartılmalı ve hukuksal çerçeveye kavuşturulmalıdır.

- İşsizlik sigortası, hayata geçirilmelidir. Bu konudaki çalışmalardan somut bir sonuç alınmalıdır.

- Eğitim-istihdam bir bütün olarak ele alınmalıdır. Eğitim sistemi, her kademesi için ihtiyaçları karşılayacak şekilde yeniden gözden geçirilmelidir. Mevcut durumda, Türkiye'de eğitim sisteminin, işgücü piyasası ve nitelikli işgücü yetiştirebilecek şekilde yeniden yapılandırılması kaçınılmazdır. Bu çerçevede, eğitim sistemimiz için bir bütün olarak revizyon ve temel ve mesleki eğitim sisteminin geliştirilerek yeni şartlara uyum sağlama çalışmalarına hız verilmelidir.

- Ülkemizin tek istihdam kurumu olan İş ve İşçi Bulma Kurumu, daha etkin, güçlü, donanımlı ve fonksiyonel bir hale getirilmelidir. Söz konusu fonksiyonellik, işsizliğin izlenmesinden işgücü piyasasının ihtiyaçlarını belirleme ve buna göre eğitimden, işsizlik sigortasına kadar çok yönlü olmalıdır.

- İş bulmada cinsiyet ayrımcılığına son verilmelidir. Kadın ve erkeğe eşit fırsat sağlanmalıdır.

- İşsiz kalma yoğunluğuna dikkatle özellikle işgücü piyasasına ilk kez girenler için iş olanakları yaratılmaya ağırlık verilmelidir. Hazırlanacak programlarda hedef kitle öncelik sırasına göre yapılmalıdır. Örneğin, birinci hedef kitle çerçevesinde eğitimli genç işsizlere özel önem verilmesi gerekmektedir.

İstihdam ve işsizlikte Son Eğilimler

DİE tarafından Hanehalkı İşgücü Anketi Sonuçları (HİA) olarak açıklanan sayısal veriler ülkemizde özellikle işsizliğin sayı ve oranını gerçek boyutu ile yansıtmada da istihdam ve işsizliğin kendi içinde özellik ve dağılımlarına ışık tutmaktadır. Ülkemizdeki istihdam ve işsizliği daha ayrıntılı anlayabilmek amacıyla sözü geçen DİE 1997 Nisan HİA verilerine dayanarak, Türkiye'de işgücü piyasasında son eğilimler ve gelişmeler aşağıda irdelenmektedir.

* *Kentsel işsizlik oranı, kırsal işsizlik oranından, her zaman olduğu gibi önemli derecede farklı oranlardaki seyrini sürdürmektedir. Yüzde 5.9 olan genel işsizlik oranı kentlerde yüzde 9.2'e çıkarken, kırsal kesimde yüzde 3.2'e inmektedir.*

* *Türkiye genelinde erkek işsizlik oranı kadın işsizlik oranından erkeklerde yüzde 6.0 kadınlarda yüzde 5.7 gibi fazladır. Ancak kentlerdeki işsizlikten yüzde 14.6 oranıyla kadınlar en fazla etkilenirken, erkeklerin işsizlik oranı yüzde 8.0'dır. Kırsal yörelerde işsizlik daha çok erkeklerde görülmektedir; erkeklerde yüzde 3.8, kadınlarda yüzde 2.1.*

* *Atıl durumdaki işgücünü göstermesi bakımından işsizlik kadar önemli olan ve Türkiye genelinde yüzde 5.1 düzeyindeki eksik istihdam, kentsel yörelerde yüzde 5.9, kırsal'da yüzde 4.4 tür.*

* *Eksik istihdamdakilerin yüzde 68'i gelir azlığı nedeniyle iş arayan kişiler, yüzde 28.3'ü ekonomik nedenlerle 40 saatten az çalışan, yüzde 3.7'si ise esas mesleğinde çalışmadığı için iş arayan kişilerdir. Bu tespit, ülkemizde gelir azlığı temelinde şekillenen ve işteki tatminsizliği ortaya koyan eksik istihdam gerçeğini tanıtmaktadır.*

* *Türkiye özelinde 40 saatten az çalışma olarak kabul edilen ve 1990'lı yıllardan itibaren büyük bir tırmanışa geçen part-time statüde çalışanların toplam istihdama oranı yüzde 39.7 gibi çok yüksek bir düzeye ulaşmıştır.*

* *İşsiz kitlenin yansı 12-24 yaş grubu gençlerden oluşmaktadır. 1 milyon 334 bin açık işsiz 720 bini, yüzde 54'ü gençlerdir. Genç işsizler, kentsel yerlerde işsizlerin yüzde 49'unu, kırsalda ise yüzde 66'sını oluşturmaktadır. Bunlara 25-29 yaş grubundaki işsizler eklendiğinde 30 yaşın altındaki işsizler, Türkiye genelinde işsizlerin*

yüzde 55.3'ünü, kentsel yerlerde yüzde 66'sını, kırsal yerlerde ise yüzde 80'nini meydana getirmektedir.

* İşsizlerin yüzde 74 gibi büyük bölümü hanehalkı reisi olmayanlardan, yüzde 26'lık kısmı hanehalkı reislerinden oluşmaktadır. İşsiz hanehalkı reislerinin yüzde 31'i 25-34 yaş, yüzde 57'si 35-54 yaş aralığındadır.

* İstihdam edilenlerin yüzde 56.5'i ilkököl mezunudur. Lise ve dengi meslek okulu yüzde 12,8 okur-yazar olmayanlar yüzde 10,6, orta ve dengi meslek okulu yüzde 8,9, yükseköğretim veya fakülte yüzde 7,1 ve okuryazar olup bir okul bitirmeyenler yüzde 4,1 oranında bir pay almaktadır.

* Hem işgücü, hem de işsizlik, ilkököl mezunu düzeyinde en yüksek orandadır. İşgücünün yüzde 55,6'sı, işsizlerin ise 42'si ilkököl mezunudur. İşsizlik, eksik istihdam ile birlikte ele alındığında atıl durumdaki işgücünün yüzde 50'si ilkököl mezunu olmaktadır. Bu tablo nitelikli işgücü yetersizliği ve niteliksiz işgücü fazlalığını tekrarlamaktadır.

* İlkokul mezunları, işsizler içinde en yüksek orana sahiptirler. Türkiye genelinde işsizlerin yüzde 42'si ilkököl mezunudur. İşsizlerin, kentsel yerlerde yüzde 39,2'si, kırsal yerlerde de yüzde 49'u ilkököl mezunudur. Türkiye genelinde işsizlerin öğrenim durumuna göre dağılımı;

Okur-yazar olmayan	yüzde 1,6
Okur-yazar olup bir okul bitirmeyenler	yüzde 1,7
İlkokul mezunları	yüzde 42
Orta ve dengi meslek okulu mezunları	yüzde 15,7
Lise ve dengi meslek okulu mezunları	yüzde 32,5
Yükseköğretim veya fakülte mezunları	yüzde 6,4

İlkokul mezunu işsizlerin yüzde 48'i, lise ve dengi okul mezunlarının yüzde 72'si 12-24 yaş aralığındaki gençlerdir.

* Türkiye'de yüksek oranda genç işsizlik sorununa paralel olarak işsizlik, işgücü piyasasına ilk kez girmek isteyenler arasında yoğunluktadır. İlk kez iş arayan işsizlerin yüzde 78'i 12-24 yaş aralığındadır.

* İktisadi faaliyet kolları arasında en çok işsizlik, yüzde 14,9 ile imalat, yüzde 12,5 ile inşaat ve yüzde 10,3 ile ticaret sektöründe çalışanlarda görülmektedir.

* İşsizlerin meslek gruplarına göre dağılımında, tarımdışı üretim faaliyetlerinde

çalışanlar ve ulaştırma makineleri kullananlar yüzde 30,1 gibi önemli bir düzeydedir.

* İşsiz kalma nedenleri arasında yüzde 43,2 ile ilk sırayı hiçbir işi olmadığı için iş arayanlar oluşturmaktadır. Yüzde 32,1'i işini kaybetme, yüzde 13,7'si işinden ayrılma ve yüzde 11'i ise diğer nedenlerden dolayı işsiz kalmıştır. İşsizlerin üçte biri işini kaybetme nedeniyle, yani işten atıldıklarından işsiz durumundadırlar.

* İşini kaybedip de iş arayan işsizlerin iktisadi faaliyet kolları itibarıyla dağılımında yüzde 28,4 ile inşaat ve bayındırlık işleri, yüzde 24,2 ile imalat sanayi çalışanları bulunmaktadır.

* "İşinden ayrılma" nedeniyle işsizlik, gelir azlığı, işten memnun olmama, emeklilik ve diğer nedenlerden kaynaklanmaktadır. "Gelir azlığı", işten ayrılma nedenleri arasında yüzde 37,7 ile ilk sırayı almaktadır.

* İşsizlerin yüzde 39,4'ü bir yıl ve daha fazla bir süreden beri iş aramaktadır. İşsizler, iş arama süresine göre değerlendirildiğinde, bir yıldan daha az sürede iş arayanlar, yüzde 57,6 oranında, bir yıldan daha fazla iki yıldan az olanların oranı yüzde 20,2, üç yıldan az olanların yüzde 10,1, üç yıl ve daha fazla olanların oranı ise yüzde 9,1'dir.

* Yüzde 40'a yakın 1 yıl ve daha uzun süreli iş arama süresi uzun süreli işsizliğin somut bir göstergesidir. İş arama sürelerini uzatan nedenler arasında bir yıldan daha devredene işsizler belirtilmelidir.

* İşsizler, iş arama kanalı olarak çoğunlukla bizzat kendi imkanlarını (yüzde 48,7) kullanmaktadır. İşsizlerden İş ve İşçi Bulma Kurumu'na başvuranlar yüzde 7,5'dir. İşsizlerin yüzde 38,2'si eş dost kanalıyla, yüzde 1,4'ü gazete ilanı ile, yüzde 0,8'i ise işçi sim-sarları ve aracılar ile iş aramaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), Hanehalkı İşgücü Anketi (HİA), Nisan 1997, Ekim 1997.

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE), İşgücü Piyasası Analizleri 1997 I-II, Ocak 1998.

İş ve İşçi Bulma Kurumu, II. İstihdam Haftası Tebliği, Ankara 1992.

OECD, Labour Force Statistics 1972-1992.

OECD, Employment Outlook, Haziran 1998.

TÜRK-İŞ, 17. Genel Kurul Çalışma Raporu, Aralık 1995.

TÜRK-İŞ, TÜRK-İŞ Yılı (1997), I. Cilt.

TÜRK-İŞ, Başkanlar Kurulu'na Sunulan Çalışma Raporu, 30 Temmuz 1998.

İŞÇİLER AÇISINDAN SSK GERÇEĞİ

Ahmet ŞEN

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Uzmanı

"İŞÇİ" Tabiri Kanun lisanında bir Hizmet Akdine dayanarak herhangi bir işte ücret karşılığı çalışan kişi olarak tanımlanmış olup, 1475 sayılı İş Kanunu, 2821 Sayılı Sendikalar Kanunu, 2822 Sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununu da bu tanım üzerine bina edilmiştir. Bütün bu kanunların uygulama zeminini teşkil eden:

- * İş
- * İŞYERİ
- * İŞÇİ
- * İŞVEREN

Faktörleri ise daima tanımını işverenlerden almakta ve yine bütün değerlendirmelerde bu yaklaşım üzerine yapılmaktadır, öyleki sanki işveren olmasa:

- * İş olmayacak,
- * İşyeri olmayacak,
- * İşçi olmayacak,
- * Sosyal sigortalar olmayacak,

Çalışma hayatı ile ilgili temel kanunların ruhunda görülen bu mantık anlayışı ile birlikte İş ve İşyeri nefhımları ikinci plana itilerek metinlerde sadece işçilerin ve işverenlerin karşılıklı hak ve menfaatleri ile görev ve sorumluluklarının işlenmiş olması işi çok daha dramatize bir hale sokup işsizlik belasını ülkemize musallat etmiş, sosyal sigorta uygulamalarını da bir kaçma ve kovalamacaya dönüştürmüştür, oysaki:

- İş olacakki işçi olsun,
- İşyeri olacakki işveren olsun,

- Riskler olacakki sigorta olsun,
- Üretim olacakki karınlar doysun kasalar dolsun,

Yani demek oluyorki, işçinin de, işverenin de, sosyal güvenlik kurumlarının da ve hatta Devletinde hak ve menfaatleri ile sorumlulukları işin ve işyerinin varlığına bağlıdır. Artık kanunlardaki tanım ve tariflerinde değişme zamanı gelmiştir. Zira ülkemizde işçide çoktur. İşverende çoktur sadece ve sadece iş yoktur, işyeri yoktur. Bu yokluk ise asli unsurlardan kaynaklanmayıp tamamen suni olarak organizasyon eksikliğinden ve sosyal boyutlu mevzuatın işçi çalıştırmayı ve işyeri açmayı caydırıcı menfi etkilerden kaynaklanmaktadır.

Çalışma hayatını düzenleyen kanunların esasında yatan bu yanlışlığı vurguladıktan sonra asıl konumuz olan SSK'yı işçiler açısından bir tahlil ve analize tabi tutalım ve bu dev müesseseye ne yapılmak istendiğini bir bir açıklayalım. Şu kadar ki bu açıklamalardan önce bir tesbit yapıp SSK'yı ve bu kurumun büyüklüğünü tanıyalım:

Bilindiği ve her platformda dile getirildiği üzere Sosyal Sigortalar Kurumu 9.7.1945 tarih 4792 sayılı Kanun ile:

"İş hayatında türlü hallere karşı ilgili Sigorta Kanunu hükümlerini uygulamak ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı durumda özel hukuk hükümlerine tabi, mali ve idari bakımdan muhtar ve tüzel kişilikte bir devlet kurumu olarak"

Kurulmuştur.

Bu kurumun büyüklüğü ise en son rakamlarla şu şekildedir:

SSK'NIN BÜYÜKLÜĞÜ

-A-

BÜTÇESİ

1997 Yılı Bütçesi	1.113 Trilyon
1998 Yılı Bütçesi	1.842 Trilyon TL.

(Genel Bütçeden sonra en büyük bütçe)

-B-

SİGORTALI SAYISI

Zorunlu Sigortalılar	İsteğe Bağlı Sigortalılar	Tarım Sigortalıları	Topluluk Sigortasına Tabi Olanlar	Toplam Sigortalı Sayısı Kişi
4.850.000	1.050.000	250.000	70.000	6.220.000
% 77.97	% 16.88	% 4.02	% 1.13	% 100

-C-

YARDIM ALANLAR

Nüfus Grupları	1997 Yılı Kişi	Sosyal Güvenlik Kapsamı Nüfus Oranı
Sigortalılar	4.850.000	SSK : 43.6
Eş ve Çocuklar	12.658.500	Em. San. : 16.0
Ana ve Babalar	2.716.000	Bağ-Kur : 19.7
Matürlük Aylığı Alanlar	56.239	+-----
Yaşlılık Aylığı Alanlar	1.791.557	% 79.3
Mal. ve Yaş. Eş ve Çocuk	3.726.450	Kapsam dışı : % 20.7
Ana ve Babaları	268.700	
Sürekli İş Gör. Geliri Alanlar	46.238	
Dul ve Yetim Aylığı Alanlar	837.759	
		Kapsam İçindekilerin SSK Payı
Toplam	26.951.443	% 54.9

Tarım işçileri ve yurt dışında çalışan işçilerimizin aile bireyleri ile birlikte miktar 30 milyona ulaşmaktadır.

-D-

PERSONEL DURUMU (TOPLAM 60009 KİŞİ)

54232	5266	511	15764	44245
Kişi	Kişi	Kişi	Kişi	Kişi
Memur	İşçi	Sözleşmeli	İdari Personel	Sağlık Personeli
% 90.37	% 8.77	% 0.86	% 26.26	% 73.74

-E-

TEDAVİ FAALİYETLERİ

Yatan Hasta Sayısı		Yatak Gün Sayısı		Poliklinik Sayısı	
1.139.302		6.859.885		45.513.984	
Sağlık Tesisinde	Anlaşmalı Tesisde	Sağlık Tesisinde	Anlaşmalı Tesisde	Sağlık Tesisinde	Anlaşmalı Tesisde
1.139.194	106	6.859.508	377	42.646.979	2.867.005
% 99.99	% 01	% 99.99	% 01	% 93.70	% 6.30

Rakamlarla tanıtmaya çalıştığım bu devasa müessese ne varki kuruluşundan beri muhtariyetin bu günkü karşılığı olan özerkliği hiçbir zaman yaşayamadığı gibi iş hayatında türlü haller olarak tanımlanan ve sağlık, mesleki ve sosyal risklerin karşılığı olarak ihdas edilen iş kazaları ve Meslek Hastalıkları, Hastalık-Analık-Mallülük, Yaşlılık ve Ölüm Sosyal Sigortalarının uygulamasını da bir türlü verimli hale getirememiş varlık sebebi' olan işçi kesimi ile daima bir kopukluk ve yakınma içinde olmada adet edinilmiştir.

Öyleki:

* Sağlık hizmetlerindeki verimsizlikler ve sıkışıklıklar,

* İdari hizmetlerdeki hantal yapı ve gecikmeler,

* Emekli aylıklarındaki yetersizlikler ve farklılıklar,

* Aktüer dengesizlikler ve mali yönden finansman açıkları,

olarak ortaya çıkan bu kopukluk ve yakınmaların taşınamaz boyutlara ulaşması sonucu yarım asırlık bir geçmişi olan bu kurumun;

- Mevcut yapısının bozulması,

- İşçiye sunduğu hizmetlerin kısmen veya tamamen özelleştirilmesi,

- Sağlık hizmetlerinin bir kısmının özel kesime yani taşeronlara devredilmesi,

- İşçilerin kazanılmış bir çok haklarının kısılması veya mevcut kural ve şartların ağırlaştırılması,

Yönünde senaryolar hazırlanarak bunlara işlerlik kazandırılması hedeflenmektedir. Şimdi kurumun mevcut yapısını şematize ederek buna göre gelişmeleri ve yeni düşünceleri değerlendirelim.

SSK'NIN YAPISI
4792 SAYILI KANUN

Genel Kurul	Yönetim Kurulu	Genel Müdürlük	Taşra Teşkilatı
50 Delege İşçi	1 Gn. Md. Atama	1 Genel Müdür	92 Sigorta Md.
50 Delege İşveren	1 Gn. Md. Yrd. Atama	5 Genel Md. Yrd.	15 Ödeme Bür.
10 Delege Emekliler	1 Hazine Atama	16 Daire Başkanı	116 Hastane
7 Temsilci Resmi Kuruluşlar	1 Başbakanlık Atama	1 Teftiş Kurulu	230 Sağlık İstasyonu
5 Temsilci Üni.	1 İşçi Tems. Seçim	1 Sigorta T. Kurulu	156 Dispanser
	1 İşveren Tem. Seçim	1 Hukuk Müş.	7 Sağlık Mesl. Lisesi
	1 Emekli Tem. Seçim		3 Sağlık İşl. Md.
	(7 kişi)		1 İlaç San. Fabrikası
Etkinliği	Etkinliği	Etkinliği	Etkinliği
Hiçbir fonksiyonu yoktur	İcra ve yönetim birbirine karışmıştır. Özerkliğe katıyken geçit vermez	Personel ile dialog zayıflamıştır	Hizmet amlayışı ve disiplini tamamen tükenmiştir.
Yeniden Yapılanma Düşünceleri	Yeniden Yapılanma Düşünceleri	Yeniden Yapılanma Düşünceleri	Yeniden Yapılanma Düşünceleri
		1 Başkan	Sadece büyük
		2 Genel Müdür	hastanelerin yönetimi:
		8 Genel Müdür Yrd.	1 SSK Temsilcisi
		1 İç Denetim	1 Baştabip
		1 APK	1 İşçi Tems.
		1 Hukuk Müş.	1 İşveren Tems.
		13 Merkez Md.	1 Emekli Tems.
			1 Personel Tems.
			1 Tabip Odası Tem.
			(7 kişi)

GENEL KURUL

Hukuk literatüründe Genel Kurullar ilgili kuruluşun temel sorunlarını en yetkili biçimde çözümleyen organları olarak kabul edildiği hatta yönetim kadrosunu ibra edip etmeme veya değiştirme yetkilerini de haiz olduğu yerleşmiş bir kural ve teamül olduğu halde üç yılda bir en geç Haziran ayı sonuna kadar yapılan SSK Genel Kurullarının seçimle gelen 3 Yönetim Kurulu üyesini belirlemenin dışında hiçbir aksiyoner fonksiyonu bulunmadığı gibi, ne kurum işlemlerinin iyileştirilmesinde, ne yönetim kadrosu üzerinde ve nede uygu-

lamadaki eksikliklerin giderilmesinde hiçbir yaptırım gücü ve etkinliği yoktur. İstisnari mahiyette aldığı kararlarında pek üzerinde durulduğu söylenemez. Bu kurul 1986 yılına gelinceye kadar Kurumun blanço ve yapılan işler raporları ile Denetçiler tarafından Kurumun işlemleri ve hesapları üzerine yapılan denetimler sonucu hazırlanan raporlar ve Yönetim Kurulunca yapılacak teklifler üzerine kararlar verme yetkisine haiz iken; 4.6.1986 Tarih 3300 Sayılı Kanun ile bu yetkileri kaldırılmış Genel Kurul adına denetime imkan veren 15 ve 16'nı maddeler de iptal edilerek 4792 sayılı kanundan çıkarılması sonucu SSK'nın

Genel Kurulları adeta varlığı ile yokluğu bir duruma getirilmiştir.

Halen Genel Kurulların etkili ve güçlü kılınması yönünde bir gelişme ve gayretlerde gözlenmemektedir.

YÖNETİM KURULU

4792 sayılı Kanunun 10'ncu maddesinde aynen "Yönetim Kurulu bir karar organı olup, kurumun en yüksek yönetim, karar yetki ve sorumluluğunu taşır" diye tarif edilmiş olduğu gibi İdare Hukuk utekniğinde de Yönetim Kurulları daima icranın üzerinde ve icraya hükmeden organlar olarak değerlendirilir, ayrıca özerk yapılı kurum ve kuruluşlarda yönetilen kimsele- rin ilgili kurumun yönetiminde hem sayısal ve hem de hukuksal yönden üstünlüklerinin olması da esastır. Hal böyle iken 7 kişilik SSK Yönetim Kurulunda yönetilen iş- çi kesimi sadece 1 üye ile temsil olunması ve 4 kişinin de atama ile belirlenmesi SSK'nın kuruluş yasasında belirtilen özerkliği- nin tahakkuk etmesine imkan bırakma- maktadır. Diğer taraftan 4 kişilik atamanın iki kişisi en yüksek seviyede icra ile görevli kimseler olması da SSK Yönetim Kurulu- nun icranın üzerinde olma ve idareye hükmetme kabiliyet ve selahiyetini de yok etmektedir.

Örneğin yasa gereği Yönetim Kurulu'nun haftada en az bir defa ve asgari 4 üye ile toplanacağı ve toplantıya katılan üyelerin çoğunluğu ile karar verileceği oy- larda eşitlik halinde başkanın bulunduğu tarafın çoğunlukta sayılacağı açıklanmış- tır.

Şimdi bu değerlendirmeye göre Yöne- tim Kurulu 2 seçilmiş ile yapacağı her top- lantıda mutlaka atanmışların dediği ola- cak, Genel Müdür ve yardımcısının katıla- cağı her toplantıda da yine mutlaka ka- rarlar Genel Müdürün isteği doğrultusun- da çıkacaktır. Zira hiyerarşik bakımdan Genel Müdür Yardımcısının kendi amirine karşı muhalefet etmesi her halde pek mümkün görülmemektedir.

Bu durumda SSK Yönetim Kurulu her hal ve durumda icraya teslim olmuş pozis- yonunda olup, bir kişilik işçi temsilcisinin- de alınacak kararlarda bir etkinliğinin ve fonksiyonunun olması durumu yoktur. Yö- netim Kurulunun bu yapısı ile SSK'da özerkliğin tahakkuk etmesi de asla müm- kün değildir.

Her ne kadar zaman zaman ilgililer ve yetkililer SSK'nın özerkleşmesi gerektiğini ifade eder şekilde demeçler vermekte ise- llerde özerkliğin gerçekleşeceği yer olan Yönetim Kurulunun yapısının değiştirilme- sine hiç bir zaman sıcak bakmamakta bu hususu konu bile etmemektedirler.

GENEL MÜDÜRLÜK

Genel Müdürlük yasa gereği icranın başıdır. Kurumun bütün işlerini Yönetim Kurulunun gözetimi altında ilgili kanunlar hükümlerine göre yürütmekle görevlidir, taşra birimlerine emir verme sevk ve idare buradan yapılır. Verilecek emirlerde birlik beraberlik, isabet, doğruluk ve otoriteyi muhafaza bakımından Genel Müdürlük 1'nci Makamlara atanacak olanlarda bü- tün seksiyonların mevzuatı, iş akımı ve uy- gulamaları hakkında bilgi birikimi şart ve gereklidir. Ayrıca emir verdiği personeli- nin kendisine korku ve antipati ile değil sevgi ve saygı bağları ile itaat edecek şahsiyetler olması da esastır.

Kurum geleneğinde bu durumlara son derece itina ve titizlik gösterilmiştir.

Fakat politika ve kayırmacılık bu gele- neği yıkmıştır, ne atayanlar ve nede ata- nanlar bu hususu asla önemsemezler. Oy- saki her zaman söylediğimiz gibi hukuku ve dinamiği çok farklı olan Kurum perso- nelinin çalışma şevk ve heyecanı vefa duygularında ve sevgi bağlarında toplar- nır, kesinlikle bilinmelidir ki politik ve ka- yırmacı her atama personelindeki çalışma şevk ve heyecanı ile birlikte ekmek yediği kuruma ve hizmet verdiği işçiye karşı vefa duygularını da yok etmekte yani olumsuz- lukların faturası yine işçiye kesilmektedir. Bu tür tasarruflar SSK'nın çökmesinin de baş nedenidir.

SSK'nın Genel Müdürlük kuruluşunda manzara bu iken, bu defa daha aksiyoner bir çalışma ortamı teessüs ettirmek ama- cıyla:

- Yukarıda açıklanan mahsurları telafi edecek hiç bir yaklaşım içine girilme- den,
- Hizmetleri fiilen sunan alt yapıda hiç- bir değişiklik ve iyileştirme yapılmad- dan,

sadece Genel Müdürlük teşkilatında ve üst yönetimde isim değiştirme ve yeni

kadrolar ihdas etme girişimleri içine girilerek SSK'yı Başkanlık modeli ile yeniden yapılandırma programı ile ortaya çıkılmaktadır.

Oysaki mevzuat ve hizmet birimlerinin yapısı aynı kalarak birimlerin isimlerinin değiştirilmesi (nitekim bu çok yapılmıştır) hiç bir mana ifade etmeyip; iki daire başkanlığının adının iki genel müdürlük olarak değiştirilmesi veya Genel Müdürün adının SSK Genel Başkanı olarak isimlendirilmesinin de tatbikatta ve pratikte neticeleri etkiler hiçbir fonksiyonu olmayacaktır.

Bilakis aynı taşra birimlerine her Genel Müdürlük aynı ayrı emir ve talimat veremeye başlayacak zaten karışık ve dağınık olan işlemler iyice karışacaktır.

Bu yaklaşım sadece politikaya daha çok kadro kullanma ve üst düzey bürokrat yerleştirme fırsatı verecek ve kurum içindeki huzursuzlukların çoğalmasına da vesile olacaktır.

TAŞRA TEŞKİLATI

SSK taşra birimleri hizmetlerin işçilere, Emeklilere ve bunların aile bireylerine fiilen takdim edilen en son noktalardır. Bu bakımdan bu birimlerdeki huzur veya huzursuzluk halleri verilen hizmetlere:

- * Güler yüze karşılama yahut azarlama,
- * Yardımcı olma yahut zora koşma,
- * İşleri anında bitirme yahut sürünce-meye bırakma,
- * Yapıcı davranma yahut yıkıcı olma,

Şeklinde yansımakta ve her hal ve durumda bu sonuçlara yardımlardan yararlanacak olanlar yani yine işçi kesimi muhatab olmaktadır. SSK ünitelerinde idari zaafiyetlere bağlı olarak yaşanan huzursuzluk halleri genellikle işçilerimize açıklanan durumların menfi yönlerinden azarlama, zora koşma, sürüncemeye bırakma yahut yıkıcı olma olarak yansımaları gayet tabii sendikal camiaları da üzmemekte ilgililere tedbir alma ve personele karşı daha dikkatli davranma hususunda tavsiyelerde bulunmaktadır.

Ancak ne varki ilgililer ve yetkililer taşra birimlerinde hat safhada yaşanan ve genellikle isabetsiz istihdamdan kaynaklanan bu huzursuzlukları bilmemezlikten yahut görmemezlikten gelerek bilhassa sağ-

lık tesislerindeki yığılmaları ve tıkanıklıkları açmak için bu defa yeni projeler üretip ve ilk etapta:

İSTANBUL Okmeydanı SSK Eğitim Hastanesi,

İSTANBUL Göztepe SSK Eğitim Hastanesi

İSTANBUL İstanbul Eğitim Hastanesi,

İSTANBUL Kartal Eğitim Hastanesi,

ANKARA Dışkapı SSK Hastanesi,

ANKARA Etlik SSK Hastanesi,

ANKARA Ulucanlar SSK Hastanesi,

BURSA SSK Hastanesi,

TRABZON SSK Hastanesi,

BOZÜYÜK SSK Hastanesi,

HATAY SSK Hastanesi,

DÜZCE SSK Hastanesi,

KÜTAHYA SSK Hastanesi,

ANTALYA SSK Hastanesi,

SİNOP SSK Hastanesi,

olmak üzere büyük kapasiteli tesislerin, "Özerk SSK Hastane İşletmesi Müdürlüklerine" dönüştürülmesi ve sigortalıların ayakta tedavi hizmetlerinin özel kesime verilmesi olayını gündeme getirmişlerdir.

Bu fikirleri işlerken maksatlarının işçi kesimine daha kaliteli ve çabuk hizmet sunmak ve sendikaları da yönetime katmak olduğunu devamlı deklare etmektedirler.

Şimdi bu iki yaklaşımı ve muhtemel sonuçlarını gerçekçi bir anlayışla irdeleyelim. Ve aşağıda sıralanan sorulara cevap isteyelim:

-1-

Başın özerk olması bütün vücutta da özerk edeceği mutlak bir durum olup, bu açıdan SSK'nın asıl Yönetim Kurulunun özerk bir yapıya kavuşturulması ilgililer ve yetkililer tarafından hiç düşünülmediği hatta konuşma mevzu bile edilmediği halde kendine bağlı alt birimlerin özerkleştirilmesinin istenilmesi ve bu konunun hareketle savunulmasında isabet var mıdır. Benzetmek gerekirse kafası resmi el, ayak, göz, kulak gibi organları özel veya özerk bir kuruluş nerde görülmüştür. Kimin kime hükmedeceği ve yine kimin kime itaat edeceği belli olmayan bir ortamda işlerin

sağlıklı ve verimli bir şekilde yürütülmesi beklenebilir mi?

-2-

SSK'ya ne prim ödeyerek ve ne de başka bir şekilde hiç bir katkıda bulunmayan yürütülen hizmetlerin menfi veya müsbet hiç bir sonucundan etkilenmeyen bu durumlardan müteessir dahi olmayan kişiler ile SSK'nın emrinde olan kendi personelinin SSK'nın bir biriminde Yönetim Kurulu üyesi olmadan hangi kanuna ve hangi hukuka uygun düşebilir ve bilhassa SSK üst ve amir makamı olarak emir verdiği ve hükmettiği bir alt birimine temsilci göndermesinin anlamı varmıdır?

-3-

"Özerk SSK Hastane İşletmesi Müdürlüklerine" dönüştürülecek sağlık tesislerinde ihdası düşünülen Yönetim Kurullarına bir kişilik işçi temsilcisinin dahil edilmiş olması belki sendikalar ve işçi kesimi tarafından olumlu bulunsa bile yedi kişilik bir ekipte bir işçi temsilcisinin ne fonksiyonu olabilir, halı hazır SSK'nın asıl Yönetim Kurulunda bir kişilik işçi temsilcisinin yönetimde ve alınan kararlarda ne kadar etkinliği oluyorki hastane yönetiminde de bir işçi temsilcisinin etkinliği olabilsin. Kaldı ki SSK'nın sağlık tesisleri işçilerin malı olup, tamamen bunlara hizmet verdiği halde bir kişilik işçi temsilcisi bulunan bir Yönetim Kurulunun özerklik neresindedir.

-4-

Politikadan arındırılmış ve Demokratik bir yapıya kavuşturulmuş SSK sağlık tesislerinde profesyonel uzman bir otorite; Koordineyi, disiplini ve iş verimini temin etmeye kafi ve yeterli iken, bunu 7 kişilik bir ekibe bırakmak sevk ve idareyi daha da zorlaştırmaz mı? Kaldı ki, bu yedi kişilik ekip arasında çıkacak ihtilaflar hastane yönetiminde verim yerine verimsizliğe sebep olmayacak mıdır?

-5-

Büyük sağlık tesislerinde verimsizlikleri ve yığılmalara önlemek maksadıyla bir taraftan özerk yapılı yeni modeller düşünülerek personel sayısının çoğaltılması hedeflenirken, diğer taraftan poliklinik hizmetlerinin özel sektöre yani taşeronlara devredilip sağlıkta hizmet zeminlerinin daraltılması istekleri birbirleri ile çelişen durumlar değildir?

-6-

SSK emekli aylıklarını ödeyemez bir durumda finansman açıkları ile karşı karşıya gelmişken sağlık hizmetlerini de dışarıya transfer etmesi durumunda sağlıkta da maliyetler katlanarak artırmayacaktır? Zira kâr amaçlı çalışan özel sektör kendisine kanalize edilen muazzam ekonomik bir potansiyeli son kuruşuna kadar almadan ve değerlendirmeden bırakır mı?

Bütün bu gerçeklerin yanı sıra TÜRK-İŞ ve sendikalar kuralsız özelleştirmeye ve taşeronlaştırmaya karşı olduklarını her platformda dile getirdikleri halde işçilerin kendi birikimleri olan SSK da bu tür anlayışlarla ortaya çıkması sendikal zeminleri de rahatsız edeceği muhakkaktır.

Kaldı ki 1997 yılında Hazine'den sosyal güvenlik kurumlarına aktarılan 740 Trilyonluk devlet desteğinin toplanan primlere oranla % 52.6'sı SSK'ya % 75.5'i Emekli Sandığına ve % 114.6'sı Bağ-Kur'a yansımış olup bu kurumlar içinde yine en iyisi SSK olduğu halde daima bu kurumun gündemde tutulması mal varlığı, geleceği ve mevzuatı üzerine devamlı senaryolar hazırlanması da çok düşündürücüdür.

Şu kadar ki bütün bu yaklaşımların altında bir gerçek yatıyor, o da SSK'nın mal varlığına göz dikilmiş olması ve yönetimin taşıyamadığı hizmet birimlerini elden çıkarma arzusudur. Hatta öyleki bazı sağlık tesislerinde 7 kişilik bir ekip oluşturup en fazla işçiyi ve işvereni temsil eden Konfederasyonlara da haydi sizde bu taşın altına elinizi sokun denilerek güya işçi ve işveren camiasına hastane idaresinde yer açma gayretleri esasında felçli olan ve idare tarafından taşınamayan birimleri taşımak üzere ortak aramadır.

Sendikalar ve bilhassa TÜRK-İŞ tabii ki SSK sahip çıkacaktır. Ancak bu sahiplenme SSK'nın mevcut yapısı içerisinde ve TÜRK-İŞ'in doğru tesbitleri yönünde olacaktır. Bunların neler olduğunun hatırlanması bakımından Ocak 1998 tarihli TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Raporunda yayınlanan SSK'nın yeniden yapılanması ile ilgili bölümüne tekrar bakalım:

SSK'NIN YENİDEN YAPILANMASI

Bilindiği üzere Sosyal Sigortalar Kurumu mevzuatı halen;

A) YÖNETİM

B) İCRA

C) DENETİM

Kısımları üzerine bina edilmiş olup, bunlardan;

- Yönetim, 4792 sayılı Kanunun 10'ncu maddesi uyarınca Kurumun en yüksek karar yetki ve sorumluluğunu taşıyan "YÖNETİM KURULU" tarafından,
- İcra, 4792 sayılı Kanunun 5'nci maddesi uyarınca Kurumun bütün işlerini ilgili kanunlar hükümlerine göre yürütülen Genel Müdürlük Kuruluşu yani "GENEL MÜDÜR ve YARDIMCILARI" tarafından,
- Denetim, 4792 sayılı Kanunun 1'nci maddesi uyarınca "BAŞBAKANLIK YÜKSEK DENETLEME KURULU" tarafından,

Yerine getirilmektedir.

Bunlardan Yüksek Denetleme Kurulunun denetimi Devletin denetimi yani bir nevi dış denetim olup, Genel Kurul bünyesinde iç denetim bulunmadığı gibi SSK'nın

ilk kuruluş yıllarında aynı aynı olan yönetim ile icrada halen birbirine karışmıştır.

Nitekim bu durum aşağıdaki tabloda kesin ve net olarak gözükmektedir.

İşte SSK'nın çöküntüsü ve felaketide buradadır. Zira 4792 sayılı Kanunun 1'nci maddesinde SSK'nın özerk bir kuruluş olduğu ifade edilmiş olduğu halde yönetimin bu yapısından dolayı özerklik hiçbir zaman yaşanmadığı gibi yönetim ile icranın birbirine karışmış olması da Yönetim Kurulunun etkinliğini ve fonksiyonunu ortadan kaldırmıştır. Hatta öyleki yönetim icrayı yönlendireceği yerde icra yönetimi yönlendirmeye başlamış ve kurumunda felaketini hazırlamıştır.

TÜRK-İŞ kendisine tabi sendikaların görüşlerini de almak suretiyle SSK'nın sorunlarının özerk ve demokratik olmayan yapısından ve Genel Kurullarında denetim olgusunun bulunmayışından kaynaklandığını tesbit ederek bu husustaki görüşlerini 9 Ocak 1998 de şu şekilde ortaya koymuş ve bu görüşlerini ilgili yerlere de bildirmiştir.

SSK Yönetim Kurulu'nun 4792 sayılı Kanundaki ilk durumu ile en son durumu aşağıdaki gibidir:

İLK ŞEKLİ

Başkan	-
Tabi Üye Genel Müdür	1
Çalışma Bakanlığı Temsilcisi	3
Maliye Bakanlığı Temsilcisi	1
İşçi Temsilcisi	1
İşveren Temsilcisi	1
Toplam	7

HALEN YÜRÜRLÜKTE OLAN SON ŞEKLİ

Başkan Genel Müdür	1
Çalışma ve Sosyal Güvenlik B. Temsilcisi Genel Müdür Muavini	1
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi	1
Hazine Temsilcisi	1
İşçi Temsilcisi	1
İşveren Temsilcisi	1
Kurum Emeklileri Temsilcisi	1
Toplam	7

Genel Müdür müşterek kararlar, Bakanlık temsilcileri ilgili Bakanlığın teklifi ile Bakanlar Kurulunca atanırlar. İşçi ve işveren temsilcileri de Genel Kurul'da kendi temsilcileri tarafından seçilirler. Yönetim Kurulu başkanını üyeler kendi aralarından seçerler. Ancak Genel Müdür başkan olamaz.

Genel Müdür müşterek kararlar Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının temsilcileri bu Bakanlığın teklifi üzerine ortak kararlar, Hazine temsilcisi Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığının bağlı olduğu Devlet bakanının önerisi üzerine ortak kararlar atanırlar. İşçi ve İşverenler ile Kurum emeklileri temsilcileri Genel Kurulda kendi temsilcileri tarafından seçilirler.

TÜRK-İŞ'İN SSK'NIN YENİDEN YAPILANDIRILMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞÜ (9 Ocak 1998)

SSK'nın yeniden yapılandırılmasında temel ilke, SSK'nın özerk ve demokratik bir yapıya kavuşturulması olmalıdır.

SSK Yönetim Kurulu aşağıdaki biçimde oluşturulmalıdır:

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Temsilcisi	1
Maliye Bakanlığı Temsilcisi	1
İşçi Temsilcisi	2
İşveren Temsilcisi	2
Kurum Emeklileri Temsilcisi	1
Genel Müdür	1

Yönetim Kurulu Başkanı, Yönetim Kurulu Üyeleri tarafından kendi aralarından seçilmelidir. Genel Müdür, 1978 yılına kadarki uygulamada olduğu gibi, Yönetim Kurulu Başkanı olamamalıdır. Genel Müdür Yardımcıları Yönetim Kurulu Üyesi olamamalıdır.

Genel Müdür, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'nın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından atanmalıdır.

Genel Kurul, 4792 sayılı Yasada belirtilen biçimde oluşmalıdır.

Genel Kurulda, kurum işlerini ve hesaplarını genel kurul adına denetlemek üzere, 1 işçi, 1 işveren, 1 Bakanlık ve 1 emekli temsilcisinden oluşan bir Denetim Kurulu seçilmelidir. Denetim Kurulu, Yönetim Kurulu'na her üç ayda bir rapor vermelidir. Denetim Kurulu, nihai raporunu dönem sonucunda Genel Kurula vermeli ve bu rapor Genel Kurulda değerlendirilmelidir.

Kurum aşırı merkeziyetçilikten kurtarılmalı, Genel Müdürlük merkez birimlerinin yetkilerinin bir bölümü, taşrada oluşturulan ve ivedilikle faaliyete geçirilmesi gereken bölge müdürlüklerine devredilmelidir.

SSK bünyesinde Kurumun yönetiminden sorumlu kadrolarda çalışanlar memur statüsünde istihdam edilmeli, diğer tüm çalışanların, iş güvencelerini aynı biçimde devam ettirecek şekilde 1475 sayılı İş Yasası kapsamına alınmaları sağlanmalıdır. Memur statüsünde istihdam edilen perso-

nelin 87 ve 98 sayılı ILO Sözleşmeleri uyarınca örgütlenme, toplu pazarlık ve grev hakları tanınmalıdır. Kurumda çalışanların tümü sosyal güvenlik açısından SSK'ya bağlanmalıdır.

Geçici görevlendirmeler 6 aylık bir süreyi aşmamalı ve uzatılmamalı, hekimler kendi alanları dışında istihdam edilmemelidir ve hastane yönetimlerinde profesyonel kadroların kullanılması sağlanmalıdır.

4792 sayılı Yasada yapılacak değişiklikler, 1996 yılında yapılan toplantılarda kararlaştırılmış olduğu şekilde, sosyal tarafların katılımıyla kapsamlı bir biçimde değerlendirilmelidir.

SONUÇ

Memurlar, işçiler ve bağımsız çalışanlar olmak üzere üç ayrı zemin üzerine bina edilen TÜRK Sosyal Güvenlik Sistemi içinde hem emekli aylıkları yönünden ve hem de sosyal sigorta yardımlarından yararlanmada işçi kesimi olarak en mağdur durumda olduğunuz bilinmektedir. Ayrıca sizlere hizmet vermek için var olan SSK teşkilatında haklarınızı almak için bir hayli sıkıntı ve zorluklarla karşılaştığınızı da bilmekteyiz. Bütün bu menfiliklerin bir sebepten kaynaklandığı muhakkaktır. Bugüne kadar Panel, Konferans, Eğitim ve sair ortamlarda sizlerin mağduriyetine sebep olan hususları değişik yönlerden ortaya koyduk, bu konularda hassasiyetimiz ve çalışmalarımız devam etmektedir. Öyleki SSK sağlık birimlerinde layık olduğunuz ihtimam ve özenle karşılanacağı, idari birimlerinde sigortalılık durumlarınızın ve kazanmış olduğunuz haklarınızın sizler istemeden adreslerinize bildirileceği ve emekli aylıklarınızın geçim standartlarına uygun hale getirileceği günler uzak değildir. Ancak ne varki hali hazırda sıkıntı ve mağduriyetlere nelerin sebep olduğunu bilerek bunların üzerine gitmeniz ve yarım asırlık kendi müessesenize sahip çıkıp başkalarına bırakmamanız gerekir. Zira bilmelisiniz ki SSK elinizden çıktığı zaman aynı tesislerde bu defa paranızla muayene ve tedavi olmak mecburiyetinde kalacak ve bu günleri dahi arar olacaksınız. Ve yine şunu da bilmelisiniz ki sosyal güvenlik sistemlerine farklı zeminlerde geliştirilen modeller asla sizlere fayda sağlamayacak beklentilere de cevap veremeyecektir.

Doğu ve Güneydoğu Asya'da Ekonomik Kriz ve Kadın İşçiler

Neşe Yıldırım BİLGİN

TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Birliği Üyesi

"Zenginler, etkili olanlar ve politikacılar yumuşak yastıklarında uyurlarken, bizler, işçiler soğuk taş zeminlere mahkum kılınıyoruz."

(İşini kaybeden Tayland'lı bir işçi)

Doğu ve Güneydoğu Asya'da yaşanan ekonomik kriz günlerdir gazetelerin, diğer yayın araçlarının ve dolayısıyla bizlerin gündemini oluşturuyor. 22-26 Temmuz tarihlerinde ICFTU-APRO tarafından Doğu ve Güneydoğu Asya'da yaşanan ekonomik ve finansal krizlerin kadın işçilere ve genç işçilere etkileri konulu bir grup çalışması düzenlendi. Çalışmanın ilk üç gününde Dünya Bankası (WB), Uluslararası Para Fonu (IMF), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO), Tayland Hükümetinden yetkililer ve işini kaybeden işçiler çeşitli bilgiler sundular.

Grup çalışmasına 15 ülkeden 80 kadın ve genç sendikacı ve uzman katıldı ve aşağıda sunulan kararlara varıldı:

- Küresel sendikal hareket, bölgesel ve ulusal ekonomileri etkileyen kararların alındığı küresel serbest pazar içinde yerini almalıdır. Küresel sendikal hareket, yaşanan bu krizden en çok etkilenen gruplar olan kadın ve genç işçiler için seçenekli çözümler üretmeye çalışmalıdırlar.
- Küresel baskı gücü, en az ulusal ve bölgesel eylemler kadar önemlidir.
- Sendikalar Uluslararası Para Fonu tarafından tanımlanan ve bir ço-

züm olarak sunulan şiddetli sosyal güçlüğü kabul etmemelidirler.

Kriz sonrası işini kaybeden Tayland'lı işçiler kendi durumlarını şöyle ifade etmektedirler:

"Kocam işini Temmuz 1997'de kaybetti. Şimdi ben de işsizim, çalıştığım şirket kapandı ve 5000 işçiyi işten çıkardı. Hiçbir tazminat ödenmedi. Üç çocuğumuz var ve hiçbir birikimimiz yok. Şimdi 45 yaşındayım ve yeni bir iş bulmak için çok geç bir yaştayım. Ne yapabileceğimizi bilmiyorum." (Sombat)

"Çalıştığım şirketten çıkarıldım. Yeni bir iş bulamıyorum çünkü sendikal faaliyetlerimden dolayı kara listeye alındım. Hiçbir tazminat almadım. Uzun süredir işsizim, yaşlı aileme de yük olmak istemiyorum. Artık tek başıma da dayanacak gücüm kalmadı." (Suthasinee Kaewlek-lai)

Krizin faturası her zaman olduğu gibi yine çalışanlara kesiliyor. Kadın ve genç işçiler nedenleri büyük çaplı araştırmalara konu olabilecek işgücü piyasasındaki düşük pazarlık güçlerinden dolayı krizin acılarını en çok yaşayanlar oluyorlar. Asya'da başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan kriz küresel ekonominin ilk

krizi olması açısından önem taşıyor. Bu konu ekonomik bağlamda ele alınması gereken bir konu olarak dururken, sendikal örgütlerin krizin mağdurları için küresel ekonomik yapı içinde yeni politikalar üretmeleri zorunluluğu da bir sorumluluk olarak önemini koruyor.

Grup çalışmasında kabul edilen sonuç bildirgesinin tümünün Türkçeye çevrilerek yayınlanmasının yararlı olacağı düşünüldükçe metin aşağıda sunulmuştur:

"1- Kadın ve Genç İşçilerin Durumu

Krizden önce kadınlar, düşük ücretle, daha az iş güvencesine sahip işlerde çalışmakta, çocuk bakımı, yaşlı bakımı ve ev işlerinde büyük sorumluluklar taşımaktaydılar. Krizle birlikte kadınların bu eşitsiz konumu daha da kötüleşmiştir.

Pekçok kadın kırsal ya da kentsel tüm sektörlerde işten çıkarılmalar yaşamakta, birçok kadının çalışma saatleri kendi tercihinin dışında değiştirilmektedir; yine birçok kadının ücreti indirilmekte, çalışma koşulları kötüleşmektedir.

Kadınların kazançları hâlâ ek bir kazanç olarak görülmektedir. Gerçekte kadınların gelirleri aileleri için gereklidir ve genellikle ailenin tek gelir kaynağıdır.

Genç işçiler artan işsizliğin ve iş güvencesizliğinin doğal kurbanları olmaktadır. İşverenlerin ve değişen koşulların ortak hedefi genç işçiler olmaktadır. Tüm bölgede, işverenlerin son giren ilk çıkar politikası sonucu genç işçiler ilk işten atılanlar olmaktadır.

İşgücü piyasasına giren milyonlarca kişi için iş bulmada büyük güçlükler yaşanmaktadır. Büyük işsiz kitleler sömürü koşulları altında çalışmaya razı olabilecek durumdadırlar.

Kadın ve genç işçiler politik tartışmalara kendi durumlarını yansıtmakta güçlükler yaşamaktadırlar. Büyük çoğunluğu zaten politik kararların kurbanlarıdır.

İş güvencesizliği artmaktadır. Kadınlar sözleşmeli, taşeron, kısmi-zamanlı,

parça başı çalışan, düşük gelirli ve kendi hesabına çalışan işgücünün önemli bir kısmını oluşturmaktadırlar. Bu durum kadınların kazançlarındaki düşüklüğün ve çalışma koşullarındaki kötülüğün başlıca nedenidir. Kayıt dışı sektörün büyümesi ve enformal istihdam kadın işçilerin örgütlenmesini daha da güçleştirmektedir.

Çalışma düzenlerindeki esneklik işçilerin değil, işverenlerin yararına uygun olarak geliştirilmektedir. Düzensiz çalışma saatleri, çalışma saatlerinin değişmesi ve ücretlerin düşürülmesi kadın ve genç işçi sayısının artmasına neden olmuştur.

İşsizlik ve çalışma saatlerinde ve ücretlerdeki olumsuzluk enformal çalışmayı artırmaktadır. Enformal çalışma niteliksiz işgücü düşük ücret ve düzensiz iş akışı şeklinde ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak çocuk işçiliği ve istismarı artmaktadır.

Asgari ücret taleplerinin ortadan kaldırılması ve asgari ücret düzeyinin düşürülmesi kadın ve genç işçilerin en ciddi sorunudur.

Yukarıda tanımlanan istihdam şekilleri, kadınların sendikalardaki temsil ve yönetim düzeylerinin düşüklüğü, kadın ve genç işçilerin karar alma organlarında yetersiz olmaları ve toplu pazarlık güçlerinin zayıflığı anlamına gelir.

2- Sosyal Yatırımlar ve Güvenlik Ağı

Ekonomik büyüme dönemlerinde yeterli sosyal yatırım yapılamadı. Şimdi de sosyal yatırımlar krize bağlı olarak ortaya çıkan kadınların, genç işçilerin ve ailelerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak durumdadır.

Sosyal yatırımlar, kadınları, genç işçileri ve aileleri zor durumda bırakan krizin etkilerinin aşılmasında büyük bir önem taşımaktadır. Bir sosyal yatırım şu noktaları temel almaktadır;

* kamu sektörünün ve alt yapının güçlendirilmesi,

- * özel sektörün denetlenmesi,
- * işçilerin hak ve çıkarlarının korunması,
- * bugünkü ve gelecek kuşaklar için daha kaliteli bir yaşam standardı oluşturulması amacıyla sosyal boyutu olan sürdürülebilir bir kalkınma.

Sosyal yatırımların anlamı krizin sona erdirilmesi için ve kriz süresince tüm ülkelere ülkelerinin koşullarına uygun destekler ve çözüm yolları sağlamaktır. IMF'nin yaptığı gibi her ülkeye aynı standart konulmamalıdır.

Bugün yaşanan krizin yarattığı acil ihtiyaçların giderilmesi ile geleceğe yapılacak yatırımlar arasında bir denge oluşturulmalıdır; örneğin Dünya Bankası yatırım kredileri bu amaçla kullanılabilir.

Kadın ve genç işçilerin durumu, yetersiz, bazen de hiç olmayan sosyal güvenlik hizmetleri nedeniyle daha da kötüye gitmektedir. Acil olarak aşağıdakileri içeren bir güvenlik şemsiyesi oluşturulmalıdır;

- * ödemelerin artırılması,
- * işsizlik ödemeleri,
- * sağlık ve eğitim ihtiyaçları,
- * çocuk yardımı,
- * sağlık ve güvenlik korumalarının artırılması,
- * yaşlıların korunması,
- * analığın korunması,
- * vergilendirilmeyen gelir ve vergi muafiyetleri,
- * eğitim.

Tüm alınacak tedbirler cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılması bağlamında düşünülmelidir. Kadınlara ve erkeklerle işsizlik yardımlarının yapılmasında, eğitimde, çocuk yardımlarının vergilendirilmesinde eşit olanaklar tanınmalıdır.

Krizler, kadın işçiler için daha güç koşullar yaratmaktadır. Sendikaların, IMF Tokyo temsilcisi Christopher Morris'in kaçınılmaz olarak tanımladığı "şiddetli sosyal güçlükleri" kabul etmemeleri gerekmektedir.

3- ICFTU ve ICFTU-APRO'nun Rolü

Sendikalar, işçilerin savunucusudur. Kriz süresince işçiler için adil muamele taleplerinde, krizin sona erdirilmesi için çözüm yolları ve stratejiler üretilmesinde önemli bir role sahiptirler.

ICFTU Eylemleri için Tavsiyeler:

1. Asya Para Fonu'nun oluşturulması ve tüm ülkelerin bu fonu desteklemesinin sağlanması, özellikle de Asya-Pasifik ülkelerinin.
2. IMF'den talepler:
 - * Sosyal güvenlik için faizsiz ve karşılıksız fon sağlanması.
 - * IMF fonlarının gelişimini izleyecek bir teftiş mekanizmasının oluşturulması.
 - * İşçileri etkileyecek tüm konularda ICFTU'ya danışmanlık rolünün verilmesi.
 - * Kadın ve genç işçilerin hakkında gerçek verilerin oluşturulması. Örneğin ücret düzeyleri, krizin etkileri ve müdahaleler, eğitim, işten çıkarılmaları, işçilerin durumu (ör. cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, kazanç düzeyi).
 - * Karar alma organlarında kadın ve genç işçilerin temsili.
 - * İşten çıkarma eğer gerekli ise son çare olarak kullanılmalı, işçi için yeterli tazminat garanti edilmelidir.
 - * Krizin analizini içeren düzenli güncel raporların sağlanması, kadın ve genç işçilerin durumları konusuna dikkatin çekilmesi.
 - * İşverenler, hükümetler, finansal kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri üye-

rinde etkili olmak üzere uluslararası, bölgesel ve ulusal sendikal eylemlerin koordinasyonunun ön plana çıkarılması.

ICFTU'nun Dünya Bankası, IMF ve Asya Kalkınma Bankası ile çalışması kabul edilmeli ve desteklenmelidir.

4- Ulusal Merkezler (Konfederasyonlar) ve Sendikalar

Sendikalar geleneksel sosyal taraflarla ilişkilerini genişletmelidirler. İşverenler ve hükümet üçlü yapıdaki örgütlülüklerin en önemli tarafları olmaya devam etmektedirler. Ancak sendikalar, finansal kuruluşlarla ilişkilerini geliştirmek zorundadırlar ve aynı zamanda hükümet-dışı örgütler, demokratik kitle örgütleri ile ittifaklar oluşturmalarıdır.

Konfederasyonlar, kadınların ve genç işçilerin rolünü tüm tartışmalarda önemsemelidirler. Kadın ve genç işçiler krizden en çok etkilenen kesimler olarak tartışmalarda yer almalı, sendikal stratejilerin ve sorumlulukların belirlenmelerinde önemli roller üstlenmelidirler.

Sendikalar, sosyal güvenlik önlemlerinin kurumlaştırılmasında en önemli yerde durmalıdırlar. Sendikalar, gerek ulusal hükümetler gerek uluslararası kuruluşlarla görüşmelerde krizden etkilenen insanlar için alınacak tedbirlerde liderlik rolü üstlenmelidirler. Sendikalar, politik ve manevi güce sahip olurlarsa görüşmelerde daha güçlü durumda olacaklardır. Bu durumda konfederasyonlar ve merkezi kuruluşlar daha fazla işçiyi örgütlemeye ve üyelik ilişkilerini geliştirmeye çalışmalıdırlar.

Sendikalar gerek personel kaynakları gerekse ödenekler açısından ekonomik kriz hakkında geniş yankılar uyandırmak üzere geniş kaynaklar tahsis etmelidirler. Ulusal merkezler, araştırma ve zamanlama açısından gerekli desteği sağlamalıdırlar. Bütün bunlar sorunların dile getirilmesine yardımcı olacaktır.

5- Araştırma ve İletişim İhtiyacı

Doğru bilgilerin sağlanması gereklidir. Doğru araştırma ve analizlerin yapılabilmesi için ICFTU, IMF, Asya Kalkınma Bankası, ILO, Dünya Bankası ve hükümetlerle birlikte çalışmalıdır. Buna ilaveten ICFTU uygun bilgileri toplamalı ve dağıtmalıdır.

6- Uluslararası Örgütler ve Uluslararası Sözleşmeler

Hükümet tavrına dikkat çekilmesinin sağlanmasında ILO ve Birleşmiş Milletler Sözleşmeleri kampanyaların ve politik stratejilerin bir parçası olabilir.

ILO'nun 87, 98, 111 no.lu sözleşmeleri kadın ve genç işçilerle ilgili esas sözleşmelerdir, kadın ve genç işçilerle ilgili sözleşmeler ön plana çıkarılabilir. Örneğin Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi (CEDAW) ve Çocuk Hakları Sözleşmesi.

Ulusal çalışma yasaları sözleşmelerle uyumlu olmak zorundadır ve işçi hakları korunmalıdır. Hükümetler, IMF, Asya Kalkınma Bankası ve Dünya Bankası'ndan sendikaları tanımaları, sendikal hakları kabul etmeleri ve sendikacılara karşı ayrımcılık uygulamamaları, sendikal örgütleri teşvik etmeleri istenmelidir.

7- İşten Çıkarılanların Örgütlenmesi

Bu grup çalışmasında aşağıda sunulan tavsiye kararları alınmıştır:

1. Krizin yaşandığı ülkelerde, işten çıkarılan kadın ve genç işçiler ile diğer işsizler baskı gücü oluşturacak şekilde örgütlenmelidirler.
2. Sendikalar işten çıkarılan işçilerin oluşturdukları bu örgütlere destek vermelidirler.
3. Bu gruplar Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası sosyal yatırım fonlarından sosyal kalkınma için fonlar sağlamalıdırlar."

86. ILO KONFERANSI ÜZERİNE

HÜLYA UZUNER

Dış İlişkiler Uzmanı

21. yüzyılın eşiğinde dünyamızda özellikle 1980 sonrasında hızla artan bir küreselleşme süreci yaşanmaktadır. Küreselleşmiş dünyada, çalışma yaşamına ilişkin standartların uygulanmasında ihlaller yaşanmakta, temel işçi hak ve özgürlükleri vahşi kapitalizm döneminde görülenden daha fazla kısıtlanmakta, yeni çalışma biçimleri ortaya çıkmakta, yaşanan ekonomik krizlerin faturaları çalışanlara çıkarılmaktadır. Küreselleşme süreci tamamıyla çalışanlar aleyhine gelişmelerle ilerlemektedir. Bu dönemde ILO (Uluslararası Çalışma Örgütü) gibi uluslararası alanda çalışma standartları belirlemeye ve uygulamaları bir ölçüde de olsa denetlemeye çalışan bir kuruluşun faaliyetlerinin önemi daha da belirginleşmektedir.

1998 ILO GÜNDEMİ

İşçi hak ve özgürlüklerinin uluslararası düzeyde koruma ve geliştirme çalışmalarının odak noktası olarak kabul edilen ILO'nun 86. dönem toplantısı, yukarıda kısaca tanımlanmaya çalışılan ortamda 2-18 Haziran 1998 tarihleri arasında Cenevre'de gerçekleştirilmiştir. Konferans gündeminde yer alan ve tartışılan konular şunlar olmuştur;

* Sözleşme ve Tavsiye Kararlarının Uygulanması

* Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde İstihdam Yaratılmasının Teşviki İçin Genel Koşullar

* Sözleşmeli (Taşeron) İşgücü

* Çocuk İşçiliği

* Temel Haklara İlişkin ILO İlkeleri Deklarasyonu ve Denetim Mekanizması

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ve İstihdam

1998 yılı Çalışma Konferansı'nda geniş bir şekilde tartışılan ve bir tavsiye kararı ile sonuçlanan KOBİ'lerde istihdam yaratılmasını teşvik konusu, ilk olarak 85. Konferansta görüşülmüştür. Temellerini, 1986 tarihli 72. ILO Konferansı ile 1996'daki 83. ILO Konferansında kabul edilmiş olan istihdam ve gelişmeye ilişkin kararlardan olan Tavsiye Kararı, KOBİ'lerde iş yaratımı için genel koşulları belirlemektedir. Buna göre karar, ulusal, sosyal ve ekonomik koşullar gözönünde bulundurularak KOBİ tanımının üye devletlerce belirleneceğini ve adil vergi politikası ile uluslararası standartlara uygun çocuk istihdamı politikalarının uygulanmasını içermektedir.

Taşeronluk

Dünyada ve Türkiye'de giderek yaygın bir uygulama alanı bulan taşeron işçiliği, ilk olarak 85. Konferansta görüşülmüş, bir sözleşme ve tavsiye kararının alınması benimsenmişti. Böylesine önemli bir konuda, bu yıl ki Konferansta uzlaşma sağlanamaması nedeniyle "gelecek 4 yıl içinde tekrar gündeme alınması" şeklinde beklentilere cevap vermeyen bir karar çıkmıştır.

Çocuk İşçiliği

Dünyada kabul edilemeyecek bir şekilde süregiden çocuk istihdamı, ILO'nun geçen yıllardaki forumlarında görüşülmüştür. Bu yılki toplantıda, konuyla ilgili bir sözleşme ve tavsiye kararının oluşturulması benimsenmiş ve 1999 Konferansı'nda ikinci kez ele alınması kararlaştırılmıştır. Bilindiği üzere ILO'nun 138 sayılı Sözleşme-

sinde çocuk işgücü için yaş sınırı 15 olarak belirlenmiştir. 86. Konferansta hazırlanan sözleşme ve tavsiye kararı metinlerinde, 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi, 1995 Kopenhag Bildirisi ve Pekin Deklarasyonu metinleri temel alınarak yaş sınırı 18'e çıkartılmıştır.

Temel Çalışma Standartları

1998 ILO Çalışma Konferansı'nın en önemli sonuçlarından biri, 1995'ten bu yana sürdürülen ve sürdürülecek olan çalışmaların ürünü durumundaki Temel Çalışma İlke ve Hakları Bildirgesi'nin kabulüdür. Temel Hakları Bildirgesi, ilgili sözleşmeleri onaylamış olsun ya da olmasınlar, tüm ILO üyesi devletlerin belirtilen temel çalışma ilkelerine saygı göstermesini, bu ilkeleri geliştirmek ve gerçekleştirmekle yükümlü bulunduklarını önemle belirtmektedir. Bu bağlamda temel ilkeler sırasıyla şunlardır:

- * Örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık hakkının etkili biçimde tanınması,
- * Zorla ya da zorunlu çalıştırmanın bütün biçimlerinin ortadan kaldırılması,
- * Çocuk işçiliğinin etkili biçimde sona erdirilmesi,
- * İstihdamda ve meslekte ayrımcılığın ortadan kaldırılması.

Bildirgenin giriş cümleleri, temel çalışma standartlarının önemini ifade etmesi bakımından anlamlıdır:

"ILO'nun, evrensel ve kalıcı barışı sağlamak üzere sosyal adaletin gerekli olduğu görüşünden hareketle oluşturulduğundan; ekonomik büyümenin, eşitliği, toplumsal ilerlemeyi ve yoksulluğa son verilmesini sağlamak için; ekonomik ve sosyal gelişme için küresel strateji koşullarında geniş tabanlı sürdürülebilir kalkınmanın yaratılabilmesi için; ekonomik ve sosyal politikaların karşılıklı olarak birbirini güçlendirmesini sağlamak amacıyla, kendisinin bütün uzmanlık alanlarında ve özellikle de istihdam, mesleki eğitim ve çalışma koşulları alanlarında, standart koyma, teknik işbirliği ve araştırma kaynaklarını her zamankinden daha fazla kullanılması gerektiği için; özel sosyal ihtiyaçları olan kişilerin,

özellikle de işsizlerin ve göçmen işçilerin sorunlarını çözmeye yönelik uluslararası, bölgesel ve ulusal çabaları harekete geçirip teşvik etmesi için gerekli politikalar geliştirmesi gerektiği için; uluslararası çalışmaya standartlarını koymak ve bunlarla ilgilenmekle görevli uzmanlık kuruluşu ve grücünü anayasasından aldığı için işyerinde temel hakları geliştirme çalışmalarında destek ve kabul gördüğü için..."

Konferansta ülkemiz adına işçi kesimini temsilen TÜRK-İŞ Genel Başkanı tarafından yapılan ve işçi hak ve özgürlükleri ile sendikal hak ve özgürlükler alanında yaşanan sorun ve çıkmazların dile getirildiği konuşmada konuyla ilgili olarak şöyle denilmektedir:

"...Küreselleşmiş ekonomide, çalışma yaşamına ilişkin temel standartların küresel düzeyde uygulanması son derece önemlidir. İnaniyoruz ki, ILO ve Dünya Ticaret Örgütü arasında, çalışma yaşamına ilişkin standartlarla ticaret arasındaki ilişkiyi düzenleyecek gerçek bir işbirliği, dünyada sosyal adalet, istikrar ve barış davasına katkıda bulunacaktır..."

Gençlerin İstihdamı

Konferansta kabul edilen bir diğer karar, gençlerin istihdamı ile ilgilidir. Kararda, dünyada ve ülkemizde yaşanan genç odaklı işsizlik sorununa koşut olarak gençlerin istihdam olanaklarının artırılması ve gerekli korumanın sağlanması için üye devletlere çağrıda bulunmaktadır.

SONUÇ YERİNE

86. Uluslararası Çalışma Konferansı'nda tartışılan başlıca konuları kısaca özetlemeye çalıştık. Dünyada küreselleşme adı altında yaşanan gelişmeler çalışanları her geçen gün daha zor koşullar altında yaşamaya iterken işverenler, sermaye sahipleri için atılım alanları zenginleşmekte, kendileri için daha kârlı alanları seçme şansları artmakta, hareket alanları genişlemektedir. Çalışanların kendilerini ifade etme şansına sahip oldukları ILO gibi uluslararası örgütlerde çıkarlarını daha güçlü seslerle anlatılması bu dönemde her dönemdekinden daha fazla anlam taşıyor.

Devletlerin hayatında çeyrek yüzyılların, yarım yüzyılların hatta YÜZYILLARIN büyük önemi vardır. Tarihe kök salmış ünlü ve büyük bir imparatorluğun çökmesinden sonra Milli Kurtuluş mücadelesi başlatarak bu mücadeleyi cihana karşı kazanan ve Ulu Önder Atatürk'ün önderliğinde yeni Türk Devletini kuran yüce Milletimizin yeni devlet sistemiyle nasıl başışık yaşadığı, nasıl başandan başarıya koştuğu bilinen bir gerçektir. Cumhuriyet rejimi tam yetmişbeş yıldır işbaşında ve gelişerek güçlenerek itibarını arttırarak rejimi ayakta tutuyor. KUTLU OLSUN..

Viraneyeye dönmüş kan ve barut kokan topraklardan modern bir devlet kurulmasına sebebiyet veren asıl amil TÜR-KÜN büyük lideri Atatürk'ün yol göstericiliği ileri görüşlülüğü GENÇLİĞE sorumluluk yükleyerek onları devletin geleceği ile ilgilenen bireyler haline getirmesi, ORDU-MİLLET kaynaşmasını sağlaması, hedef olarak daima ileriye gelişmişliği, çağdaşlığı göstermesi olmuştur. Bu nedenledir ki Ülkemizde akıl almaz gelişmeler olmakta yavaş bir seyir takip eden nüfus artışındaki düşüşe rağmen büyüme hızımız artmakta sanayi devrimini gerçekleştirmekte ihracat hızlı bir tempo ile artış trendine girmektedir. Bütçe açığından kaynaklanan enflasyon artışına rağmen büyük sıkıntılar ortaya çıkmamış gerçekte bir talan dolan isyan hareketi gözlenmemiştir. Tabii bu olumlu davranışın dar ve sabit gelirli-ler üzerindeki faturası daima acımasız olmuş bu kesimler milli gelirden daha çok pay almaları gerekirken maalesef bölüşümdeki adalet her geçen gün biraz daha bozulmuştur.

Cumhuriyetin aydınlık çehreleri Atatürkçü düşünceye gönül verenler iftiharla belirtmek gerekirse dimdik ayakta dururlar. Yurt dışında eğitilen zorbalara gericiler Atatürk düşmanları kendi kendilerine gelin güveye almakta onları Tükrükle boğacak kadar güçlü olan Atatürk-

KUTLU OLSUN...

çü gençlik karşısında yer altına ilticadan başka bir halt işleyememektedirler.

Cumhuriyetimiz dimdik ayakta durmaktadır. Dünya durdukça ayakta kalacaktır. Bizim gibi

sendikacılığa gönül verenler demokrasi aşıkları yurttaşlarımızın sıkıntısı ise demokrasimizin çağdaş düzeye çıkamaması, özlenen gelişmelerin zamanında sağlanamaması, emek kesiminin hak ve çıkarları üzerindeki yasal engellemeler yüzünden batı demokrasilerinde görülen emek ve sermaye ilişkileri yakın zamanlara kadar ülkemizde izlenememekte idi. Ne gariptir ki işçi ve işverenlerin sivil toplum örgütleri olarak işbirliği yapmaları zorunluğunda demokrasiyi geliştirmek insan hak ve özgürlüklerine daha çok sahip olabilmek arzusundan kaynaklanmıştır.

Son zamanlarda yaygınlaşan toplu gösteriler bir taraftan terörü sindirirken diğer taraftan hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi için Parlamento üzerinde gereken etkiyi yapmaktadır.

Katılımcı demokrasi açısından ülkemizde öylesine pek iftihar edebileceğimiz gelişmeler maalesef sağlanamadı. Toplu iş sözleşmelerinde yordayabildiğimiz müşterek komiteler özlenen verimlilikte çalıştırılmamaktadır. İşbirliği ya da işletme komiteleri ile sağlık komiteleri üst disiplin kurulları, yönetime katılma kurulları engellenmekte ve hele özelleştirme adına bu kurullar pasifize edilmek istenmektedir.

Türk Sendikacılığı güçlü ve zor bir dönemden geçmekte, zorlukları aşabilmek için Kuvayı Milliye ruhu ile çalışmak gerekirken üzümlere kaydedelim ki sen ben kavgası içine sürüklenmektedir.

Dilerizki bu suni zorlamalar artık sona ersin ve normal şartlar içinde önümüzdeki engellerin kaldırılması için ortak çaba dönemine yeniden girilsin. TÜR-KİŞ KIRKALTI YAŞINDA-DİR. Geçirdiği bütün aşamaları yaşayanlardan biriside benim. Bu günlere kolay gelindiğini söylemek hatalı olur. Aşılması gereken daha çok engel vardır. Bu engelleri hür sendikacılık sayesinde ve demokrasiyi geliştirdikçe aşabiliriz. Sıra demokrasidedir...

BELEDİYE-İŞ KEÇİÖREN BELEDİYESİNDE SÖZLEŞME İMZALADI

TÜRK-İŞ'e bağlı Belediye-İş Sendikası ile Keçiören Belediyesi arasında devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmeleri anlaşma ile sonuçlandı ve 14 Temmuz 1998 günü imza töreni yapıldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç, Sağlık-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Başoğlu'nunda katıldığı törende bir konuşma yapan Belediye-İş Sendikası Genel Başkanı Efendi Güvercin, belediye işçilerinin çeşitli belediyelerden trilyonlarca lira alacaklı olduklarını, aylardır ücret ödemeyen belediyelerin bulunduğunu anlatarak Keçiören Belediye Başkanı Turgut Altınok'a gösterdiği anlayış nedeniyle teşekkür etti.

ORMAN-İŞ'TEN TEPKİ

Orman-İş sendikası Genel Başkanı Selahattin Güngör bütün yaz devam eden orman yangınlarına rağmen yangın işçilerine işbaşı yaptırılmamasını eleştirerek "Bakanlık önlem almazsa ormanlarımız kül olacak" dedi. Güngör bu konuda şunları söyledi:

"Orman yangınlarını önlemede en etkili araç olan yangın işçileri işbaşı yaptırılmamış, yeterli teknik donanım bir türlü sağlanmamıştır.

Bakanlığın bundan önceki uygulamalarında, her yıl bu mevsimde işbaşı yapan 13 bin civarındaki "yangına ilk müdahale ekibi" Bakanlıktan görev beklemektedir. Yangın işçilerinin işbaşı yapmaları için mutlaka bir orman yangını mı çıkması gerekmektedir(!) Bu mantığı anlamak mümkün değildir. Bütün dünya orman yangınlarına karşı her türlü önlemi alırken, ülkemizde hâlâ yangın işçilerinin iş başı yaptırılmayışı düşündürücüdür"

Meral Hizmet-İş grevini ziyaret etti

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral 13 Ağustos 1998 günü Ankara Büyükşehir Belediyesi'nde grevde bulunan Hak-İŞ'e bağlı Hizmet-İş Sendikası'nın grevini ziyaret etti.

Burada bir konuşma yapan Meral, bu haklı mücadelede Hak-İŞ'e düşen neyse TÜRK-İŞ'e düşenin de o olduğunu belirterek, "TÜRK-İŞ olarak bu grevin bu kadar süreceğini tahmin etmiyorduk. Belediye başkanının hesaplarından rahatsızsınız. Abarlıklı rakamlar vererek kamuoyunu yanıltıyor, işçilere karşı bir hava estiriyor" dedi.

Antalyalı Muhtarlardan TÜRK-İŞ'e yakınma

Antalya ilimizden gelen yaklaşık yüz kişilik muhtar heyeti 25 Ağustos 1998 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret etti.

Genel Başkan Bayram Meral ile görüşen muhtarlar Antalya'da yapılan özelleştirme uygulamaları ile ilgili şikayet ve görüşlerini iletiler.

Muhtarlar özelleştirmenin yaygın bir işsizliğe neden olduğunu söyleyerek bu uygulamalara son verilmesini istediler.

AĞUSTOS'98 GIDA HARCAMASI...

- **Ağustos'98 ayında dört kişilik ailenin gıda harcaması tutarı yüzde 3.6 artışla 68 milyon 576 bin liraya ulaştı.**
- **Mutfakta yıllık enflasyon oranı yüzde 82.3**
- **İki aylık asgari ücret bir aylık gıda harcamasına yetmiyor!...**

Türkiye'nin siyasi gündemini "çete" faaliyetleri yeni den işgal etmeye başladığı bu günlerde, yıllardır ülkenin ekonomik gündeminden düşmeyen ve başta çalışanlar olmak üzere tüm dar ve sabit gelirli kesimlerin gelirlerinin önemli bir kısmına el koyan "fiyat artışları" devam ediyor. Temel gıda maddeleri fiyatlarının her geçen gün arttığı, aile bütçesine ek yükler geldiği bir ekonomik yapı zaten kötü olan geçim ve yaşam koşullarını daha da bozuyor.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından her ay düzenli olarak yapılan "gıda harcaması" çalışmasının sonuçlarına göre:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin beslenebilmesi için yapılması gereken asgari harcama tutarı Ağustos 1998 ayında 68 milyon 576 bin lira olarak hesaplandı. Gıda harcaması tutarı **bir önceki aya göre yüzde 3.6** oranında artış gösterdi. Ağustos 1997 ayındaki artış oranı ise yüzde 6.1 olarak gerçekleşmişti.

- Gıda harcaması tutarı **son bir yıl itibariyle yüzde 82.3** oranında artış gösterdi. Bir önceki yıl gıda için 37 milyon 617 bin lira harcaması gerekiyordu ve bir yıllık artış oranı yüzde 95.5 olarak hesaplanmıştı.
- **İlk sekiz ay itibariyle** gıda harcaması tutarındaki artış oranı 1997 yılında yüzde 59.1 iken, 1998 yılında gerileyerek yüzde 35.5 olarak gerçekleşti.

Hesaplama yapılırken, bilsimsel veriler çerçevesinde ve farklı yaş gruplarına göre oluşturulan beslenme kalıbı esas alındı. Bir işçinin ailesi ile birlikte, fizyolojik ihtiyaçları ile tutarlı, yeterli ve dengeli beslenmesini sağlamak için gerekli olan kalori sayısı

ve bunu karşılayacak besinlerin cins ve miktarı esas alınarak, çalışanların yoğun olarak alışveriş yaptıkları yerlerden fiyatlar derlendi ve yapılması gereken asgari düzeydeki gıda harcaması ortaya çıktı.

SON ON YILDA AYLIK GIDA HARCAMASI BÖYLE ARTTI!

Ağustos ayı itibariyle	Gıda Harcaması (TL/Ay)
1988	178.930.-
1989	297.426.-
1990	506.035.-
1991	828.762.-
1992	1.428.500.-
1993	2.396.000.-
1994	4.903.000.-
1995	10.740.000.-
1996	17.887.000.-
1997	37.617.000.-
1998	68.576.000.-

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN GIDA HARCAMASI (TL/AY)

	Ağustos'97	Aralık'97	Temmuz'98	Ağustos'98
Yetişkin işçi	10.393.000.-	13.913.000.-	17.959.000.-	18.675.000.-
Yetişkin kadın	8.616.000.-	11.579.000.-	15.320.000.-	15.847.000.-
15-19 yaş grubu çocuk	11.008.000.-	14.891.000.-	19.610.000.-	20.257.000.-
4-6 yaş grubu çocuk	7.600.000.-	10.240.000.-	13.294.000.-	13.797.000.-
	37.617.000.-	50.623.000.-	66.180.000.-	68.576.000.-

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Bayındır Sokak No: 10 ANKARA Tel: 433 31 25 (4 hat) Fax: 433 68 09 - 433 85 80 - 432 56 60		18	DOK GEMİ-İŞ 14 Genel Bşk.: NAZIM TUR Küçükpiyale Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa / İSTANBUL Fax: 237 39 89
1	TARIM-İŞ 01 Genel Bşk.: SABRİ ÖZDEŞ Bankacı Sokak No. 10 Tel: 419 04 56 (6 Hat) Kocatepe / ANKARA Fax: 419 38 47	19	TÜRKİYE YOL-İŞ 15 Genel Bşk.: BAYRAM MERAL Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay - Ankara Tel: (0.312) 232 46 87-95 Fax: (0.312) 232 48 10
2	ORMAN-İŞ 01 Genel Bşk.: SELAHATTİN GÜNGÖR Ataç Sok. Selam Ap. No. 1/5-10 Tel: 431 28 96 Yenışehir / ANKARA Fax: 434 12 67	20	TES-İŞ 16 Genel Bşk.: MAHMUT ÖZONUR Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel: 212 65 10 (20 Hat) Fax: 212 65 52
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ 02 Genel Bşk.: H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strassburg Cad. 7 / 4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	21	TEZKOOP-İŞ 17 Genel Bşk.: SADIK ÖZBEN Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel: 318 39 79-86 Fax: 318 39 88
4	GENEL MADEN-İŞ 02 Genel Bşk.: ŞEMSİ DENİZLER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel: (372) 251 32 04 ZONGULDAK Fax: 253 66 35	22	TÜRK KOOP-İŞ 17 Genel Bşk.: AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax: 229 58 36 Tel: 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA
5	PETROL-İŞ 03 Genel Bşk.: BAYRAM YILDIRIM Altunizade Mah. Kuşbaşı Sok. No. 25 Tel: (216) 391 66 67 Üsküdar / İSTANBUL Fax: 391 66 78	23	TÜMTİS 18 Genel Bşk.: SABRİ TOPÇU İnkılâp Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 Fax: 588 26 20
6	TEKGIDA-İŞ 04 Genel Bşk.: ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: (212) 264 49 96-97-98 Levent / İSTANBUL Fax: 278 95 34	24	DEMİRYOL-İŞ 19 Genel Bşk.: Necatibey Cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel: 231 80 30-31 ANKARA Fax: 231 80 32
7	ŞEKER-İŞ 05 Genel Bşk.: ÖMER ÇELİK Karanfil Sokak 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax: 425 92 58	25	TÜRKİYE DENİZCİLER 20 Genel Bşk.: TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 244 48 38 - 249 56 29 Tophane / İSTANBUL Fax: 244 52 21
8	TEKSİF 06 Genel Bşk.: ZEKİ POLAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Tel: 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 435 78 26	26	HAVA-İŞ 21 Genel Bşk.: ATILAY AYÇİN İnçirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax: 571 90 51 Tel: (212) 660 20 95 (5 hat) Bakırköy / İSTANBUL
9	DERİ-İŞ 07 Genel Bşk.: YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax: 528 62 07 Tel: 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	27	LİMAN-İŞ 22 Genel Bşk.: HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel: 231 74 18 Fax: 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
10	AĞAÇ-İŞ 08 Genel Bşk.: MÜRSEL TAŞÇI Necatibey Cad. No: 20/22-23 Tel: 229 53 95 - 229 08 27 Fax: 231 52 19 Sıhhiye / ANKARA	28	TÜRKİYE HABER-İŞ 23 Genel Bşk.: CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No: 38 Tel: 431 90 44-45 Yenışehir / ANKARA
11	SELÜLOZ-İŞ 09 Genel Bşk.: DAVUT BOZKAN Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel: (262) 321 18 99 İZMİT Fax: 321 34 51	29	SAĞLIK-İŞ 24 Genel Bşk.: MUSTAFA BAŞOĞLU Hedef Sok. No. 5 Tel: 231 80 45 Fax: 230 23 96 Anıttepe / ANKARA
12	BASIN-İŞ 10 Genel Bşk.: ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Tel: 230 29 08 - 229 85 65 Fax: 229 43 15 Sıhhiye / ANKARA	30	TOLEYİS 25 Genel Bşk.: CEMAL BAKINDI İnebey Mh. Küçük Langa Cd. No: 16/18 Kat. 1 Bilir İş Merkezi Tel: 530 73 82 - 585 52 07 Aksaray / İSTANBUL Fax: 530 72 99
13	BASİSEN 11 Genel Bşk.: METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: (212) 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 252 38 35	31	TÜRK HARB-İŞ 26 Genel Bşk.: İZZET ÇETİN İnkılâp Sokak 20 Kızılay / ANKARA Tel: 417 50 97-98-99 Fax: 417 13 64
14	BASS 11 Genel Bşk.: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay - ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 Fax: (312) 231 67 30	32	TGS 27 Genel Bşk.: ZİYA SONAY Basın Sarayı Kat: 2 Fax: 511 48 17 Tel: (212) 514 06 94-96 Çağaloğlu / İSTANBUL
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ 12 Genel Bşk.: TAMER ERALAN Esat Cad. No. 43 Tel: 419 58 30 - 34 Fax: 425 13 35 Küçükesat / ANKARA	33	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ 28 Genel Bşk.: EFENDİ GÜVERCİN Korkut Reis Mah. Toros Sok. No. 9 Sıhhiye / ANKARA Tel: 231 83 43 - 45 Fax: 232 08 74
16	KRISTAL-İŞ 12 Genel Bşk.: MUSTAFA BAĞÇECİ Kazancı Yokuşu, Ağaçpınarı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel: (212) 251 95 77 (3 Hat) Taksim / İST. Fax: 251 95 79	34	TURK-SEN Genel Bşk.: ÖNDER KONULOĞLU A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Tel: (0.392) 227 24 44 Fax: (0.392) 228 78 31 Lefkoşe / KKTC
17	TÜRK-METAL 13 Genel Bşk.: MUSTAFA ÖZBEK Kızılırmak Mah. Eskişehir Yolu 1 km. Söğütözü / ANKARA Tel: 284 40 10 - 17 Fax: 284 40 18	35	HÜR-İŞ Genel Bşk.: ÖZAY ANDIÇ 21 Okullar Yolu Kızılay Mah. Tel: (0.392) 228 24 56 Fax: (0.392) 228 64 31 Lefkoşe / KKTC

